

ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΠΜΣ 'ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ'
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΗΜΕΔΑΠΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Διπλωματική Εργασία

Άννας Α. Μπούρα
Δικηγόρου Αθηνών

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή

Βασίλειος Δούβλης (Επιβλέπων Καθηγητής)
Άγγελος Μπώλος (Λέκτορας)
Σωτήριος Βασιλόπουλος (Ειδικός Επιστήμων)

ΑΘΗΝΑ
ΙΟΥΝΙΟΣ 2013

Η φωτογραφία του εξωφύλλου ελήφθη από τον εξής ιστότοπο:
<http://christinabrous.blogspot.gr/2011/12/blog-post.html>

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	6
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	7
ABSTRACT	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	
1. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ	14
1.1. Αντικείμενο δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας	14
1.2 Υποκείμενο δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας	16
2. ΣΥΓΓΕΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	18
2.1 Εννοιολογική προσέγγιση	18
2.2 Υποκείμενα συγγενικών δικαιωμάτων	19
3. ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	20
3.1 Ατομική διαχείριση δικαιωμάτων	20
3.2 Συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων	21
3.3. Οργανισμοί Συλλογικής Διαχείρισης	22
3.3.1 Γενική επισκόπηση του θεσμού	22
3.3.2 Νομιμοποίηση ΟΣΔ και ημεδαποί δικαιούχοι	25
4. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	27
4.1 Δημιουργοί	27
4.2 Δικαιούχοι συγγενικών δικαιωμάτων	28
4.2.1 Η εύλογη αμοιβή	31
4.2.1.1 Ενιαίος οργανισμός συλλογικής διαχείρισης	33
4.3 Χρήστες	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΟΤΗΤΑΣ	
1. ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ	36
1.1 Η Διεθνής Σύμβαση της Ρώμης	36
1.2 Η Διεθνής Σύμβαση Βέρνης – Παρισιού	37
1.3 Η Συμφωνία TRIPS	37
1.4 Η Παγκόσμια Σύμβαση της Γενεύης	37

2. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ	38
2.1 Αρχή της εθνικής μεταχείρισης	38
2.2 Ελάχιστο όριο προστασίας	42
2.3 Προστασία χωρίς διατυπώσεις	43
3. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΜΟΙΒΑΙΟΤΗΤΑΣ	43
4. ΝΟΜΙΜΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ	45
5. ΟΣΔ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	50
5.1 Εφαρμογή κανόνων ανταγωνισμού στους ΟΣΔ	50
5.2 Καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπίζουσας θέσης των ΟΣΔ	51
5.2.1 Δεσπίζουσα θέση ΟΣΔ σε ορισμένη αγορά	52
5.2.1.1 ΟΣΔ de facto μονοπώλια;	53
5.2.2 Διάκριση της καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπίζουσας θέσης	54
5.2.2.1 Εσωτερική σχέση ΟΣΔ και δικαιούχων πνευματικής ιδιοκτησίας	54
5.2.2.2 Εξωτερική σχέση ΟΣΔ και χρηστών	56

ΚΑΦΑΛΑΙΟ Γ: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	58
2. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΜΕΤΡΑ	58
2.1 Έννοια και είδη	58
2.2 Συλλογική διαχείριση στην ψηφιακή εποχή	59
2.3 Περιορισμοί στην χρήση των τεχνολογικών μέτρων	59
3. ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΕΙΣ	64
3.1 Άδειες creative Commons	64
3.2 Διακρατικές άδειες για επιγραμμικές (online) υπηρεσίες	65
3.3. Παγκόσμια άδεια για ανταλλαγές μέσω ομότιμων δικτύων	67
3.3.1 Youtube Mp3 Converter –Παράδειγμα P2P	67

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΣΤΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	69
2. Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ «ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ Ι»	70
2.1 Πεδίο εφαρμογής	70
2.2 Βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας	71
2.2.1 Γενική δωσιδικία της κατοικίας του εναγομένου	71
2.2.2 Συντρέχουσα βάση δωσιδικίας διαφορών εκ συμβάσεως	72
2.2.3 Συντρέχουσα βάση δωσιδικίας διαφορών εξ αδικοπραξίας	72
2.2.4 Δωσιδικία της συνάφειας και της ομοδικίας	74
2.2.5 Αποκλειστική δωσιδικία του άρθρου 22 παρ 4	74
2.2.6 Ασφαλιστικά μέτρα	74

2.3 Συμφωνία παρέκτασης	74
-------------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε: ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ ΣΤΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

1 Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ «ΡΩΜΗ Ι»	76
1.1 Γενικά	76
1.2 Πεδίο εφαρμογής	76
2. ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ ΣΤΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΤΗΣΙΑΣ	77
2.1 Περιορισμοί της αυτονομίας των μερών	77
2.2 Δικαιούχοι δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ως ασθενέστερα μέρη	79
2.3 Εφαρμοστέο δίκαιο ελλείψει επιλογής των μερών	79
3. Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ «ΡΩΜΗ ΙΙ»	82
3.1 Γενικά	82
3.2 Το άρθρο 8 ως διάταξη αναγκαστικού δικαίου	82
3.3 Εφαρμοστέο δίκαιο για προσβολή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας	83
3.3.1 Σύνδεση με την αρχή της χώρας για την οποία ζητείται η προστασία	83
3.3.2 Αρχή της εδαφικότητας	84
3.3.3 Σύνδεση με την <i>lex loci delicti</i>	84
3.3.4 Λοιπές διατάξεις	85
3.3.5 Προσβολή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στο Διαδίκτυο	85
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	86
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	88
ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ	85
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	89

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ACTA	Anti Counterfeiting Trade Agreement
ΑΚ	Αστικός Κώδικας
ΑΠ	Άρειος Πάγος
ΔΕΕ	Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιρειών
ΔιΜΜΕ	Δίκαιο Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης
ΔιοικΕΦ	Διοικητικό Εφετείο
ΕΕΕΚ	Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
Ειρ	Ειρηνοδικείο
ΕΛΛΔ	Ελληνική Δικαιοσύνη
ΕΚ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕπΑντ	Επιτροπή Ανταγωνισμού
Εφ	Εφετείο
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΚΠολΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
ΜΠρ	Μονομελές Πρωτοδικείο
Ν	Νόμος
ΝοΒ	Νομικό Βήμα
ΟΠΙ	Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας
ΟΔΣ	Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης
ΠΙ	Πνευματική Ιδιοκτησία
ΠΟΔΙ	Παγκόσμιος Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (WIPO)
ΠοινΧρ	Ποινικά Χρονικά
ΠΠρ	Πολυμελές Πρωτοδικείο
ΣυνθΕΚ	Συνθήκη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
ΤΝΠ	Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το αντικείμενο της παρούσας μελέτης συνίσταται στην παρουσίαση και ανάλυση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων των καλλιτεχνών και ειδικότερα των αλλοδαπών δικαιούχων – καλλιτεχνών, καθώς και της διαχείρισής τους, με σκοπό την εξισορρόπηση και την εξυπηρέτηση των συμφερόντων όλων των εμπλεκομένων πλευρών, των εταιρειών διαχείρισης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, των ίδιων των καλλιτεχνών, των αποδεκτών των δημιουργιών και φυσικά του πολιτισμού γενικότερα.

Μετά από μια παρουσίαση των γενικών εννοιών, που συνθέτουν το υπό ερεύνηση θέμα, όπως επίσης και του σχετικού ελληνικού, ευρωπαϊκού και διεθνούς (κυρίως αμερικανικού) ρυθμιστικού πλαισίου αλλά και της αντίστοιχης νομολογίας, σειρά έχει η παρουσίαση του τρόπου διαχείρισης των ως άνω αναφερόμενων δικαιωμάτων, στηριζόμενη στη Σύμβαση της Ρώμης κατά κύριο λόγο, η οποία ρυθμίζει το θέμα της αμοιβαιότητας αναφορικά με την διαχείριση συγγενικών δικαιωμάτων αλλοδαπών δικαιούχων.

Στη συνέχεια, γίνεται εκτενής αναφορά στον χώρο του Διαδικτύου, το οποίο έχει κατακλύσει την σύγχρονη καθημερινότητα αλλά και κάθε τομέα επαγγελματικής και άλλης δραστηριότητας, με συνέπεια να μην εξαιρείται από αυτήν την επίδραση και ο τομέας της μουσικής βιομηχανίας, ένας από τους επικερδέστερους παγκοσμίως. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στην αντιμετώπιση που τυγχάνουν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα, σε έναν ψηφιοποιημένο κόσμο, όπου το Διαδίκτυο είναι κάτι παραπάνω από ρυθμιστικός παράγοντας της διεθνούς μετάδοσης μουσικών δημιουργιών. Η τεχνολογική εξέλιξη είναι γεγονός αδιαμφισβήτητο τα τελευταία χρόνια και θα πρέπει να γίνει σαφής η αναγκαιότητα θέσπισης σύγχρονου ρυθμιστικού πλαισίου, εντός του οποίου θα κινείται η μουσική βιομηχανία προκειμένου να προστατευθεί από την «πειρατεία» αλλά ταυτοχρόνως να μην παρακωλύεται η ευχερής πρόσβαση των χρηστών της τεχνολογίας σε τέτοιου είδους προϊόντα.

ABSTRACT

The object of this study is the presentation and analysis of intellectual property and related rights of artists, especially foreign holders— artists, and management, in order to balance and serve the interests of all involved parties, corporate management of intellectual property of the artists themselves, recipients of creations and physical culture in general.

After a presentation of the general concepts that make up the subject matter of scanning, as well as its Greek, European and international (mainly American) regulatory framework and the relevant case-series is the presentation of how to manage the above mentioned rights based on the Rome Convention primarily, which addresses the issue of reciprocity with respect to the management of foreign related rights holders.

Then, a comprehensive reference site on the Internet, which has flooded the modern everyday life and every field of work and other activities, and therefore not exempt from this influence and the sector of the music industry, one of the most profitable worldwide. Particular reference is made to deal benefiting copyright and related rights in a digitized world where the Internet is more than a factor regulating international broadcasting musical creations. The technological evolution is indisputable fact in recent years and should be a clear need to establish a modern regulatory framework within which to move the music industry in order to protect the "piracy" but at the same time not to hinder easy access to technology users in such products.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε μια εποχή που η αβεβαιότητα και η ανέναη ρευστότητα σε κάθε τομέα οικονομικής δραστηριότητας είναι κάτι παραπάνω από παρούσες, λαμβάνουσες ολόενα και μεγαλύτερες διαστάσεις, κρίνεται αδήριτη η ανάγκη ρύθμισης των αντικρουόμενων συμφερόντων προς εξασφάλιση δικαιοσύνης και αποτελεσματικότητας των οικονομικών κινήσεων. Από αυτή την προσπάθεια εξορθολογισμού δεν θα μπορούσε φυσικά να απουσιάζει και ο τομέας της πνευματικής ιδιοκτησίας, ο οποίος χρήζει ιδιαίτερης προσοχής, καθότι εμπεριέχει έννοιες δυσδιάκριτες και σε πολλές περιπτώσεις τα ποσά που διακυβεύονται είναι τεράστια¹. Επιπλέον, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός του ευμετάβλητου των ρυθμίσεων του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας δεδομένης της ένταξης της στην κοινωνία της πληροφορίας.

Το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας περιλαμβάνει κανόνες, βάσει των οποίων προστατεύονται οι δημιουργοί έργων του λόγου, της τέχνης και της επιστήμης, καταλαμβάνοντας με αυτόν τον τρόπο τον πυρήνα της πολιτιστικής ζωής. Είναι γεγονός πως διανύουμε μια εποχή, όπου η πνευματική ιδιοκτησία βρίσκεται αντιμέτωπη με διαρθρωτικές αλλαγές και ένταση. Αναλυτικότερα, η ραγδαία ανάπτυξη της βιομηχανίας του θεάματος και της μουσικής, ο πλουραλισμός των μεθόδων παραγωγής και εκμετάλλευσης των έργων, η νέα τεχνολογία διάδοσής τους, καθώς και η αναπτυσθείσα πειρατεία πολιτιστικών προϊόντων σε συνδυασμό με το ενδιαφέρον πολλών παραγόντων της οικονομίας για την διακίνηση των εν λόγω έργων, συνθέτουν αναμφίβολα το πλαίσιο, το οποίο οφείλει να ρυθμίσει το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας. Στόχος αποτελεί ο συγκερασμός των αντικρουόμενων συμφερόντων σε συνάρτηση με την αποτελεσματική οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη².

Είναι ιστορικά αποδεδειγμένο ότι η πνευματική ιδιοκτησία συνιστά τον προσφορότερο τρόπο χρηματοδότησης της πνευματικής δημιουργίας, δεδομένου ότι ο

1.Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης συλλέγουν περίπου 6 δισ. Ευρώ στην ΕΕ κάθε χρόνο. Η συντριπτική πλειοψηφία των εσόδων βρίσκεται στα χέρια περίπου 70 ευρωπαϊκών εταιρειών συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων του δημιουργού(για πάνω από ένα εκατομμύριο δημιουργούς). Το μεγαλύτερο ποσοστό από αυτό το εισόδημα προέρχεται από τις μουσικές δημιουργίες(περισσότερο από το 80% στην περίπτωση των εταιρειών των δημιουργών) http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-545_en.htm

2.Κοτσίρης, Δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, 2005⁴, 1-3.

δημιουργός από την μία αποκτά ένα μέσο προσπορισμού και από την άλλη μπορεί να συνεχίζει την δημιουργική του πορεία χωρίς έξωθεν παρεμβάσεις³.

Από την αρχαιότητα ο δημιουργός συνδεόταν με το έργο του επώνυμο και οποιαδήποτε παραποίηση ή αντιγραφή επέσυρε κοινωνική μομφή, ενώ στα ρωμαϊκά χρόνια το πνευματικό έργο αρχίζει να γίνεται αντικείμενο συναλλαγής. Στον Μεσαίωνα, ωστόσο, κυριαρχεί η ανωνυμία, αφού τα έργα δημιουργούνται στα μοναστήρια⁴. Το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας ουσιαστικά κάνει την εμφάνισή του την εποχή της ανακάλυψης της τυπογραφίας⁵, με την εμφάνιση και των λεγόμενων *προνομίων* για τους εκδότες, οι οποίοι εξασφάλιζαν για ορισμένο χρονικό διάστημα την μονοπωλιακή χρήση της τυπογραφίας σε μια πόλη⁶. Η πρώτη απόπειρα νομοθετικής προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας ήταν η First Copyright Act της Βασίλισσας Άννας της Αγγλίας το 1709, για να ακολουθήσει μια πληρέστερη νομοθετική ρύθμιση στη Γαλλία, απότοκος της Γαλλικής Επανάστασης⁷. Στα τέλη του 18^{ου} αιώνα και σε όλον τον 19^ο αιώνα⁸ έγιναν προσπάθειες για ενίσχυση της πνευματικής ιδιοκτησίας, διότι είχε αρχίσει και η πειρατική αναπαραγωγή των έργων παράλληλα με την πρόοδο της τεχνολογίας, οι οποίες οδήγησαν στην υπογραφή της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης το 1886.

Η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας αφορά το τρίπτυχο των συμφερόντων του δημιουργού, του κοινωνικού συνόλου και των πολιτιστικών επιχειρήσεων, πράγμα που οδήγησε στην καθιέρωση των δύο κυρίαρχων συστημάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, το ευρωπαϊκό - ηπειρωτικό σύστημα και το σύστημα copyright⁹. Οι διαφορές των δύο αυτών συστημάτων έγκεινται στη διαφορετική φιλοσοφική τους αφετηρία, η οποία αντικατοπτρίζεται και στα νομοθετικά κείμενα των χωρών παγκοσμίως. Ειδικότερα:

A) Author's rights system¹⁰

3.Κουμάντος, Πνευματική Ιδιοκτησία, 2002⁸, 7

4. Στο αρχαίο εβραϊκό δίκαιο οι διατυπωμένες αρχές μεταδίδονταν από γενιά σε γενιά με την αναφορά του ονόματος του δασκάλου που τις διατύπωσε και αργότερα στο δίκαιο των ραββίνων υπήρξε η επί πληρωμή άδεια του συγγραφέα για αντιγραφή του έργου του. Στην αρχαία Ελλάδα ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης διατύπωσαν θεωρίες περί αυτοτέλειας της πνευματικής ιδιοκτησίας σε σχέση με το υλικό αντικείμενο. Τον 13^ο αιώνα οργανώνεται το εμπόριο χειρογράφων με επ'αμοιβή αντιγραφή τους.

5.Ο Λορέντ Κοστέλ εφευρίσκει τα κινητά γράμματα και ο Ιωάννης Γουτεμβέργιος τελειοποιεί την τυπογραφία.

6.Το πρώτο προνόμιο χορηγήθηκε στην Βενετία στον Jeande Spire το 1469 για διάστημα 5 ετών. Ακολουθήσε η Γερμανία το 1490 και η Γαλλία το 1507 · Καλλινίκου, Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα, 2005², 4-5.

7.Στη μεν Αγγλία αναγνωρίστηκε αποκλειστικό δικαίωμα για κάποια χρόνια σε συγγραφέα, στη δε Γαλλία (Νόμος LeChapelier 1791 και Νόμος Lakanal 1793) διακηρύχθηκε το δικαίωμα στην φιλολογική και καλλιτεχνική ιδιοκτησία.

8.Νόμος των ΗΠΑ του 1790, Πρωσικός Νόμος του 1837 και Γερμανικός Νόμος του 1871.

9.Καλλινίκου, 2005², 2-3

10.Ενδεικτικά χώρες όπου εφαρμόζεται: Γαλλία, Γερμανία, Αυστρία, Ιταλία, Ελβετία, Ελλάδα, Ισπανία, Βέλγιο.

Το ευρωπαϊκό-ηπειρωτικό σύστημα ή «author's rights» system ή «droit d' auteur» système περιγράφει τα προστατευόμενα έργα ως δημιουργήματα της προσωπικής πνευματικής εργασίας του δημιουργού, για τα οποία γίνεται αντιληπτό ότι απαιτείται κάποιο υποκειμενικό στοιχείο νεωτερισμού ή δημιουργικότητας, δίνεται δηλαδή έμφαση στον δημιουργό ως φυσικό πρόσωπο. Το επίπεδο της δημιουργικότητας ή της προσωπικής συμβολής που απαιτείται για να προστατευθεί ένα έργο με το author's rights σύστημα είναι υψηλότερο από εκείνο του συστήματος copyright, με συνέπεια τα προστατευόμενα έργα να είναι περισσότερα¹¹.

B) Copyright system¹²

Το σύστημα του copyright χαρακτηρίζεται από την έμφαση στο περιουσιακό-οικονομικό στοιχείο και ερείδεται στο δικαίωμα του δικαιούχου να απαγορεύει την αντιγραφή του έργου του (copyright>righttocopy). Δεν γίνεται λόγος για την προσωπική συμβολή και δημιουργικότητα του ατόμου αλλά για το στοιχείο της πρωτοτυπίας του έργου, ένας όρος, το περιεχόμενο του οποίου διαλεύκανε η νομολογία¹³.

Ωστόσο, υπάρχουν κάποια έργα όπως τα φωνογραφήματα και παρόμοια δημιουργήματα, στα οποία είναι πολλές φορές δυσχερής ο εντοπισμός της δημιουργικής προσφοράς του δημιουργού-φυσικού προσώπου, με αποτέλεσμα να μην τυγχάνουν προστασίας στο author'srights σύστημα. Έτσι, στις χώρες όπου επικρατεί το εν λόγω σύστημα προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας αναπτύχθηκε η έννοια των συγγενικών δικαιωμάτων¹⁴.

Τα τελευταία χρόνια εγκαθιδρύεται σε θεωρία, νομολογία και κυρίως στην πραγματική οικονομία ο όρος διανοητική ιδιοκτησία. Ο διεθνής όρος «propriété intellectuelle / intellectual property», δηλαδή η διανοητική ιδιοκτησία, εμπεριέχει στην έννοιά του τόσο την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα, όσο και τη

11. *Silke von Lewinski*, International copyright law and policy, 2008, United States of America by Oxford University Press Inc- New York, 57, 63

12. Αγγλία και ΗΠΑ· *Graham Lorie/McJohn* Stephen, Thirty two short stories about intellectual property, Legal Studies Research Paper Series, June 2010 <http://ssrn.com/abstract=1629368> .

13. Δύο είναι οι νομολογιακές προσεγγίσεις επί του θέματος. Η πρώτη αφορά τα αμερικανικά δικαστήρια και έχει να κάνει με την υπόθεση *Feist Publications v Rural Telephone Service Company* (1991), όπου το Supreme Court έκρινε ότι δεν χρειαζόταν ο ιδρώτας του μετώπου ("sweat of the brow") για την προστασία ενός τηλεφωνικού καταλόγου αλλά αρκούσε ένα ελάχιστο στοιχείο πρωτοτυπίας ("a modicum of originality"), χωρίς να διακρίνει κάποιο ίχνος δημιουργικότητας· <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/499/340/case.html>· *Gervais D*, *Feist Goes Global: A Comparative Analysis of the Notion of Originality in Copyright Law*, 2002, 49 *J Copyright Law Soc USA*, 949-951. Η θέση αυτή ακολουθήθηκε και από την канаδέζικη νομολογία (υπόθεση *Tele-direct Publications v American Business Information*, 1997) <http://reports.fja.gc.ca/eng/1998/1998fc21425.html>. Η δεύτερη προήλθε από τη βρετανική δικαιοσύνη, η οποία έκρινε ότι η πρωτοτυπία του έργου έχει να κάνει με τις ικανότητες, την κρίση και την εργασία του δημιουργού. Έτσι, πολλά έργα που δεν εμπεριείχαν το στοιχείο της δημιουργικότητας έμεναν απροστάτευτα. Η θέση αυτή ακολουθήθηκε και από το Αυστραλιανό Ομοσπονδιακό Δικαστήριο (*Desktop Marketing Systems v Telstra*, 2002) <http://www.findlaw.com.au/articles/1117/copyright--telstra-corporation-limited-v-desktop.aspx>.

14. *Silke von Lewinski*, 2008, 63.

βιομηχανική ιδιοκτησία, όπως τις ευρεσιτεχνίες και τα σήματα. Ωστόσο, δεν υπάρχει σαφώς διατυπωμένος ορισμός και η οριοθέτηση του περιεχομένου γίνεται εμπειρικά. Επιπλέον, έρχεται να προστεθεί η τάση επέκτασης της διανοητικής ιδιοκτησίας και σε νέα άυλα αγαθά προκύπτοντα από την εξέλιξη της τεχνολογίας και τις αυξανόμενες ανάγκες προστασίας των δημιουργών τους¹⁵.

Τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχει επικρατήσει ο όρος «διανοητική ιδιοκτησία», διότι αναφέρεται και σε διεθνείς συνθήκες και σε ευρωπαϊκές οδηγίες. Δεν είναι τυχαίο ότι και ο ΠΟΔΙ δραστηριοποιείται στη χάραξη διεθνούς πολιτικής στην διανοητική ιδιοκτησία¹⁶.

Σε διεθνές επίπεδο η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας επιτυγχάνεται με τις εξής διεθνείς Συμβάσεις και Συμφωνίες:

Η Διεθνής Σύμβαση Βέρνης-Παρισιού (1971) για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 100/1975¹⁷. Η Διεθνής Σύμβαση Ρώμης (1961), για την προστασία των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφημάτων και των οργανισμών ραδιοηλεκτρονικής, η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 2054/1992¹⁸. Η Διεθνής Σύμβαση Γενεύης (1971), για την προστασία των παραγωγών φωνογραφημάτων εναντίον της μη επιτρεπόμενης αναπαραγωγής των φωνογραφημάτων τους, η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 2148/1993¹⁹. Η Συμφωνία TRIPS (1994), δηλαδή η Συμφωνία για τα Δικαιώματα Διανοητικής Ιδιοκτησίας στον τομέα του Εμπορίου, η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 2290/1995²⁰. Οι δύο Συνθήκες Internet, δηλαδή η Συνθήκη WIPO για την πνευματική ιδιοκτησία, η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 3184/2003²¹ και η Συνθήκη WIPO για τις εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα, η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 3183/2003²².

15. Χίου, Ο όρος «Διανοητική Ιδιοκτησία» και η ένταξή του στην ελληνική έννομη τάξη, ΔίΜΕΕ 1/2011,174-175.

16.Ενιαία αντιμετώπιση της διανοητικής ιδιοκτησίας και στην απόφαση ACTA http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/april/tradoc_146029.pdf. Οι ευρωβουλευτές απέρριψαν τη συνθήκη με 478 ψήφους κατά, 39 υπέρ και 165 αποχές. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιθυμούσε να υπογραφεί αυτή η συνθήκη για να προστατευθούν τα οικονομικά συμφέροντα των εταιρειών, τα προϊόντα των οποίων κυκλοφορούν πειρατικά ή κατεβάζονται μέσω του Διαδικτύου. Η ACTA υπογράφηκε τον Ιανουάριο από 22 από τις 27 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως επίσης από τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία, τον Καναδά, την Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία, τη Σιγκαπούρη, τη Νότια Κορέα, την Ελβετία, το Μεξικό και το Μαρόκο <http://greekcitizen.pblogs.gr/2012/06/aporifthhke-me-syntriptikh-pleiopshfia-h-acta-sto-efrwkoinoboyl.html>

17.ΦΕΚ/Α/162/1.8.1975 www.et.gr

18.ΦΕΚ/Α/104/30.6.1992 www.et.gr

19.ΦΕΚ/Α/96/16.6.1993 www.et.gr

20.ΦΕΚ/Α/28/9.2.1995 www.et.gr

21. ΦΕΚ/Α/228/26.9.2003 www.et.gr

22. ΦΕΚ/Α/227/26.9.2003 www.et.gr

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο γίνεται λόγος για το ευρωπαϊκό κεκτημένο, δηλαδή για τις κοινοτικές Οδηγίες, οι οποίες ρυθμίζουν ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Πιο συγκεκριμένα:

Η Οδηγία 91/250/ΕΟΚ²³ για την νομική προστασία των προγραμμάτων των ηλεκτρονικών υπολογιστών, η Οδηγία 92/100/ΕΟΚ²⁴ για το δικαίωμα εκμίσθωσης και δανεισμού και ορισμένα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία δικαιώματα στον τομέα των προϊόντων της διανοίας, η Οδηγία 93/83/ΕΟΚ²⁵ για τον συντονισμό των κανόνων αναφορικά με το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα που εφαρμόζονται στις ραδιοηλεκτρονικές μεταδόσεις και την καλωδιακή αναμετάδοση, η Οδηγία 93/98/ΕΟΚ²⁶ για την εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων, η Οδηγία 96/9/ΕΟΚ²⁷ για τις βάσεις δεδομένων, η Οδηγία 2001/29/ΕΚ²⁸ για την εναρμόνιση του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, η Οδηγία 2001/84/ΕΚ²⁹ για το δικαίωμα παρακολούθησης του δημιουργού επί πρωτοτύπου έργου τέχνης και η Οδηγία 2004/48/ΕΚ³⁰ για την επιβολή δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.

Τέλος, αναφορικά με την ελληνική έννομη τάξη, ο νόμος που ρυθμίζει τα θέματα της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ο Ν. 2121/1993³¹, ένας νόμος σταθμός για την πνευματική ιδιοκτησία στην Ελλάδα. Ο νόμος αυτός δέχθηκε αρκετές τροποποιήσεις, προκειμένου η χώρα μας να εναρμονισθεί με τις κοινοτικές επιταγές αλλά και εξαιτίας της ανάγκης εκσυγχρονισμού, ούτως ώστε να οριοθετήσει και να αντιμετωπίσει τα προκύπτοντα ζητήματα στη σύγχρονη εποχή της τεχνολογικής εξάρσης.

23.ΕΕ 17.5.1991, L. 122/42, η οποία καταργήθηκε με την Οδηγία 2009/24/ΕΚ της 23 Απριλίου 2009, ΕΕ 5.5.2009 L. 111/16 www.eur-lex.europa.eu

24.ΕΕ 27.11.1992, L. 346/61 www.eur-lex.europa.eu

25.ΕΕ 6.10.1993, L.248/15 www.eur-lex.europa.eu

26.ΕΕ 24.11.1993, L.290/9, η οποία καταργήθηκε με την Οδηγία 2006/116/ΕΚ της 12 Δεκεμβρίου 2006, ΕΕ 27.12.2006, L. 372/2006 www.eur-lex.europa.eu

27.ΕΕ 27.3.1996, L. 77/20 www.eur-lex.europa.eu

28.ΕΕ 22.6.2001, L. 167/10 www.eur-lex.europa.eu

29.ΕΕ 13.10.2001, L. 272/32 www.eur-lex.europa.eu

30.ΕΕ 4.8.2007, L. 204/27 www.eur-lex.europa.eu

31.ΦΕΚ/Α/25/4.3.1993, www.et.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

1. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

1.1 Αντικείμενο δικαιωμάτων ΠΙ

Η πνευματική ιδιοκτησία προϋποθέτει ένα «αντικείμενο ιδιοκτησίας», ένα προϊόν αποστασιοποιημένο από το υποκείμενο αλλά με δυνατότητα υπαγωγής σε αυτό. Τέτοιο αντικείμενο δεν είναι η πνευματική εργασία αυτή καθαυτή αλλά το αποτέλεσμα της, το έργο³², ως άυλο αγαθό. Αν και από τη φύση του αυτό το αγαθό είναι άυλο, στον εξωτερικό κόσμο εμφανίζεται με μέσα που επιτρέπουν να το αντιληφθούμε³³. Δεν αποτελεί δηλαδή πνευματικό δημιούργημα με την έννοια του νόμου, ό,τι ενυπάρχει στο μυαλό, στη φαντασία του δημιουργού, χωρίς να έχει ενσωματωθεί σε αντικείμενο αντιληπτό από τις αισθήσεις^{34 35}.

Από το ίδιο το γράμμα του νόμου, συνάγεται ότι προστατεύεται το έργο, το οποίο πηγάζει από το ανθρώπινο πνεύμα και αποτελεί δημιούργημα πνευματικής δημιουργίας και το οποίο εκφράζεται με «οποιασδήποτε μορφή», χωρίς να ενδιαφέρει η διαδικασία δημιουργίας του, το ύφος, η τεχντροπία, η ποιότητα, η χρησιμότητα, η αισθητική ή καλλιτεχνική του αξία, ο παράνομος ή ανήθικος χαρακτήρας του αλλά μόνο η τελική μορφή του³⁶. Η πρωτοτυπία³⁷ αποτελεί βασική προϋπόθεση για την προστασία του έργου με τους

32. Άρθρο 2 Ν. 2121/1993.

33. Κοσίρης, 2005⁴, 24-25.

34. Μαρίνος, Πνευματική ιδιοκτησία, 2004, 69-70.

35. Ενδεικτικά: ΑΠ 327/1971 (λύσεις μαθηματικών ασκήσεων), ΠοινΧρ 1971, 674-676· ΑΠ 20/2005, ΧρΙΔ 2005, 453· ΕφαΘ 2768/2003, ΝοΒ 2004, 51-55· ΑΠ 152/2005, ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ· ΕφαΘ 80/2008 (ιδέα για έκδοση περιοδικού), ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ· ΜΠρΑθ 18539/1996 (ιδέα για σχεδιασμό τηλεοπτικής εκπομπής), ΕΕμπΔ 1997, 132· ΜΠρΑθ 4603/2006, ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ· ΜΠρΑθ 3163/2005 (τεχνική επεξεργασία δημιουργικής ιδέας μέσω illustrator), ΔιΜΜΕ 2005, 416· *Koumantos G, Le droit d' auteur sur les solutions des problems et exercices mathématiques, Le droit d' Auteur, 1969, 137.* Η ιδέα είναι ελεύθερη για όλο τον κόσμο και φυσικά σε αυτήν έχει πρόσβαση ο καθένας και δύναται να γίνει αντικείμενο προστασίας από την στιγμή που θα λάβει συγκεκριμένη μορφή.

36. Κοριατοπούλου-Αγγέλη/Τσίγκου, Πνευματική Ιδιοκτησία – Ληματογραφημένη ερμηνεία, 2008, 317· Καλλινίκου, 2005², 23-27.

37. Η πρωτοτυπία αποτελεί έννοια με ευμετάβλητο περιεχόμενο, η μεταβολή του οποίου έγκειται στις επιδράσεις που αυτό δέχεται από τις ισχύουσες κατά καιρούς πολιτιστικές και κοινωνικές συνθήκες, έτσι ώστε να προσαρμόζεται χρονικά και χωρικά στις ανάγκες προστασίας των έργων πνευματικής ιδιοκτησίας.

κανόνες της πνευματικής ιδιοκτησίας. Η έννοια της πρωτοτυπίας δεν παρατίθεται στο νόμο αλλά διαμορφώνεται μέσα από τη νομολογία, η οποία εφαρμόζει την αρχή της στατιστικής μοναδικότητας, σύμφωνα με την οποία υπό τις ίδιες ή παρόμοιες συνθήκες και με τους ίδιους στόχους δεν θα μπορούσε κάποιος άλλος να δημιουργήσει έργο όμοιο³⁸. Επίσης, το προστατευόμενο πρωτότυπο έργο εμφανίζει μία ατομική ιδιομορφία ή ένα ελάχιστο «δημιουργικό ύψος» ούτως ώστε να μπορεί να ξεχωρίζει από άλλα παρεμφερή έργα³⁹.

Ο Ν. 2121/1993 προστατεύει τις μουσικές συνθέσεις με κείμενο ή χωρίς⁴⁰, διότι τα κείμενα που συνοδεύουν την μουσική σύνθεση διατηρούν την αυτοτέλειά τους και έτσι μπορούν να προστατευθούν αυτοτελώς. Ένα έργο για να χαρακτηριστεί μουσικό πρέπει να έχει ηχητική παράσταση. Σύμφωνα με την θεωρία για την πρωτοτυπία των έργων που χρήζουν προστασίας, η πρωτοτυπία ενός μουσικού έργου έγκειται στην μελωδία, την αρμονία και τον ρυθμό, με κυριότερο όμως στοιχείο την μελωδία⁴¹.

Το έργο δεν ταυτίζεται με τον υλικό φορέα αλλά τον ξεπερνάει, γιατί μπορεί να υπάρχει έργο χωρίς υλική ενσωμάτωση. Συνέπεια της αρχής αυτής είναι ότι οι έννομες σχέσεις που αφορούν τον υλικό φορέα διέπονται κυρίως από τις διατάξεις του Αστικού Δικαίου, ενώ αυτές που αφορούν το έργο από το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας (άρθρο 17 Ν. 2121/1993)⁴², με αποτέλεσμα η μεταβίβαση του υλικού φορέα να διακρίνεται από αυτήν του έργου. Όμως, η μεταβίβαση δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας δεν είναι αναγκαίο να συνοδεύεται και από μεταβίβαση του υλικού φορέα⁴³, όπως και η μεταβίβαση της κυριότητας του υλικού φορέα βάσει διατάξεων εμπραγμάτου δικαίου, δεν είναι αναγκαίο

38.Ενδεικτικά: ΑΠ 118/2006 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·ΑΠ 537/2010, ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·ΑΠ 152/2005 «προσωπικό πνευματικό δημιούργημα του δημιουργού τους και να αντανakλά την προσωπικότητά του», ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·ΑΠ 1720/2004, ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·ΕφΑθ 80/2008 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ· ΕφΑθ 8263/2007 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·ΕφΑθ 2969/2012 «Δεν αρκεί δε, για να προσδώσει πρωτοτυπία σε ένα έργο το απλό γεγονός ότι δεν είναι αντιγραφή ενός άλλου, ούτε η πρωτοτυπία ταυτίζεται με τον κόπο, την επιμέλεια, την έκταση, τη χρησιμότητά του, τη δαπάνη ή τη χρονική διάρκεια που απαιτήθηκαν για την εκπόνησή του, αλλά θα πρέπει να παρουσιάζει ως σύνολο ή τμήμα του την απαιτούμενη πρωτοτυπία, δηλαδή να είναι στατιστικά μοναδικό» ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ· ΕφΑθ 885/2009 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·ΕφΑθ 2398/2008 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·ΕφΠειρ 281/2005 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·ΕφΛαρ 771/2010 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·ΕφΘεσ 649/2009 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·ΜΠραθ 328/2010 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·ΜπρΘεσ 9652/2009 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

39.Δεν θα πρέπει να συγχέεται η έννοια της πρωτοτυπίας με την έννοια του νέου. Η πρώτη συνιστά υποκειμενικό όρο βασιζόμενο στην ατομική προσπάθεια του δημιουργού, ενώ η δεύτερη έχει να κάνει με το αντικειμενικό κριτήριο της ύπαρξης ή μη άλλου όμοιου πνευματικού δημιουργήματος. Ό,τι είναι πρωτότυπο δεν χρειάζεται να είναι και νέο.

40.Προστατεύονται ακόμη και οι μελωδίες που συνοδεύουν διαφημιστικά μηνύματα.

41.Μελωδία είναι η εκπομπή διαδοχικών ήχων και φθόγγων που αποτελούν το μουσικό θέμα. Αρμονία είναι η ταυτόχρονη συνήχηση περισσότερων ήχων και φθόγγων. Ρυθμός είναι ο τρόπος που καθορίζεται η διαδοχή των χρονικών αξιών διαμέσου μετρικών μονάδων.

42.Καλλινίκου Δ, Πνευματική ιδιοκτησία και Αστικό δίκαιο, ΧρΙΔ 2009, 19.

43.Το περιουσιακό δικαίωμα μπορεί να μεταβιβαστεί αλλά το υλικό υπόστρωμα να το προμηθεύεται ο αντισυμβαλλόμενος από το εμπόριο ή από κάποιο αρχείο, πχ ο παραγωγός οπτικοακουστικού έργου έχει απωλέσει τον αρχικό υλικό φορέα και προμηθεύεται αντίγραφο από την ταινιοθήκη. Επίσης, το υλικό υπόστρωμα μπορεί να μην υπάρχει γιατί είναι φευγαλέο πχ το έργο διατίθεται σε άυλη μορφή στο κοινό μέσω διαδικτύου.

να συνοδεύεται από μεταβίβαση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας⁴⁴. Ακόμη και η απώλεια ή εγκατάλειψη του υλικού φορέα δεν οδηγεί στην απόκτηση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας⁴⁵.

1.2 Υποκείμενο δικαιωμάτων ΠΙ

Η νομοθεσία δίνει τα δικαιώματα της πνευματικής ιδιοκτησίας στους πνευματικούς δημιουργούς, πράγμα που σημαίνει ότι ο δημιουργός είναι ο αρχικός και δικαιούχος και ανατρέχοντας στις αρχές του φυσικού δικαίου, επισημαίνεται ότι μπορεί να είναι μόνο φυσικό πρόσωπο που αποκτά τα εν λόγω δικαιώματα πρωτογενώς και χωρίς την τήρηση οποιουδήποτε τύπου⁴⁶. Αντιθέτως, τα νομικά πρόσωπα δεν μπορούν εκ των πραγμάτων να δημιουργήσουν, άρα δύνανται να αποκτήσουν τα ως άνω δικαιώματα δευτερογενώς, με παράγωγο τρόπο.

Ωστόσο, μία δικαστική απόφαση έρχεται να ανατρέψει τα δεδομένα ετών σε θεωρία και νομολογία και να ταραξεί τα νερά των έως σήμερα ισχυόντων στο χώρο της πνευματικής ιδιοκτησίας. Συγκεκριμένα, σε απόφασή του το Ανώτατο Δικαστήριο της Σιγκαπούρης επέκτεινε την έννοια του δημιουργού πνευματικών έργων και σε νομικές οντότητες. Μέχρι την απόφαση αυτή, ως δημιουργός πνευματικού έργου νοείτο μόνο φυσικό πρόσωπο, αφού μόνο ο άνθρωπος μπορεί να δημιουργήσει πρωτότυπα πνευματικά έργα. Τα νομικά πρόσωπα καθίστανται δημιουργοί μόνο δευτερογενώς, με μεταβίβαση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας από το (φυσικό πρόσωπο) δημιουργό σε αυτά με σύμβαση ή αυτοδικαίως όπως ορίζει ο νόμος. Εν προκειμένω, όμως, το Ανώτατο Δικαστήριο της Σιγκαπούρης έκρινε ότι τα νομικά πρόσωπα δεν αποκλείονται από την έννοια του "φυσικού" δημιουργού.⁴⁷ Επειδή ο νόμος δεν ορίζει ρητώς την έννοια του δημιουργού, το βάρος

44. Πχ αγορά ενός CD ή DVD.

45. Πχ αν το κινητό καταστεί αδέσποτο (ΑΚ 1076) ή συντρέχει περίπτωση έκτακτης χρησιμότητας (ΑΚ 1045).

46. Πρόκειται για την «αρχή της αλήθειας». Η αρχή ότι ο δημιουργός είναι ο αρχικός δικαιούχος συνιστά κανόνα δημοσίας τάξης στο ελληνικό δίκαιο και δεν μπορεί να παρακαμφθεί.

47. Η υπόθεση αφορούσε αγωγή που ηγείρε η εταιρεία Pioneers&Leader (Publishers) Ltd, εκδότρια του ιπποδρομιακού περιοδικού "Punter'sWay" εναντίον της Asia Pacific Publishing Pte Ltd, εκδότριας του περιοδικού "Racing Guide" με όμοιο αντικείμενο. Η ενάγουσα εταιρεία ισχυριζόταν ότι η εναγομένη Asia Pacific παραβίασε τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας που αυτή κατείχε επί του περιεχομένου του περιοδικού της. Κατά την εκδίκαση της υπόθεσης ανέκυψε το μείζον νομικό ζήτημα, αν ένα νομικό πρόσωπο μπορεί να είναι "δημιουργός" ενός πνευματικού έργου. Η εναγομένη υποστήριξε ότι η Pioneers δεν εδίκαιουτο να εγείρει αγωγή, καθώς δεν ήταν "δημιουργός", αφού ουδέποτε της μεταβιβάστηκαν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας επί του περιεχομένου από τα φυσικά πρόσωπα δημιουργούς του. Και αυτό γιατί μερικά από τα χαρακτηριστικά του περιοδικού, τα οποία η ενάγουσα ισχυριζόταν ότι η εναγομένη αντέγραψε παραβιάζοντας τα δικαιώματά της, αποτελούσαν προτάσεις και συμβολή των άγνωστων αναγνωστών του περιοδικού, τα οποία η ενάγουσα πράγματι υιοθέτησε. Το βασικό νομικό επιχείρημα της εναγομένης ήταν ότι η έννοια του δημιουργού δεν μπορεί να επεκταθεί στα νομικά πρόσωπα, διότι κάτι τέτοιο θα ήταν αντίθετο στο δημόσιο συμφέρον, επειδή

απόδειξης του ισχυρισμού ότι τα νομικά πρόσωπα δεν περιλαμβάνονται στην έννοια αυτήν, φέρει ο εναγόμενος. Και στη συνέχεια έκρινε ότι *"με δεδομένη την κατάσταση όπου εργαζόμενοι από διαφορετικά τμήματα μιας επιχείρησης συμβάλλουν δημιουργώντας μικρά μέρη ενός έργου, τα οποία αυτόνομα είναι άνευ σημασίας ή νοήματος δεν συνιστούν πνευματική δημιουργία δεκτική προστασίας υπό το πρίσμα της πνευματικής ιδιοκτησίας, και είναι η επιχείρηση ως σύνολο εκείνη που ενώνει όλα αυτά τα μέρη, ώστε να δημιουργήσει το τελικό προϊόν, στο οποίο πράγματι ενυπάρχουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, τότε ευλόγως η εταιρεία θεωρείται δημιουργός του έργου..."*. Η απόφαση είναι σημαντική όχι μόνο γιατί συμπεριλαμβάνει τα νομικά πρόσωπα στην έννοια του δημιουργού έργων πνευματικής ιδιοκτησίας αλλά και γιατί απαντώντας στα επιχειρήματα της εναγομένης, αποφάνθηκε πως στην περίπτωση των νομικών προσώπων, η διάρκεια προστασίας του του δεκτικού προστασίας έργου θα πρέπει να είναι εβδομήντα έτη μετά το έτος κατά το οποίο το έργο δημοσιεύθηκε ή έγινε προσιτό στο κοινό.⁴⁸

Σύμφωνα με τον νόμο τεκμαίρεται⁴⁹ ως δημιουργός το πρόσωπο, το όνομα του οποίου αναγράφεται στον υλικό φορέα κατά τον συνήθη τρόπο⁵⁰, κάτι που ισχύει αναλογικά και στους δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων. Ωστόσο, αυτό το τεκμήριο είναι μαχητό και επιτρέπεται αντίθετη απόδειξη⁵¹.

θα επέκτεινε τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας των νομικών προσώπων-δημιουργών επ'άπειρον, καθώς τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας διαρκούν μέχρι 70 έτη μετά τον θάνατο του δημιουργού, και τα νομικά πρόσωπα δεν πεθαίνουν. Η ενάγουσα αντέτεινε ωστόσο ότι σε προηγούμενη απόφασή του (1992, *Alteco Chemical Pte Ltd v Chong Yean Wah*) το ίδιο Δικαστήριο είχε κρίνει ότι υπό ειδικές συνθήκες ένα νομικό πρόσωπο πράγματι μπορεί να είναι "δημιουργός" έργου πνευματικής ιδιοκτησίας. Σε ένα απόσπασμα εκείνης της απόφασης, το δικαστήριο έκρινε ότι *"...Αυτή είναι μια εποχή όπου ένα έργο είναι συχνά το αποτέλεσμα ομαδικής εργασίας και γραφιστικών εργασιών κατασκευασμένων από υπολογιστές. Συχνά και ειδικά σε περιπτώσεις όπου δίνεται μια παραγγελία σε ένα πρακτορείο για την κατασκευή ενός περιτύλιγματος ή μιας διαφήμισης, ο δημιουργός δεν έχει κανένα απολύτως έννομο συμφέρον από το περιτύλιγμα ή την διαφήμιση αυτή. Σε μια τέτοια περίπτωση είναι συχνά δύσκολο, αν όχι αδύνατο, για ένα άτομο, έναν "δημιουργό" να διεκδικήσει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ή ακόμη και να προσδιορίσει την συμβολή του... Υπό αυτές τις συνθήκες θα ήταν αδύνατο να προσδιορισθεί ένα πρόσωπο που θα μπορούσε να θεμελιώσει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στο τελικό έργο. Ως αποτέλεσμα, η κοινή λογική, οι αρχές του εθνικού δικαίου και το κοινό αίσθημα δικαιοσύνης απαιτούν ο μόνος δημιουργός που μπορεί να θεμελιώσει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στο τελικό έργο να είναι η εταιρεία που το παρήγγειλε. Αυτή είναι που το ζήτησε και πλήρωσε για την δημιουργία του. Αυτή θα έπρεπε να είναι η σύγχρονη έννοια της λέξης "δημιουργός". Στον αθέμιτο ανταγωνισμό ο όρος "έμπορος" ερμηνεύεται ευρέως, ώστε να περιλαμβάνει ένα πρόσωπο που κάνει επαγγελματική, καλλιτεχνική ή πνευματική εργασία. Τοιούτοτρόπως, για τις ανάγκες του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας, ο όρος "δημιουργός" θα πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως, ώστε να συμπεριλαμβάνει το μόνο πρόσωπο του οποίου τα συμφέροντα είναι σκόπιμο να προστατευτούν"*.

48. <http://www.elenaspiropoulou.gr> ·Υπόθεση *Pioneers & Leader (Publishers) Ltd, Way* v Asia Pacific Publishing Pte Ltd (Singapore, Court of Appeal, 27 July 2011) <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=195ae6a8-e9b1-42e4-b375-56b5ac5b0886>.

49. Ανάλογη ρύθμιση βρισκόμαστε και στην Οδηγία 2004/48 στο άρθρο 5, όπου προβλέπεται ότι δημιουργός ενός λογοτεχνικού ή καλλιτεχνικού έργου είναι το πρόσωπο του οποίου το όνομα εμφανίζεται στο έργο κατά τον συνήθη τρόπο.

50. Άρθρο 10 Ν. 2121/1993.

51. Ενδεικτικά: ΜονΠρΗρ 553/1997 ΕΕμπΔ 2000, 805-808·ΠΠρΑθ 5417/2000 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ.

Το δικαίωμα του δημιουργού συνίσταται στο ηθικό και στο περιουσιακό δικαίωμα⁵². Το πρώτο προστατεύει τον πνευματικό δεσμό του δημιουργού με το έργο του και απαρτίζεται από τις εξουσίες του άρθρου 4 Ν. 2121/1993 και είναι απόλυτο, απεριόριστο και καταρχήν αμεταβίβαστο μεταξύ ζώντων⁵³. Το δεύτερο εξασφαλίζει στον δημιουργό την δυνατότητα να εκμεταλλευτεί οικονομικά το έργο του και είναι απόλυτο, αποκλειστικό και μεταβιβάστο μεταξύ ζώντων και αιτία θανάτου⁵⁴.

2. ΣΥΓΓΕΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

2.1 Εννοιολογική προσέγγιση

Με τον όρο «συγγενικά δικαιώματα» ή «γειτονικά δικαιώματα» νοούνται τα δικαιώματα των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφημάτων, των παραγωγών οπτικοακουστικών έργων και των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών⁵⁵. Τη δημιουργία των δικαιωμάτων αυτών προώθησε η τεχνολογική εξέλιξη, συνεπεία της οποίας η ερμηνεία του καλλιτέχνη-ερμηνευτή υλοποιείται με εγγραφή και καθίσταται αυθύπαρκτο και αυτόνομο προϊόν δεκτικό οικονομικής εκμετάλλευσης χωρίς τη συμμετοχή του ίδιου⁵⁶.

Στο σημείο αυτό είναι αναγκαίο να επισημανθεί το γεγονός ότι οι φορείς των συγγενικών δικαιωμάτων δεν θεμελιώνουν την προστασία τους στον χώρο των πνευματικών

⁵².Cross, Reconciling the Moral Rights of Authors with the First Amendment of Free Speech, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=958964. Lipton J, Moral Rights and Supernatural Fiction: Authorial Dignity and the New Moral Rights Agendas, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1802788. Blair M/Hoffman G/Tamburo S, Clarifying Intellectual Property Rights for the New Economy, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=274038.

⁵³.Ως απεριόριστο καλύπτει κάθε εξουσία που απορρέει από τον προσωπικό δεσμό του δημιουργού με το έργο του, είτε αναφέρεται στο νόμο είτε όχι, ακόμα και αν κριθεί ότι παρέμβαση τρίτου συνιστά βελτίωση. Ως απόλυτο ισχύει έναντι όλων. Μετά τον θάνατο του δημιουργού μπορεί να μεταβιβαστεί μόνο με έγγραφη συμφωνία και με την επιφύλαξη του ΑΚ 281.

⁵⁴.Μπορεί να μεταβιβαστεί με εκποιητική δικαιοπραξία ή να γίνει αντικείμενο οικονομικής εκμετάλλευσης με υποσχετικές δικαιοπραξίες, ήτοι άδεια (ευχέρεια για άσκηση των εξουσιών που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα) ή σύμβαση εκμετάλλευσης (υποχρέωση για άσκηση των εξουσιών που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα).

⁵⁵.Κύριο μέλημα της Διεθνούς Σύμβασης της Ρώμης ήταν να μην θίξει με καμία διάταξή της την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, όσο προσπαθεί να προστατέψει τα συγγενικά δικαιώματα. Αφού παραθέτει και ορισμούς για την καλύτερη κατανόηση του κειμένου, βρίσκουμε και το τρωτό της σημείο, που έγκειται στην μη αναφορά της σε υλικούς φορείς ήχου και εικόνας, αλλά μόνο ήχου. Επίσης, ένα άλλο μειονέκτημα της εν λόγω Σύμβασης είναι η μη υπογραφή της από τις ΗΠΑ, την παγκόσμια δύναμη στον χώρο της μουσικής βιομηχανίας. Raug P, Πνευματικά δικαιώματα σε συσχέτιση με την μουσική εκτέλεση, Γραπτή παρέμβαση της στη ΓΣ της ΑΕΠΙ, 2007, « Επιπλέον, οι ΗΠΑ δεν έχουν υπογράψει την Σύμβαση της Ρώμης, με αποτέλεσμα η μουσική που έχει ηχογραφηθεί σε χώρες που έχουν υπογράψει τη Σύμβαση της Ρώμης να συνεπάγεται κόστος λόγω αμοιβής των μουσικών, ενώ η μουσική που έχει ηχογραφηθεί στις ΗΠΑ να είναι οικονομικότερη λόγω αυτής της κατάστασης».

⁵⁶.Κοτσίρης Λ, Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας, 2005⁴, 27-28. Ανάλογο κίνδυνο διέτρεχαν και οι επιχειρήσεις παραγωγής φωνογραφημάτων και ραδιοτηλεόρασης.

δικαιωμάτων, γιατί η συμβολή των προσώπων αυτών δεν συνιστά έργο του πνεύματος⁵⁷, αν και εισφέρουν πραγματικά μια ατομική ή τεχνική παροχή. Γι'αυτό και προβλέπεται η αυτοτέλεια και το άθικτο της προστασίας των δικαιωμάτων των δημιουργών στα έργα πνευματικής ιδιοκτησίας από την προστασία των συγγενικών δικαιωμάτων⁵⁸. Αξίζει να υπογραμμισθεί ότι στην περίπτωση που κάποιος φορέας συγγενικού δικαιώματος έχει αποκτήσει και δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας (π.χ. είναι και δημιουργός και ερμηνευτής ενός τραγουδιού⁵⁹), τότε τα δύο δικαιώματα υπάρχουν παράλληλα και οι εξουσίες που παρέχει το καθένα ξεχωριστά είναι ενεργές, χωρίς να αλληλοκαλύπτονται.

Τα συγγενικά λοιπόν δικαιώματα ανά τον κόσμο, φυσικά και στην Ελλάδα, δεν είναι δυνατόν να τα διαχειρίζονται εξ ολοκλήρου και αρκούντως αποτελεσματικά οι ίδιοι οι φορείς τους, ειδικά μετά την είσοδο του Διαδικτύου στη ζωή μας και την επικράτησή του στην καθημερινότητά μας. Ήταν αδύνατον να ξεφύγει από την επίδραση της εξέλιξης της τεχνολογίας η απανταχού μουσική βιομηχανία. Όμως, και πριν την έλευση του Διαδικτύου η αγορά είχε παγκοσμιοποιηθεί και ήταν ήδη εξαιρετικά δύσκολο να οριοθετηθεί η εκμετάλλευση των μουσικών συνθέσεων και εντός και εκτός των συνόρων κάθε χώρας

2.2 Υποκείμενα συγγενικών δικαιωμάτων⁶⁰

A) Ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες είναι τα πρόσωπα που ερμηνεύουν ή εκτελούν με οποιονδήποτε τρόπο έργα του πνεύματος⁶¹ και έχουν το δικαίωμα να απαγορεύουν ή να επιτρέπουν μόνο τις πράξεις που προβλέπονται ρητά στον νόμο, για τις οποίες η χρήση της ερμηνείας προϋποθέτει άδεια του ερμηνευτή ή εκτελεστή καλλιτέχνη. Όταν ο υλικός φορέας ήχου (φωνογράφημα) έχει νόμιμα εγγραφεί, τότε ο χρήστης δεν χρειάζεται να πάρει άδεια από τον καλλιτέχνη αλλά ο τελευταίος έχει ενοχικό δικαίωμα να λάβει εύλογη αμοιβή⁶². Το ηθικό δικαίωμα που απολαμβάνει ο ερμηνευτής ή εκτελεστής καλλιτέχνης υπολείπεται εκείνου του δημιουργού, καθώς περιλαμβάνει μόνο δύο εξουσίες, το δικαίωμα αναγνώρισης και προβολής της πατρότητας και το δικαίωμα απαγόρευσης κάθε παραμόρφωσης της ερμηνείας ή εκτέλεσης.

57. Γαζής Ανδρέας, Η προστασία των συγγενικών δικαιωμάτων στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, ΕλλΔνη 1984, 753-762.

58. Άρθρο 53 Ν. 2121/1993.

59. Ενδεικτικά: «Οι φίλοι μου χαράματα», μουσική/στίχοι/ερμηνεία Χάρις Αλεξίου· «Το καλοκαίρι μου», μουσική/ερμηνεία Μιχάλης Χατζηγιάννης.

60. Εκτός από τις τρεις κατηγορίες που αναλύονται στο κείμενο παραπάνω, συγγενικά δικαιώματα αναγνωρίζονται και στον εκδότη που έχει φροντίσει για την στοιχειοθεσία και την σελιδοποίηση, σε εκείνον που δημοσιεύει αδημοσίευτα έργα δημιουργών που δεν βρίσκονται στην ζωή και στον κατασκευαστή βάσεων δεδομένων· Πλέσσας, Εισήγηση στο ΙΕΚ ΑΚΜΗ με θέμα «ΜΟΥΣΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ», 2011, plessas_akmi_intro_to_neighboring_rights.pdf

61. Βάσει του άρθρου 46 Ν. 2121/1993 και του άρθρου 3 Διεθνούς Σύμβασης της Ρώμης.

62. Καλλινίκου, 2005², 229, 235, 239.

Β) Οι παραγωγοί υλικών φορέων ήχου ή ήχου και εικονας είναι πρόσωπα φυσικά ή νομικά, με πρωτοβουλία και ευθύνη των οποίων, πραγματοποιείται η πρώτη εγγραφή σειράς ήχων ή εικόνων και ήχων και φυσικά δεν εννοούμε τον απλό τεχνικό που επιχειρεί την υλική πράξη της εγγραφής, ούτε τον κατασκευαστή του υλικού φορέα. Έχει την οργανωτική και επενδυτική πρωτοβουλία (μισθώνει το στούντιο, διαθέτει κεφάλαιο για την πρόσληψη καλλιτεχνών, παραγγέλει υπηρεσίες και υλικά για την πραγματοποίηση της εγγραφής κλπ) και αναλαμβάνει την επιχειρηματική ευθύνη. Τους αναγνωρίζεται το δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την εκμετάλλευση των εισφορών τους με ορισμένους τρόπους, καθώς και το δικαίωμα να λαμβάνουν εύλογη αμοιβή από τους χρήστες, ενώ μπορούν αν μεταβιβάσουν ή να παραχωρήσουν την εκμετάλλευση των δικαιωμάτων τους με σύμβαση ή άδεια⁶³.

Γ) Αναγνωρίζεται στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς δικαίωμα απαγόρευσης ή όχι ορισμένων τρόπων εκμετάλλευσης των προγραμμάτων τους, για να προστατευθεί η επενδυτική τους δραστηριότητα και για την πληροφόρηση του κοινού και την διάδοση του πολιτισμού διά των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Αντικείμενο λοιπόν της προστασίας αυτής είναι η ραδιοτηλεοπτική εκπομπή και ειδικότερα το ραδιοτηλεοπτικό σήμα που μεταδίδει το πρόγραμμα⁶⁴.

Δ) Εκδότες εντύπων που μπορούν να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την αναπαραγωγή για σκοπούς εκμετάλλευσης της στοιχειοθεσίας και της σελιδοποίησης των έργων που έχουν εκδόσει⁶⁵.

Ε) Κάθε πρόσωπο που δημοσιεύει ή παρουσιάζει νομίμως στο κοινό προηγουμένως αδημοσίευτο έργο⁶⁶.

3. ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

3.1 Ατομική διαχείριση δικαιωμάτων

Η διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας είναι δυνατόν να γίνεται και από τον ίδιο τον δικαιούχο, οπότε παρέχει άδεια και συνάπτει συμβάσεις εκμετάλλευσης με τους ενδιαφερομένους για τις χρήσεις του έργου του. Όμως, η ίδια η φύση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας ως άυλου αγαθού καθιστά δύσκολη αν όχι αδύνατη τη διαχείρισή του από τον δικαιούχο, καθώς δυσκολεύεται στις διαπραγματεύσεις για τους όρους χρήσης αλλά και στην είσπραξη της αμοιβής του⁶⁷.

⁶³. Καλλινίκου, (2005²), 242-244

⁶⁴. Καλλινίκου, (2005²), 247-248

⁶⁵. Άρθρο 51 Ν 2121/1993

⁶⁶. Άρθρο 51Α Ν 2121/1993

⁶⁷. Σινανίδου Μ.Γ. σε Κοτσίρη/Σταματούδη, Νόμος για την Πνευματική Ιδιοκτησία, Κατ'άρθρο ερμηνεία του Ν.2121/1993, 2009, 931

3.2 Συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων

Η συλλογική διαχείριση των δικαιωμάτων είναι το σύστημα, βάσει του οποίου ένας ΟΣΔ ενεργώντας ως διαχειριστής για λογαριασμό πολλών δικαιούχων από κοινού, διαχειρίζεται τα δικαιώματα, παρακολουθεί, εισπράττει και διανέμει τα έσοδα από την καταβολή των τελών χρήσεως (αμοιβών), δρα δηλαδή εκ μέρους, για λογαριασμό και προς το συμφέρον των δικαιούχων.

Οι δυσκολίες που συναντά ο δικαιούχος κατά την προσπάθεια ατομικής διαχείρισης των δικαιωμάτων του συχνά είναι ανυπερέβλητες, κάτι που οδηγεί το σύνολο των δημιουργών και των δικαιούχων συγγενικών δικαιωμάτων να αναθέτουν την διαχείριση του περιουσιακού τους δικαιώματος ή ορισμένων εξουσιών που απορρέουν από αυτό σε οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης⁶⁸. Η συλλογική διαχείριση διευκολύνει και τους χρήστες, επιτρέποντάς τους να συνεργάζονται με τον εκάστοτε αρμόδιο ΟΣΔ χωρίς να πρέπει να αναζητούν τον κάθε δικαιούχο ξεχωριστά.

Αν και η ανάθεση της διαχείρισης είναι καταρχήν προαιρετική, μένοντας πιστή στην αρχή της οικονομικής και συμβατικής ελευθερίας, ωστόσο, υπάρχουν κάποιες περιπτώσεις όπου η διαχείριση υποχρεωτικά⁶⁹ πρέπει να γίνει από ΟΣΔ. Αυτές οι περιπτώσεις ορίζονται από τον νόμο και αφορούν:

α) Την είσπραξη εύλογης αμοιβής για την ιδιωτική αναπαραγωγή⁷⁰,

β) Την είσπραξη της εύλογης αμοιβής που οφείλεται στους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες και στους παραγωγούς των υλικών αυτών φορέων⁷¹, των οποίων η ερμηνεία ή η εκτέλεση έχει εγγραφεί σε υλικό φορέα ήχου που έχει νόμιμα εγγραφεί και χρησιμοποιείται για ραδιοτηλεοπτική μετάδοση με οποιονδήποτε τρόπο ή για παρουσίαση στο κοινό⁷².

68. Το ίδιο ισχύει και για τους δωρεοδόχους των δημιουργών, καθώς και για τους καθολικούς και τους αιτία θανάτου διαδόχους, όπως και για το ίδρυμα που συνιστά ο δημιουργός.

69. *Mihaly Fiscor*, Collective management of copyright in the international environment, Ευρωπαϊκή Διάσκεψη στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας, Απρίλιος 2003, 43 επ, δίνεται μια γεύση για το ότι η υποχρεωτική συλλογική διαχείριση δεν επιτρέπεται πάντα «obligatory collective management is not allowed in any case where the international norms of copyright - or where, in respect of a specific right not covered by such norms, such as the right of rental, the *acquiscommunautaires* – do not explicitly permits it», «Directive 2001/84/EC of the European Parliament and the Council of 27 September 2001 On the resale right for the benefit of the author of an original work of art does not prescribe obligatory collective management for the collection and distribution of the royalties due for the resale right, but allows Member States to do so.»

70. Όπως προβλέπεται στα άρθρα 18 παρ 3 εδ δ' και 55 παρ 1 εδ δ' Ν.2121/1993.

71. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 49 Ν.2121/1993.

72. Στις περιπτώσεις α) και β) ο ρόλος των ΟΣΔ περιρίζεται στην επιδίωξη είσπραξης των οφειλόμενων ποσών αμοιβών και στην διαπραγμάτευση του ύψους τους και δεν εκτείνεται στη χορήγηση αδειών.

γ) Την εξουσία του δημιουργού για δευτερεύουσα σύγχρονη, ακέραιη και αμετάβλητη μετάδοση ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων⁷³ μέσω καλωδίων ή άλλων υλικών αγωγών⁷⁴.

δ) Το δικαίωμα του δημιουργού να παρέχει ή όχι άδεια σε επιχείρηση εκμετάλλευσης καλωδικού δικτύου για την αναμετάδοση εκπομπής^{75 76}.

3.3 Οργανισμοί Συλλογικής Διαχείρισης

3.3.1 Γενική επισκόπηση του θεσμού

Οι εταιρείες συλλογικής διαχείρισης είναι παραδοσιακά οργανώσεις που έχουν συσταθεί από συγγραφείς, καλλιτέχνες, και άλλα είδη δικαιούχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικών δικαιωμάτων, για να διαχειρίζονται συλλογικά τα δικαιώματά τους. Αυτές συγκεντρώνουν τα δικαιώματα ενός ή περισσότερων τύπων δικαιούχων για σκοπούς αδειοδότησης, για τη χορήγηση αδειών στους εμπορικούς χρήστες (τηλεοπτικά κανάλια, ραδιοφωνικούς σταθμούς, σε απευθείας σύνδεση φορείς παροχής υπηρεσιών μουσικής) για λογαριασμό τους. Μπορούν επίσης να παρέχουν υπηρεσίες, όπως η παρακολούθηση της

⁷³Όπως προβλέπεται στο άρθρο 54 παρ 2 Ν.2121/1993.

⁷⁴Βάσει του άρθρου 9 της Οδηγίας 93/83 της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 1993 περί συντονισμού ορισμένων κανόνων όσον αφορά το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα που εφαρμόζονται στις δορυφορικές ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις και την καλωδιακή αναμετάδοση, αυτή η περίπτωση αφορά τόσο την παροχή αδειάς όσο και την άρνηση παροχής αυτής. Όταν ένας ΟΣΔ θεωρείται ότι έχει αναλάβει την διαχείριση της κατηγορίας των δικαιωμάτων του δικαιούχου, που δεν έχει αναθέσει την διαχείρισή τους σε ΟΣΔ, ο τελευταίος έχει την εξουσία άσκησης του δικαιώματος του δικαιούχου να παρέχει ή όχι σε εταιρεία καλωδιακής διανομής την άδεια για αναμετάδοση ενός προγράμματος, ως εκ τούτου η διαχείριση αυτή δεν περιορίζεται στην οικονομική πλευρά των δικαιωμάτων αυτών. Απόφαση της 1.6.2006, υποθεση C-169/05 *Urdelex*, Συλλ 2006, I-4973 «*Το άρθρο 9, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/83, περί συντονισμού ορισμένων κανόνων όσον αφορά το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα που εφαρμόζονται στις δορυφορικές ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις και την καλωδιακή αναμετάδοση, έχει την έννοια ότι, όταν μία εταιρεία συλλογικής διαχείρισης θεωρείται ότι έχει αναλάβει τη διαχείριση των δικαιωμάτων φορέα δικαιώματος του δημιουργού ή συγγενικών δικαιωμάτων, ο οποίος δεν έχει αναθέσει τη διαχείριση των δικαιωμάτων του σε εταιρεία συλλογικής διαχείρισης, η εταιρεία αυτή έχει την εξουσία άσκησης του δικαιώματος του δικαιούχου αυτού να παρέχει ή να αρνείται σε εταιρεία καλωδιακής διανομής την άδεια καλωδιακής αναμεταδόσεως ενός προγράμματος και, κατά συνέπεια, η διαχείριση από την εν λόγω εταιρεία των δικαιωμάτων του εν λόγω δικαιούχου δεν περιορίζεται στις οικονομικές πτυχές των δικαιωμάτων αυτών. Ωστόσο, η οδηγία αυτή δεν απαγορεύει την εκχώρηση του δικαιώματος αναμεταδόσεως, η οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί τόσο βάσει συμβάσεως όσο και δύναμι νομικού τεκμηρίου και, επομένως, δεν απαγορεύει εθνική διάταξη η οποία προβλέπει ότι οι δημιουργοί, καλλιτέχνες, ερμηνευτές ή παραγωγοί χάνουν την ιδιότητα του «δικαιούχου» του δικαιώματος αυτού κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 2, της οδηγίας, με αποτέλεσμα τη ρήξη κάθε νομικού συνδέσμου που υφίσταται δύναμι της διατάξεως αυτής μεταξύ αυτών και της εταιρείας συλλογικής διαχείρισης.» www.eur-lex.europa.eu*

⁷⁵Όπως προβλέπεται στο άρθρο 57 παρ 8 Ν 2121/1993.

⁷⁶Εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη λειτουργία των συμφωνιών στην περίπτωση της καλωδιακής αναμετάδοσης προς αποφυγή παρέμβασης από μη συμβαλλομένους που ενδέχεται να έχουν δικαιώματα σε μεμονωμένα τμήματα του προγράμματος.

χρήσης των δικαιωμάτων και η συλλογή και η διανομή τους. Παρέχουν υπηρεσίες σε δικαιούχους, στους χρήστες και σε άλλες εταιρείες συλλογικής διαχείρισης⁷⁷.

Η ίδρυση οργανισμών συλλογικής διαχείρισης⁷⁸ της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ελεύθερη, δηλαδή μπορούν να λειτουργήσουν με οποιαδήποτε εταιρική μορφή, γεγονός που σέβεται την οικονομική ελευθερία⁷⁹. Και οι ίδιοι οι δημιουργοί είναι ελεύθεροι να επιλέξουν και να συστήσουν την μορφή οργανισμού συλλογικής διαχείρισης που εξυπηρετεί καλύτερα τα συμφέροντά τους.

Η εποπτεία των ΟΣΔ κρίνεται αναγκαία λόγω των ευρύτατων αρμοδιοτήτων τους και των δικονομικών προνομίων τους και για λόγους προστασίας του δημοσίου συμφέροντος. Η συχνή μονοπωλιακή θέση τους σε συνδυασμό με την ισχυρή προληπτική και κατασταλτική προστασία που τους παρέχει ο νόμος δικαιολογούν την ανάγκη αυστηρής εποπτείας⁸⁰. Η εποπτεία διενεργείται από κατά βάση από τον ΟΠΙ. Ο ΟΠΙ είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου που εδρεύει στην Αθήνα και εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού. Κύριος σκοπός του ΟΠΙ είναι η προστασία των δημιουργών και των δικαιούχων συγγενικών δικαιωμάτων, η μέριμνα για

77. European Commission, Proposed Directive on collective management of copyright and related rights and multi-territorial licensing – frequently asked questions, Brussels, 11 July 2012, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-545_en.htm

78. Ελλάδα: Οι ΟΣΔ που λειτουργούν με άδεια του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού είναι οι παρακάτω: α) Εκπροσωπούν τους πνευματικούς δημιουργούς: ΑΕΠΙ (συνθέτες-στιχουργοί), ΑΘΗΝΑ (σεναριογράφοι-σκηνοθέτες), ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ (συνθέτες-στιχουργοί), ΘΕΣΠΙΣ (θεατρικοί συγγραφείς-μεταφραστές θεατρικών έργων), ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ (Διευθυντές Φωτογραφίας / Σκηνογράφοι / Ενδυματολόγοι / Ηχολήπτες / Μοντέρ), ΟΣΔΕΕΤΕ (Δημιουργοί εικαστικών έργων), ΟΣΔΕΛ (συγγραφείς -εκδότες), ΦΟΙΒΟΣ (φωτογράφοι), β) Εκπροσωπούν τους δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων: ΑΠΟΛΛΩΝ – Μουσικοί, ΔΙΑΣ – Παραγωγοί οπτικοακουστικών έργων, ΔΙΟΝΥΣΟΣ – Ηθοποιοί, ΕΡΑΤΩ - Τραγουδιστές / Ερμηνευτές, ΕΡΜΕΙΑΣ – Παραγωγοί κινηματογραφικών έργων, GRAMMO – Παραγωγοί Φωνογραφημάτων, ΗΡΙΑΝΟΣ – Παραγωγοί οπτικοακουστικών έργων, PROMEDIA – Παραγωγοί οπτικοακουστικών έργων, ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ – Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης & Προστασίας Συγγενικών Δικαιωμάτων, GEA – Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης & Είσπραξης Συγγενικού Δικαιώματος Ήχου, <http://web.opi.gr/portal/page/portal/opi/info.html/faqs.html/faq07.html> · Γαλλία: Adami – Société civile des droits des artistes et musiciens interprètes, SACD – Société des Auteurs et Compositeurs Dramatiques, Sacem – Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique, SSCP – Société civile des producteurs de phonogrammes κλπ, <http://www.cnv.fr/soci%C3%A9t%C3%A9s-de-gestion-collective-des-droits> · Αγγλία: Authors' Licensing & Collecting Society (ALCS), Artists' Collecting Society (ACS), Phonographic Performance Limited (PPL), PRS for Music, formerly MCPS-PRS Alliance· Γερμανία: Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte (GEMA)· Ιταλία: IMAE (Institute for the Protection of Performing Artists)· Ισπανία: SGAE Sociedad General de Autores y Editores· Κύπρος: Asteras Collective Rights Management· Βέλγιο: SABAM Société d'Auteurs Belge – Belgische Auteurs Maatschappij· ΗΠΑ: Artists Rights Society of New York (ARS), Copyright Clearance Center http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_copyright_collection_societies .

79. Άρθρο 54: «...Οι οργανισμοί αυτοί λειτουργούν με οποιαδήποτε εταιρική μορφή. Αν λειτουργούν με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, τότε οι μετοχές της εταιρείας αυτής είναι υποχρεωτικώς ονομαστικές στο σύνολό τους. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται οι διατάξεις των παρ.2 έως 4 του άρθρ.24 του Ν. 1746/88. Η κοινοποίηση που προβλέπεται από την παρ.4 του άρθρ. 24 του Ν.1746/88 γίνεται μόνο προς το Υπουργείο Πολιτισμού...»

80. Σταυρίδου, Ο έλεγχος της δράσης των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης κατά το άρθρο 54 του ν 2121/1993, ΔΕΕ 1997, 944επ .

την εφαρμογή του Ν.2121/1993 και των διεθνών συμβάσεων, η εποπτεία των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης και η νομοπαρασκευαστική εργασία σε θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων. Ο ΟΠΙ στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του ασχολείται γενικά με κάθε πρόβλημα που εμφανίζεται στο χώρο της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, εκπροσωπεί την Ελλάδα στους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς καθώς και στα Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁸¹. Εξετάσει τόσο τα τυπικά στοιχεία των ΟΣΔ, ήτοι τη Δήλωση και το Καταστατικό τους, αλλά και εάν οι περιγραφόμενοι όροι είναι προς το συμφέρον των δικαιούχων⁸². Ο ΟΠΙ σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να έχει ως σκοπό τη συλλογική διαχείριση των δικαιωμάτων σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 54 έως 58 του Ν. 2121/1993. Ο Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, διέπεται από το ιδιωτικό δίκαιο και απολαμβάνει όλων των διοικητικών, οικονομικών και δικαστικών ατελειών, καθώς και όλων των δικονομικών και ουσιαστικών προνομίων του Δημοσίου.

Εκτός από τον ΟΠΙ εποπτεία μπορεί να ασκήσει και το Υπουργείο πολιτισμού. Πέρα από τον έλεγχο που ορίζει ο νόμος, μπορεί να ελέγξει τη δραστηριότητα του ΟΣΔ μετά από καταγγελία χρήστη ή δημιουργού για παράβαση διατάξεων του νόμου. Εκτός από διοικητικό πρόστιμο μπορεί να επιβάλλει και προσωρινή ή οριστική άρση της έκρισης λειτουργίας ενός ΟΣΔ αν διαπιστωθεί επανειλημμένες ή σοβαρές παραβάσεις.

Τέλος, και η Επιτροπή Ανταγωνισμού δύναται να ασκήσει εποπτεία στους ΟΣΔ υπό το φως πάντα της τήρησης των διατάξεων του ανταγωνισμού. Στην περίπτωση που πληρούνται οι προϋποθέσεις του νόμου περί ελεύθερου ανταγωνισμού⁸³, μπορεί να επιληφθεί και η Επιτροπή Ανταγωνισμού, διότι οι ΟΣΔ συνιστούν επιχειρήσεις με την έννοια του νόμου, στο μέτρο που ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες και έναντι των δικαιούχων και έναντι των χρηστών⁸⁴. Ο μονοπωλιακός χαρακτήρας τους πολλές φορές τους ανάγει σε οργανισμούς κατέχοντες δεσπόζουσα θέση στην οικονομική ζωή και δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που προβαίνουν σε καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης⁸⁵.

81. <http://web.opi.gr/portal/page/portal/opi/opi.html/opimission.html>

82. Το DPMA στη Γερμανία προβαίνει σε έλεγχο τυπικό και ουσιαστικό, όπως και το Copyright Tribunal στην Αγγλία.

83. Ν. 3959/2011, ΦΕΚ/Α/93/20.4.2011 www.et.gr

84. Απόφασεις της 17.2.1993, υπόθεση C-159/91 Poucet και υπόθεση C-160/91 Pistre, Συλλ 1993, I-637 www.eur-lex.europa.eu.

85. Καταχρηστική δεσπόζουσα θέση κατέχει ένας ΟΣΔ με την άμεση ή έμμεση επιβολή μη δίκαιων όρων κατά την εκμετάλλευση των έργων, με την επιβολή υποχρεώσεων στα μέλη του μη αναγκαίων για την επίτευξη του κοινωνικού σκοπού, με την επιβολή μη δίκαιων τιμών, δηλαδή υπερβολικών τιμών δυσανάλογων με την οικονομική αξία της προσφερόμενης παροχής. Απόφαση της 11.12.2008, υπόθεση C-52/07 Kanal 5 LtDandTV 4 AB, Συλλ 2008, I-09775, Απόφαση της 27.3.1974, υπόθεση C-127/73 SABAM, Συλλ 1974, I-00313, Απόφαση της 13.7.1989, υπόθεση C-395/87 Tournier, Συλλ

Σε αυτό το σημείο θα ήταν χρήσιμη μία αναφορά στην ΑΕΠΙ⁸⁶. Η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΑΕΠΙ)⁸⁷ εκπροσωπεί περισσότερους από 12.600 Έλληνες και ξένους (με απευθείας σύμβαση) πνευματικούς δημιουργούς, καθώς και 2.200.000 και πλέον ξένους πνευματικούς δημιουργούς που της εμπιστεύτηκαν το έργο τους και τη διαχείρισή του, μέσω συμβάσεων εκπροσώπησης με ομόλογες εταιρίες του εξωτερικού. Αυτό το γεγονός κάνει πολλούς χρήστες να μιλούν για καταχρηστική εκμετάλλευση της θέσης της στην αγορά⁸⁸, απέναντι στην οποία δεν μπορούν να αμυνθούν λόγω των ρυθμίσεων του νόμου 2121/1993. Τίθεται υπό αμφισβήτηση επίσης και η δυνατότητα του ΟΠΙ να ανταπεξέλθει στις εποπτικές του αρμοδιότητες.

Οι αρμοδιότητες των ΟΣΔ περιγράφονται στον νόμο και συνίστανται στις εξής:

- α) Κατάρτιση συμβάσεων με χρήστες
- β) Εξασφάλιση ποσοστιαίας αμοιβής στους δημιουργούς
- γ) Είσπραξη, κατανομή και διανομή αμοιβής στους δικαιούχους
- δ) Δικαστικές και εξώδικες πράξεις προστασίας των δικαιούχων
- ε) Λήψη πληροφοριών από τους χρήστες⁸⁹
- στ) Διενέργεια ελέγχων για την διαπίστωση τυχόν παραβάσεων

3.3.2 Νομιμοποίηση Οργανισμών Συλλογικής Διαχείρισης και ημεδαποί δικαιούχοι

Υπέρ των ΟΣΔ θεσπίζεται τεκμήριο αρμοδιότητας (άρθρο 55 Ν 2121/1993) διαχείρισης και προστασίας για όλα τα έργα και για όλους τους πνευματικούς δημιουργούς, για τα οποία οι ΟΣΔ δηλώνουν εγγράφως ότι έχουν μεταβιβαστεί σε αυτούς οι σχετικές εξουσίες ή ότι καλύπτονται από πληρεξουσιότητα. Εδώ βρισκόμαστε μπροστά στην περίπτωση της κατ' εξαίρεσης νομιμοποίησης, όπου αναγνωρίζεται εξουσία διεξαγωγής δίκης σε πρόσωπο διαφορετικό από τον φορέα του δικαιώματος⁹⁰. Είναι κρίσιμο στο σημείο αυτό να συγκεκριμενοποιήσουμε το τεκμήριο που εισάγεται με την εν λόγω νομοθετική διάταξη.

Στη θεωρία αλλά και στην νομολογία έχει ανακύψει θέμα για την αναγραφή στο δικόγραφο της αγωγής, που ασκούν οι ΟΣΔ εναντίον των χρηστών, προκειμένου να εισπράξουν την αμοιβή που συνεπάγεται η χρήση από τους τελευταίους των έργων, τα

1989, I-2521, Απόφαση της 17.7.1997, υπόθεση C-242/95 DeDanske, Συλλ 1997, I-4449, Απόφαση της 14.2.1978, υπόθεση C-27/76 UnitedBrands, Συλλ 1978, I-00075 www.eur-lex.europa.eu.

86. www.aepi.gr

87. Σχετικό ρεπορτάζ του δημοσιογράφου Κώστα Βαξεβάνη στις 17.4.2012 και στις 24.4.2012 στην εκπομπή «Το Κουτί της Πανδώρας» στην NET.

88. Ενδεικτικά: ΔιοικΕφΑθ 2194/2004, ΔιοικΕφΑθ 67/2003 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ΕπΑνταγΟλ 245/III/2003 ΔΕΕ 2003, 1055επ.

89. Άρθρο 56 Ν. 2121/1993 αναφορικά με τις σχέσεις των ΟΣΔ με τους χρήστες Ενδεικτικά: ΠΠρΑθ5103/2006, ΠΠρΑθ 815/2006, ΜΠρΘεσ 22794/2007, ΜΠρΘεσ 22795/2007 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ.

90. Άρθρο 69 παρ 4 ΚΠολΔ.

δικαιώματα των οποίων έχουν αναθέσει οι δημιουργοί τους για διαχείριση και προστασία στους ΟΣΔ. Με βάση το γράμμα του νόμου, σύμφωνα με το οποίο «*τεκμαίρεται ότι οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης ή προστασίας έχουν την αρμοδιότητα διαχείρισης ή προστασίας όλων των έργων ή όλων των πνευματικών δημιουργιών για τα οποία δηλώνουν εγγράφως ότι έχουν μεταβιβασθεί σ' αυτούς οι σχετικές εξουσίες ή ότι καλύπτονται από την πληρεξουσιότητα*», καθιερώνεται νόμιμο μαχητό τεκμήριο⁹¹ υπέρ των ΟΣΔ, η συνδρομή του οποίου θεμελιώνει την αρμοδιότητα διαχείρισης και προστασίας των ανατεθέντων σε αυτούς δικαιωμάτων⁹².

Χρήσιμο θα ήταν να παρουσιάσουμε τις δύο απόψεις αναφορικά με τη δικονομική λειτουργία του υπό ανάλυση τεκμηρίου των ΟΣΔ:

α) Σύμφωνα με την πρώτη άποψη, πρέπει να τηρηθεί η δικονομική αρχή του συγκεκριμένου προσδιορισμού, βάσει της οποίας το εν λόγω τεκμήριο λειτουργεί αποδεικτικά, δηλαδή η καθιέρωσή του δεν αναιρεί την υποχρέωση των ΟΣΔ να διατυπώνουν το δικόγραφο με ορισμένο τρόπο. Ο τρόπος αυτός συνίσταται στην έγγραφη αναφορά όλων των δικαιούχων και όλων των έργων, τη διαχείριση των οποίων έχουν οι ΟΣΔ. Διαφορετικά, ο χρήστης δεν θα μπορεί να ανατρέψει το τεκμήριο και να αποδείξει την έλλειψη ενεργητικής νομιμοποίησης του αντίδικου ΟΣΔ⁹³, στερούμενος δικονομικά όπλα.

β) Σύμφωνα με την δεύτερη άποψη, η οποία βρίσκει απήχηση στη θεωρία και κατ' επέκταση και στη νομολογία, υποστηρίζει ότι το τεκμήριο λειτουργεί αποδεικτικά αλλά και νομιμοποιητικά, δηλαδή για το ορισμένο του δικογράφου αρκεί η αναφορά ότι ο ΟΣΔ εκπροσωπεί το σύνολο της οικείας κατηγορίας δικαιούχων και των έργων τους, όπως και δειγματοληπτική αναφορά αυτών, χωρίς να απαιτείται χωριστή εξαντλητική αναφορά τους⁹⁴, δεδομένου ότι μπορούν να ενεργούν στο δικό τους όνομα, ενώ η διαχείριση του σχετικού δικαιώματος ανατίθεται υποχρεωτικά σε ΟΣΔ. Τα παραπάνω συνιστούν δικονομικά προνόμια υπέρ των ΟΣΔ (μαχητό τεκμήριο) και εδώ συναντάμε την αντιστροφή του βάρους απόδειξης, δηλαδή ο χρήστης επωμίζεται το βάρος επίκλησης και απόδειξης ότι το

91. Το εν λόγω τεκμήριο μπορεί να ανατραπεί στην περίπτωση που ο χρήστης συμβάλλεται με τον ΟΣΔ για να αποκτήσει δυνατότητα χρήσης του έργου αλλά ο δημιουργός απαγορεύει τη χρήση αμφισβητώντας την νομιμότητα του ΟΣΔ. Τότε ο ΟΣΔ εκτός από τις ποινικές ευθύνες, οφείλει να αποζημιώσει τον χρήστη για αξιώσεις που κατέβαλε στον προσβληθέντα δημιουργό, έχοντας την θέση του δικονομικού εγγυητή, *Σινανίδου*, (2011) 974.

92. Βόσσος, Τα δικονομικά προνόμια υπέρ των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης και προστασίας, *ΔΙΜΜΕ* 2011, 462· Μπαμπέτας Γ, Ζητήματα εκ του άρθρου 55 παρ 2 εδ α' ν 2121/1993 ή ο γόρδιος δεσμός της νομιμοποίησης των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης κατά την ενάσκηση αξιώσεων, υποκειμένων σε καθεστώς υποχρεωτικής συλλογικής διαχείρισης, *ΧρίΔ* 2010, 73 επ.

93. Ενδεικτικά: ΠΠρΑθ 5094/2006, ΜΠρΑθ 1320/2010, ΠΠρΑθ2903/2009, ΜΠρΑθ 2004/2007, ΕφΘεσ 8971/2006, ΠΠρΑθ 5103/2006, ΠΠρΑθ 5094/2006. ΠΠρΑθ 4178/2006, ΜΠρΑθ 2241/2006, ΜΠρΑθ 2433/2006, ΜΠρΠπειρ 1651/2005, ΜΠρΠπειρ 4971/2005, ΕφΘεσ 843/2010 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

94. Ενδεικτικά: ΜΠρΘεσ 34203/2010, ΜΠρΘεσ9564/2010, ΕφΑθ 5757/2010, ΕφΘεσ 847/2010, ΕφΛαρ 608/2010, ΠΠρΘεσ 41003/2009, ΕφΑθ 472/2009, ΜΠρΘεσ 25197/2008, ΠΠρΘεσ 10952/2008, ΠΠρΘεσ 10947/2008, ΠΠρΘεσ 9367/2008, ΠΠρΘεσ 3953/2008, ΕφΘεσ 2187/2008, ΜΠρΠατρ 284/2008 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

τεκμαιρόμενο γεγονός, ήτοι η αρμοδιότητα, δεν συντρέχει για συγκεκριμένους λόγους⁹⁵, δημιουργώντας πλήρη δικανική πεποίθηση στο δικαστήριο περί της αληθείας των γεγονότων και όχι ότι απλά δεν ισχύουν τα όσα υποστηρίζει ο αντίδικος ΟΣΔ.

Ωστόσο, μία νέα ρύθμιση ήρθε για να δώσει μια κατευθυντήρια γραμμή σε νομολογία και θεωρία και να συγκεράσει τις δύο αντιτιθέμενες απόψεις. Πρόκειται για το άρθρο 46 παρ 3 του Ν. 3905/2010⁹⁶, σχετικά με την «ενίσχυση και ανάπτυξη της κινηματογραφικής τέχνης και άλλες διατάξεις», με το οποίο προστέθηκαν δύο εδάφια στο άρθρο 55 παρ 2 του Ν. 2121/1993, σύμφωνα με τα οποία προβλέπεται τεκμήριο εκπροσώπησης, όταν ένας νομίμως λειτουργών ΟΣΔ ασκεί το δικαίωμα της εύλογης και ενιαίας αμοιβής του άρθρου 49 παρ 1 Ν. 2121/1993 και ο οποίος τεκμαίρεται ότι εκπροσωπεί όλους ανεξαιρέτως τους δικαιούχους και όλα ανεξαιρέτως τα έργα τους. Το τεκμήριο αυτό θεωρείται μαχητό, προκειμένου να δίνεται δυνατότητα άμυνας από τον χρήστη, με ανεστραμμένο το βάρος απόδειξης⁹⁷.

Εντούτοις, θα μπορούσε να αποφευχθεί η συνεχής παραγωγή νομοθετημάτων ή τουλάχιστον να περιοριστεί, εάν οι ιθύνοντες έβαζαν σε πρώτο πλάνο το Διαδίκτυο, χρησιμοποιώντας αυτό το πανίσχυρο εργαλείο, που έχει κατακλύσει τις δραστηριότητές μας για την επίλυση τέτοιων ζητημάτων. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν όλοι οι ΟΣΔ να αναρτήσουν υποχρεωτικώς στις ιστοσελίδες που διατηρούν στο Διαδίκτυο, τα ονόματα όλων των δικαιούχων αλλά και των έργων τους, με παράλληλη επικαιροποίηση, όποτε ήθελε θεωρηθεί αναγκαίο από τις εξελίξεις, ώστε να μην είναι αναγκαία η έγγραφη παράθεσή τους στα δικάγραφα, αλλά και να δίνεται η δυνατότητα στους χρήστες να αποκτούν έγκυρη, έγκαιρη και ασφαλή γνώση.

4. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

4.1 Δημιουργοί

Οι δημιουργοί αναθέτουν τη διαχείριση των δικαιωμάτων τους στους ΟΣΔ. Η ανάθεση αυτή μπορεί να γίνεται είτε με τη μεταβίβαση⁹⁸ του δικαιώματος ή των σχετικών εξουσιών

⁹⁵.Ενδεικτικά: ΜΠρΚοζ 284/2011, ΜΠρΑθ 2241/2006 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

⁹⁶.ΦΕΚ/Α/219/23.12.2010 www.et.gr

⁹⁷. Κοτσίρης, Δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας και κοινοτικό κεκτημένο, 2011⁶, 240-241.

⁹⁸.Η εν λόγω μεταβίβαση περιουσιακών δικαιωμάτων χαρακτηρίζεται ως καταπιστευτική και αποτελείται θα λέγαμε από δύο σκέλη, το εσωτερικό και το εξωτερικό. Το πρώτο αποτελεί την καταπιστευτική σύμβαση, οπότε ο δικαιούχος χάνει προσωρινά το δικαίωμά του, το αποκτά ο ΟΣΔ και ο δικαιούχος στερείται της ενεργητικής νομιμοποίησης πλέον. Το δεύτερο αποτελεί την ενοχική σχέση, την νόμιμη αιτία της μεταβίβασης με σκοπό την διαχείριση του δικαιώματος, Νικολόπουλος, Η μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας, 2005, 291, 301. Η ενοχική αυτή σχέση διέπεται από την υποχρέωση εκπλήρωσης των αμοιβαίων υποχρεώσεων, δεν εξαντλείται σε μια μεμονωμένη παροχή αλλά απαιτεί μια διαρκή συμπεριφορά με επιμέρους επαναλαμβανόμενες παροχές. Ισχύουν οι κανόνες των διαρκών ενοχών, ιδίως αναφορικά με τον τρόπο εκπλήρωσης ή τα

προς τον σκοπό της διαχείρισης ή της προστασίας είτε με παροχή σχετικής πληρεξουσιότητας⁹⁹. Η ανάθεση γίνεται εγγράφως¹⁰⁰ και κάθε φορά για ορισμένο χρονικό διάστημα και αφορά όλα τα έργα του δημιουργού¹⁰¹ που είναι κατάλληλα για την εκμετάλλευση με την εξουσία στην οποία αναφέρεται η ανάθεση¹⁰². Το ανωτέρω χρονικό διάστημα δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία χρόνια και τυχόν έλλειψη έγγραφου τύπου επιφέρει σχετική ακυρότητα, που μπορεί να επικαλεστεί μόνο ο δημιουργός κατά παντός τρίτου.

Αποδεκτώς, κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη σπουδαίου λόγου¹⁰³ τόσο για την περίπτωση άρνησης ανάληψης διαχείρισης εκ μέρους των ΟΣΔ, όσο και για την περίπτωση καταγγελίας της ανάθεσης από την πλευρά των δημιουργών.

4.2 Δικαιούχοι συγγενικών δικαιωμάτων

Οι δικαιούχοι των συγγενικών δικαιωμάτων απολαμβάνουν ένα σύστημα προστασίας βασισμένο στην έννοια της άδειας, χωρίς να αποκλείεται υπό προϋποθέσεις να διαμορφώνονται ως ενοχικά με μόνη παροχή την εύλογη αμοιβή. Η άδεια συνίσταται στο απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα των δικαιούχων να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν ορισμένες πράξεις. Η ελληνική νομοθεσία ως προς την προστασία των εδώ αναφερομένων δικαιούχων στηρίχθηκε στις διατάξεις της Διεθνούς Σύμβασης της Ρώμης¹⁰⁴ ενισχύοντας την θέση τους με βελτιωτικές προσθήκες¹⁰⁵.

Αναφορικά με τις άδειες των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, η απαρίθμηση των πράξεων για τις οποίες μπορεί να επιτρέψει ή όχι ο δικαιούχος την πραγματοποίησή

έννομα αποτελέσματα τυχόν ανατροπής της σύμβασης, *Μαντενιώτου-Λυρατζοπούλου*, Η συλλογική διαχείριση των συγγενικών δικαιωμάτων των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών και των παραγωγών υλικών φορέων ήχου και εικόνας στη σύγχρονη πρακτική, ΧρίΔ 2004, 379-380.

99. Ο δικαιούχος παραμένει φορέας του περιουσιακού δικαιώματος και έχει την δυνατότητα να το ασκήσει. Όμως, στη Γερμανία διατυπώθηκε η πρόταση να θεωρηθεί αισχροκερδής οποιαδήποτε συμφωνία δημιουργού και χρήστη, για να μην παρεμποδίζεται το έργο του ΟΣΔ· *Σταυρίδου*, Η σύμβαση ανάθεσης διαχείρισης στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, 1999, 206.

100. Οι ενδιαφερόμενοι δημιουργοί καλούνται να συμπληρώσουν δύο αιτήσεις, προκειμένου να γίνουν μέλη ΟΣΔ και τα πνευματικά δικαιώματά τους να τύχουν διαχείρισης και προστασίας από αυτόν. Υποδείγματα των αναγκαίων αιτήσεων που είναι απαραίτητες για την τήρηση του έγγραφου τύπου βρίσκει κανείς στον διαδικτυακό χώρο της ΑΕΠΙ, του κατ' εξοχήν ΟΣΔ δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ελλάδα. Βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 και ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.

101. Σε περίπτωση αμφιβολίας η ανάθεση και τα μελλοντικά έργα για χρόνο όχι μεγαλύτερο από 3 έτη.

102. Ο ΟΣΔ μπορεί μόνο με πλήρη και ειδική αιτιολογία να αρνηθεί την μερική διαχείριση, δηλαδή την διαχείριση μέρους και όχι του συνόλου των εξουσιών του περιουσιακού δικαιώματος· *ΔιοικΕφΑθ 2194/2004 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ*.

103. Για παράδειγμα εάν έχει αναθέσει τη διαχείριση των ίδιων εξουσιών σε άλλον ΟΣΔ.

104. Η Σύμβαση αυτή κυρώθηκε από την Ελλάδα με το 1992, όπως λεπτομερέστερα αναφέρεται ανωτέρω αλλά και στο Παράρτημα 1.

105. Αναγνώριση ως δικαιούχων και άλλων κατηγοριών επαγγελματιών, η πρόβλεψη υπέρ των καλλιτεχνών και ενός ηθικού δικαιώματος, η υποχρεωτική τήρηση εγγράφου τύπου, η καθιέρωση δικαιώματος εκμίσθωσης δανεισμού· *Κυπρούλη*, Το συγγενικό δικαίωμα των ερμηνευτών εκτελεστών καλλιτεχνών, 2000, 488-489.

τους είναι αποκλειστική¹⁰⁶ και αυτές συνίστανται: α) Στην εγγραφή της ερμηνείας ή της εκτέλεσής τους σε υλικό φορέα, β) στην αναπαραγωγή¹⁰⁷ της ερμηνείας ή εκτέλεσής τους¹⁰⁸, γ) στη διανομή στο κοινό του υλικού φορέα με εγγεγραμμένη την ερμηνεία ή εκτέλεσή τους, δ) στην εκμίσθωση του υλικού φορέα, ε) στο δανεισμό του υλικού φορέα, στ) στη ραδιοηλεκτρονική μετάδοση και παρουσίαση στο κοινό του υλικού φορέα με παράνομη εγγραφή, ζ) στη ραδιοηλεκτρονική μετάδοση της ζωντανής ερμηνείας ή εκτέλεσής τους αν δεν είναι νόμιμη μετάδοση, η) στην παρουσίαση στο κοινό της ζωντανής ερμηνείας ή εκτέλεσής τους αλλά όχι με ραδιοηλεκτρονική μετάδοση, θ) στη διάθεση στο κοινό όπου και όταν το επιλέγει ο ίδιος ερμηνευτής ή εκτελεστής¹⁰⁹.

Στην περίπτωση της διανομής στο κοινό εφαρμόζεται η αρχή της εξαντλήσεως, η οποία έχει το έρεισμά της στην κοινοτική νομολογία και συνίσταται στο ότι ο δικαιούχος επέτρεψε την πώληση της εγγραφής σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ, εξαντλώντας το δικαίωμά του στο επιτρέπει ή μη εντός όλης της ΕΕ, μην μπορώντας πλέον να απαγορεύσει την κυκλοφορία (με πώληση) της εγγραφής αυτής σε κανένα άλλο κράτος μέλος¹¹⁰. Η αρχή της εξαντλήσεως δεν ισχύει στις περιπτώσεις της εκμίσθωσης¹¹¹ και του δανεισμού του υλικού φορέα.

Στην περίπτωση της ραδιοηλεκτρονικής μετάδοσης παράνομης εγγραφής, ο δικαιούχος έχει απόλυτο δικαίωμα να επιτρέψει και να αιτηθεί αμοιβή ή να απαγορεύσει την μετάδοση, διότι η μετάδοση μίας παράνομης – παρά την θέληση του δικαιούχου – εγγραφής είναι και αυτή παράνομη¹¹². Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση της μετάδοσης ζωντανής ερμηνείας, όταν δεν υπάρχει εγγραφή και συνακόλουθα άδεια του δικαιούχου.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η περίπτωση της παρουσίασης στο κοινό με δημόσια εκτέλεση, η οποία έχει απασχολήσει θεωρία και νομολογία. Συγκεκριμένα, με τον όρο «δημόσια εκτέλεση» εννοούμε το πραγματικό γεγονός κατά το οποίο η εκτέλεση ή ερμηνεία ενός έργου γίνεται κάτω από συνθήκες που την κάνουν προσιτή σε αόριστο αριθμό προσώπων (σε έναν δημόσιο χώρο), που δεν χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερες ιδιότητες ή

106. Αντίθετα, η απαρίθμηση των ειδικοτήτων καλλιτεχνών, οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως ερμηνευτές/εκτελεστές καλλιτέχνες, απολαμβάνοντας την προστασία συγγενικών δικαιωμάτων, είναι ενδεικτική.

107. Προς επίρρωση της διάταξης του νόμου, θα ήταν κρίσιμο να δοθούν διευκρινιστικές εννοιολογικές κατευθύνσεις αναφορικά με την έννοια της αναπαραγωγής, η οποία συνίσταται στην διαδικασία πολλαπλασιασμού του υλικού φορέα που φέρει ενσωματωμένη την εγγραφή της ερμηνείας-εκτέλεσης. Ο νόμος προβλέπει την άμεση αναπαραγωγή που γίνεται απευθείας από τον υλικό φορέα που έχει γίνει η εγγραφή (βάζω το CD και το ακούω) και την έμμεση που γίνεται από μετάδοση της εγγραφής (πχ ραδιόφωνο).

108. Απόφαση της 12.1.2012, υπόθεση C-462/09 August Storck KG, Συλλ 2012, I-00000, Απόφαση της 21.10.2010, υπόθεση C-509/10 Padawan SL, Συλλ 2010, I-10055.

109. Άρθρο 46 Ν 2121/1993

110. Απόφαση της 12.9.2006, υπόθεση C-479/04 Laserdisken Aps, Συλλ 2006, I-08089

111. Απόφαση της 22.9.1998, υπόθεση C-61/97 Foreningen of danske Videogram distributurer, Συλλ 1998, I-05171

112. Ήτοι, εάν η εγγραφή είναι νόμιμη ζητά αμοιβή για την μετάδοση και εάν είναι παράνομη απαιτείται άδεια του δικαιούχου και κατόπιν αμοιβή.

σχέσεις μεταξύ τους. Το κριτήριο που καθιερώνει ο νόμος για να χαρακτηριστεί μια εκτέλεση-ερμηνεία δημόσια είναι το κοινό, δηλαδή οι θεατές της εκτέλεσης.

Δημόσιος χώρος είναι κάθε χώρος όπου καταρχήν ο καθένας μπορεί να έχει προσπέλαση ελευθέρως ή με την καταβολή αντιτίμου, έστω και αν αυτό αποτελεί αντάλλαγμα για άλλες υπηρεσίες σχετικές με τον χώρο αυτό (πχ κέντρα διασκέδασης, θέατρα, κλαμπ, εστιατόρια, χώροι ξενοδοχείων, κλπ)¹¹³. Κρίσιμο στοιχείο είναι και η αποσαφήνιση του όρου «κοινό»¹¹⁴. Ως τέτοιο νοείται το σύνολο των προσώπων που είναι ευρύτερο από τον στενό κύκλο της οικογένειας και το άμεσο κοινωνικό περιβάλλον, ανεξαρτήτως αν τα πρόσωπα αυτά βρίσκονται στον ίδιο ή άλλο χώρο (πχ δεν είναι κοινό η οικογένεια, οι φίλοι, οι συμμαθητές στην τάξη αλλά οι θαμώνες καφετέριας, εστιατορίου κλπ). Η παρουσία του κοινού δεν είναι ανάγκη να είναι ενεστώσα κατά την μετάδοση της ερμηνείας αλλά αρκεί να είναι ενδεχόμενη¹¹⁵.

Οι παραγωγοί υλικών φορέων ήχου έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την αναπαραγωγή του πρωτοτύπου φωνογραφήματός τους ή των αντιγράφων τους, την διανομή στο κοινό των υλικών φορέων που έχουν παραγάγει, την

113.Κυπρούλη Ν, σε Κοτσίρη/Σταματούδη, Νόμος για την πνευματική ιδιοκτησία κατ'άρθροερμηνεία του Ν 2121/1993, 2009, 828-829

114.Καλλινίκου Δ, Το δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης πνευματικών έργων σε δωμάτια ξενοδοχείου (γγμδ), ΧρΙΔ 2006, 836-837·

115.Κυπρούλη Ν, Ραδιοτηλεοπτική (ανα)μετάδοση στα δωμάτια ξενοδοχείων, ΔΕΕ 2008, 665 επ· Ενδεικτικά: ΑΠ 907/2003 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·ΕφΑθ 1430/2010, ΕφΑθ 7196/2007 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·Απόφαση της 7.12.2006, υπόθεση C-306/05 Sociedad General de Autore sy Editores de España (SGAE), Συλλ 2006, I-11519 μαζί με Προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέα Sharpston της 13ης Ιουλίου 2006, Συλλ 2006, I-11519: «Η παροχή απλώς των υλικών εγκαταστάσεων, όπως η παροχή συσκευών τηλεοράσεως εγκατεστημένων στα δωμάτια ξενοδοχειακού συγκροτήματος, δεν συνιστά, από μόνη της, παρουσίαση στο κοινό υπό την έννοια της οδηγίας 2001/29, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας. Αντιθέτως, η διανομή από το ξενοδοχειακό συγκρότημα, μέσω των συσκευών αυτών, του σήματος στους πελάτες του που διαμένουν στα δωμάτια του συγκροτήματος αυτού, συνιστά παρουσίαση στο κοινό, υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, χωρίς να έχει σημασία ποια είναι η τεχνική μετάδοσεως του χρησιμοποιούμενου σήματος. Συγκεκριμένα, όπως επεξηγεί ο οδηγός της σύμβασης της Βέρνης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, ο δημιουργός, επιτρέποντας τη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση του έργου του, λαμβάνει υπόψη του μόνον τους άμεσους χρήστες, ήτοι τους κατόχους συσκευών λήψεως οι οποίοι, μεμονωμένα ή στο πλαίσιο του ιδιωτικού ή οικογενειακού τους περιβάλλοντος, λαμβάνουν τις εκπομπές. Από τη στιγμή που η λήψη γίνεται για να μεταδοθεί σε ακροατήριο μεγαλύτερης κλίμακας με ανεξάρτητη πράξη με την οποία το εκπεμπόμενο έργο παρουσιάζεται σε ένα νέο κοινό, η δημόσια αυτή λήψη ενεργοποιεί το αποκλειστικό δικαίωμα του δημιουργού να παράσχει τη σχετική άδεια. Πάντως, η πελατεία ξενοδοχειακού συγκροτήματος αποτελεί νέο κοινό, στον βαθμό που η διανομή του εκπεμπόμενου έργου στην πελατεία αυτή μέσω συσκευών τηλεοράσεως δεν αποτελεί απλώς τεχνικό μέσο για την εξασφάλιση ή τη βελτίωση της λήψεως του πρωτοτύπου της εκπομπής εντός της ζώνης καλύψεώς της. Αντιθέτως, το ξενοδοχειακό συγκρότημα είναι ο οργανισμός που παρεμβάλλεται, με πλήρη επίγνωση των συνεπειών της συμπεριφοράς του, για να δώσει στους πελάτες του πρόσβαση στο προστατευόμενο έργο. Ο ιδιωτικός χαρακτήρας των δωματίων ξενοδοχειακού συγκροτήματος δεν κωλύει το να αποτελεί η μετάδοση του σήματος πράξη παρουσιάσεως στο κοινό.

εκμίσθωση ή τον δημόσιο δανεισμό τους¹¹⁶, τη διάθεση στο κοινό, την εισαγωγή στην Ελλάδα παράνομων υλικών φορέων¹¹⁷, όπως ρητώς αναφέρεται στο κείμενο του νόμου¹¹⁸.

Με το άρθρο 81 παρ 4 Ν. 3057/2002 επήλθε τροποποίηση του Ν. 2121/1993 σχετικά με το δικαίωμα αδειοδότησης των παραγωγών, διαχωρίζοντας τους παραγωγούς φωνογραφημάτων από τους παραγωγούς οπτικοακουστικών έργων. Δηλαδή, οι μεν παραγωγοί φωνογραφημάτων δεν μπορούν να εμποδίσουν την ραδιοηλεκτρονική μετάδοση ή την παρουσίαση στο κοινό των υλικών φορέων που έχουν εγγράψει, δεν έχουν δηλαδή απόλυτο δικαίωμα επιτρέπουν ή απαγορεύουν, αλλά μόνο ενοχικό δικαίωμα εύλογης αμοιβής, διότι το φωνογράφημα ως πρώτιστη χρήση έχει την ιδιωτική ακρόαση κι έτσι προέχει η αναπαραγωγή του και η πώληση των αντιτύπων αυτού. Από την άλλη, οι παραγωγοί οπτικοακουστικών έργων έχουν απόλυτο δικαίωμα επιτρέπουν ή απαγορεύουν την ραδιοηλεκτρονική μετάδοση ή την παρουσίαση στο κοινό των υλικών φορέων που έχουν εγγράψει με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο, διότι ενδιαφέρονται να διακινήσουν κατ' αποκλειστικότητα τον υλικό φορέα που κατέχουν και να λαμβάνουν άμεσα την αμοιβή. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι οι παραγωγοί δεν απολαμβάνουν ηθικού δικαιώματος¹¹⁹.

4.2.1. Η εύλογη αμοιβή

Ο νόμος κάνει λόγο για «εύλογη αμοιβή». Το «εύλογο» ερμηνεύεται ως το «δίκαιο», το αντιστοιχούν στον κόπο, στην προσφορά του καλλιτέχνη. Η έννοια της εύλογης αμοιβής είναι κοινοτική, ερμηνευόμενη ενιαία σε όλα τα κράτη μέλη και ελεγχόμενη από τα κοινοτικά όργανα. Ωστόσο, είναι αναγκαίο να λαμβάνονται υπόψη, κατά την εφαρμογή της, οι ιδιαίτερες κατά περίπτωση συνθήκες και η εφαρμογή της να είναι σύμφωνη με τη γενική καθοδήγηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας¹²⁰ και νομολογίας¹²¹.

Ενιαία είναι η αμοιβή στην περίπτωση των εγγεγραμμένων σε φωνογράφημα και μόνο ερμηνειών εκτελέσεων, διότι σε αυτήν μόνο την περίπτωση καθιερώνονται δύο κατηγορίες

¹¹⁶. Δεν ισχύει εδώ η αρχή της εξαντλήσεως όπως με τους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες, εάν οι παραγωγοί εκχωρήσουν το δικαίωμα εκμίσθωσης, διότι δεν διατηρούν ενοχικό δικαίωμα εύλογης αμοιβής.

¹¹⁷. Το δικαίωμα του επιτρέπουν ή απαγορεύουν εν προκειμένω αφορά την είσοδο παράνομων υλικών φορέων από το εξωτερικό και χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αλλά δεν διατηρεί δικαίωμα απαγορεύει για κυκλοφορία υλικών φορέων εντός Κοινότητας, εάν αυτοί κυκλοφορούν νομίμως σε κάποια χώρα της Κοινότητας. *Κυπρούλη*, (2009), 848 επ.

¹¹⁸. ΦΕΚ/Α/239/10.10.2002 www.et.gr

ΜπρΑθ 61/2004 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

¹¹⁹. Οδηγία 92/100 ΕΚ Προοίμιο: «για την ευλογη αμοιβή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η σπουδαιότητα της συμβολής των ενεχομένων δημιουργών και καλλιτεχνών ερμηνευτών στο φωνογράφημα ή την ταινία», www.eur-lex.europa.eu

¹²⁰. Απόφαση της 5.7.2010, υπόθεση C-509/2010 Josef Geistbeck, Thomas Geistbeck κατά Saatgut-TreuhandverwaltungsGmbH, Συλλ Νομολ 2012, 0003-0004 www.eur-lex.europa.eu

δικαιούχων, καλλιτέχνες και παραγωγοί, ενώ δεν ισχύει για τις περιπτώσεις όπου οι παραγωγοί οππικοακουστικών έργων έχουν εξαιρεθεί από το δικαίωμα εύλογης αμοιβής. Το ενιαίο της εν λόγω αμοιβής δεν σημαίνει ότι αυτή είναι και αδιαίρετη. Αντιθέτως, κάθε κατηγορία δικαιούχων έχει ενοχικό δικαίωμα να λάβει το δικό της μέρος, δικαίωμα το οποίο μπορεί να ασκήσει χωριστά¹²². Επομένως, η αμοιβή είναι μία, προσδιορίζεται το συνολικό ποσό αυτής και για τις δύο κατηγορίες δικαιούχων, πληρώνεται μία φορά από τον χρήστη και κατανέμεται μεταξύ των δικαιούχων εξ ημισείας,¹²³ όπως ορίζει ο νόμος στο άρθρο 49 παρ 3 Ν. 2121/1993.

Αρμόδιοι για τον καθορισμό της εύλογης αμοιβής¹²⁴, δηλαδή του ύψους και του τρόπου καταβολής της, είναι οι ΟΣΔ, με την κατάρτιση αμοιβολογίου, το οποίο οφείλουν να δημοσιεύουν σε τρεις εφημερίδες.

A) Σε περίπτωση διαφωνίας των χρηστών με τους ΟΣΔ, προβέπεται διαδικασία δικαστικού καθορισμού, σύμφωνα με τον οποίον οι χρήστες μπορούν να στραφούν στο Μονομελές Πρωτοδικείο, με την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων προκειμένου να διαμαρτυρηθούν για το ύψος ή για τους όρους καταβολής της αμοιβής, οπότε το δικαστήριο θα αποφανθεί για τον προσωρινό προσδιορισμό της αμοιβής και εν συνεχεία μπορούν είτε να προκαταβάλουν το ορισθέν ποσό με την επακόλουθη σύναψη της σύμβασης, είτε να αποδεχθούν τον προσωρινό προσδιορισμό¹²⁵, είτε να καταφύγουν στο τακτικό δικαστήριο για τον οριστικό καθορισμό της αμοιβής.

B) Ο νόμος προβλέπει, κατόπιν αμφισβητήσεως υπό του χρήστη, διαδικασία οριστικού δικαστικού καθορισμού, δικαζόμενη από το καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο αναλόγα με το ύψος της αιτούμενης αμοιβής. Η απόφαση που εκδίδεται έχει διαπλαστικό χαρακτήρα και εκ του λόγου αυτού είναι δεκτική προσωρινής εκτέλεσης, ενώ το απαιτητό και ληξιπρόθεσμο του χρέους αρχίζει από την τελεσιδικία της απόφασης που το προσδιορίζει και την επίδοση αυτής, οπότε αρχίζει και η τοκοφορία¹²⁶.

4.2.1.1 Ενιαίος οργανισμός συλλογικής διαχείρισης

¹²¹. Ενδεικτικά: ΕιρΝικαιας 44/2007, ΜΠρΤρικαλ 1253/2002, ΜΠρ ΑΘ 2241/2006, ΜΠρΑΘ 1062/2002, ΜΠρ Θεσ 18762/2007, ΕφΘεσ 1049/2004 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

¹²². Ενδεικτικά: ΜΠρ ΑΘ2241/2006, ΜΠρΑΘ 1452/2003 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

¹²³. Απόφαση της 30.6.2011, υπόθεση C-271/10 Vereniging van Educatieeven Wetenschappelijke Auteurs (VEWA), Συλλ 2011, I-00000, Απόφαση της 5.7.12, υπόθεση C-509/10 Josef Geistbeck και Thomas Geistbeck, Συλλ 2012, I-0000

¹²⁴. Η νομολογία απεφάνθη περί της φύσεως της απόφασης αυτής ως απλού ρυθμιστικού μέτρου εκουσίας δικαιοδοσίας, έχοντας ως αντικείμενο όχι της διάγνωση της αμοιβής αλλά την αποδεικτική διαπίστωση της αμοιβής που καταβάλλεται. ΜΠρΤρικ 1253/2002, ΜΠρΤρικ 1250/2002, ΕφΑΘ 3058/2005.

¹²⁵. Κυπρούλη, 2009, 875 επ.

Ειδικότερα, με σκοπό την είσπραξη της ενιαίας και εύλογης αμοιβής στο άρθρο 46 παρ 1 Ν. 3905/2010 προβλέπεται η δυνατότητα στους νομίμως λειτουργούντες ΟΣΔ των συγγενικών δικαιωμάτων να συστήσουν «ενιαίο οργανισμό συλλογικής διαχείρισης». Οι ΟΣΔ αναθετούν κατ' αποκλειστικότητα στον ενιαίο οργανισμό την εξουσία να διαπραγματεύεται, να συμφωνεί το ύψος της αμοιβής, να προβάλλει τις σχετικές αξιώσεις για την καταβολή της και γενικά να προβαίνει σε οποιαδήποτε δικαστική ή εξώδικη ενέργεια είσπραξης της αμοιβής από τους χρήστες, ως μόνος αρμόδιος καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας του¹²⁷. Ήδη έχει συσταθεί ένας τέτοιος ενιαίος οργανισμός στην Ελλάδα και πρόκειται για τον GEA¹²⁸ από το αρχικό γράμμα των διακριτικών τίτλων των ιδρυτικών μελών/οργανισμών του ήτοι τους GRAMMO-ΕΡΑΤΩ-ΑΠΟΛΛΩΝ ως αστικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός συλλογικής διαχείρισης και είσπραξης των συγγενικών δικαιωμάτων των παραγωγών, των τραγουδιστών και των μουσικών¹²⁹.

Με την ανάθεση στον ενιαίο οργανισμό όλων των αρμοδιοτήτων τους οι ΟΣΔ αποξενώνονται από αυτές, κάτι που θέτει σε αμφιβολία την νομιμότητα και την συνοχή του συστήματος διαχείρισης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων¹³⁰. Και αυτό διότι μόνο οι δημιουργοί δύνανται να αναθέτουν την διαχείριση και προστασία των οικονομικής φύσεως δικαιωμάτων τους σε οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης και όχι οι ίδιοι οι οργανισμοί σε άλλους και μάλιστα χωρίς την ρητή εξουσιοδότηση του δικαιούχου. Είναι βέβαιο πως υπάρχουν οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης δεύτερου βαθμού, αλλά σε διεθνές επίπεδο και με αποκλειστικό σκοπό την συνεργασία με τους εθνικούς οργανισμούς και όχι την είσπραξη των αμοιβών των δικαιούχων. Σημειωτέον, τέλος ότι για τις ανακύπτουσες εφεξής δίκες, τόσο ενεργητικά όσο και παθητικά νομιμοποιείται ο ενιαίος οργανισμός συλλογικής διαχείρισης.

4.3 Χρήστες

127. Σε περίπτωση διαφωνίας αρμόδιο κατά την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο, αλλά και για την οριστική επίλυση της διαφοράς μετά από αίτηση του ενιαίου οργανισμού.

128. www.geamusic.gr

129. Επομένως, ο GEA μετά από την αποκλειστική σχετική ανάθεση από τα ιδρυτικά της μέλη/οργανισμούς, είναι ο μόνος αρμόδιος, να διαπραγματεύεται, να συμφωνεί το ύψος της αμοιβής των συγγενικών δικαιωμάτων, να προβάλλει τις σχετικές αξιώσεις για την καταβολή, να προβαίνει σε κάθε δικαστική ή εξώδικη ενέργεια και να εισπράττει την αμοιβή για τα συγγενικά δικαιώματα από τους χρήστες. Ο GEA έχει δύο αρμοδιότητες: να χορηγεί άδειες σε χρήστες μουσικής εισπράττοντας τις οφειλόμενες αμοιβές και να διανέμει τις αμοιβές στους οργανισμούς GRAMMO, ΕΡΑΤΩ και ΑΠΟΛΛΩΝ, οι οποίοι, στη συνέχεια, είναι υπεύθυνοι για τη διανομή των αμοιβών στους δικαιούχους των συγγενικών δικαιωμάτων, παραγωγούς, τραγουδιστές και μουσικούς αντίστοιχα.

130. Κοτσίρης, 2011⁶, 277 επ.

Ειδικότερα, υπάρχουν περιπτώσεις που απασχόλησαν την νομολογία και σχετίζονται με την μουσική που ακούγεται στα εμπορικά καταστήματα¹³¹ από τα ραδιόφωνα. Η νομολογία, απεφάνθη ότι οι ιδιοκτήτες των καταστημάτων αυτών δεν συνιστούν χρήστες με φορέων ήχου, διότι δεν χρησιμοποιούν τους υλικούς φορείς, δηλαδή τα CDs των ερμηνευτών καλλιτεχνών, προκειμένου να ακούσουν μουσική, αλλά έχουν απλά σε λειτουργία το ραδιόφωνο, από το οποίο ακούγονται οι εκπομπές των ραδιοφωνικών σταθμών. Οι ραδιοφωνικοί σταθμοί είναι αυτοί που αποτελούν χρήστες υλικών φορέων, με την έννοια του νόμου και οι οποίοι αποδίδουν την εύλογη αμοιβή στους αρμόδιους ΟΣΔ. Επιπλέον, η μουσική που ακούγεται σε αυτά τα καταστήματα δεν αυξάνει τα ακαθάριστα έσοδά τους, με την έννοια ότι δημιουργεί ευχάριστο περιβάλλον, ούτως ώστε να αυξηθεί η προσέλευση των πελατών σε αυτά. Ακόμη όμως, και εάν μπορούσαν να χαρακτηριστούν χρήστες υλικών φορέων οι καταστηματάρχες, δεν θα μπορούσαν να αποδώσουν την αμοιβή, διότι δεν μπορούν να προσκομίσουν κατάλογο των έργων που μεταδίδονται, διότι ο τρόπος μετάδοσης υπόκειται στην ευχέρεια των ραδιοφωνικών σταθμών.

Εν ολίγοις τα κριτήρια που έθεσε η νομολογία για τον δικαστικό καθορισμό της εύλογης αμοιβής, τα οποία ακολουθούνται και στην πρακτική φυσικά είναι τα εξής:

A) Ο βαθμός συμβολής της χρήσης υλικών φορέων στα έσοδα των χρηστών από τη συγκεκριμένη χρήση,

B) Οι επιπτώσεις που έχει η μετάδοση υλικού φορέα ήχου για τους ερμηνευτές καλλιτέχνες, λόγω πτώσης των πωλήσεων εξαιτίας της συχνής μετάδοσης των φωνογραφημάτων,

Γ) Η δαπάνη στην οποία θα υποβαλλόταν ο χρήστης εάν στη θέση των ερμηνευτών διά του υλικού φορέα ήχου, απασχολούσε ζωντανά ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες,

Δ) Η διάρκεια, ο αριθμός και ο συγκεκριμένος χρόνος χρήσης και εκμετάλλευσης, και

Ε) Το είδος και η επιφάνεια του καταστήματος, η εμβέλεια και η ακροαματικότητα του σταθμού.

131. Ενδεικτικά: ΜΠρΑθ 3835/2007 «...οι καθ'ών χρησιμοποιούν φορητό ραδιόφωνο, από το οποίο ακούγονται μόνο ραδιοφωνικοί σταθμοί με μουσική και ειδήσεις και ως εκ τούτου δεν είναι οι ίδιοι χρήστες υλικών φορέων ήχου...και δεν υποχρεούνται σε καταβολή εύλογης αμοιβής...η χρήση της μουσικής δεν επηρεάζει την προσέλευση πελατών ή καθιόνδηποτε τρόπο αύξηση του τζίρου των καταστημάτων και για τον λόγο αυτόν δεν πιθανολογείται ότι είναι χρήσιμη για τις εν λόγω επιχειρήσεις». ΕφΑθ 7594/2005, ΜΠρΑθ 9366/2006 «...απλώς αναμεταδίδει...από το ραδιόφωνο, δεν χρησιμοποιεί η ίδια τους υλικούς φορείς για παρουσίαση στο κοινό μουσικής, ...να μη στοιχειοθετείται η έννοια της χρήσης των υλικών φορέων ήχου...δεν υποχρεούται σε καταβολή αμοιβής...αν ήθελε γίνει δεκτό ...ως χρήστης υλικών φορέων ήχου...δεν είναι εφικτή η προσκόμιση ...του ρεπερτορίου...δεδομένου ότι το ρεπερτόριο μεταδόσεων και η συχνότητα εκτέλεσης μουσικού έργου ρυθμίζεται από τον εκάστοτε ραδιοφωνικό σταθμό», ΜΠρΑθ 1339/2008 «...δεν οφείλουν εύλογη αμοιβή για τον λόγο ότι την εύλογη αμοιβή έχουν καταβάλει οι χρήστες υλικών φορέων ... δηλ οι ραδιοφωνικοί σταθμοί οι οποίοι...προβαίνουν στην μετάδοση» ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

Αναφορικά με τα ξενοδοχεία¹³² τα κριτήρια για τον καθορισμό της εύλογης αμοιβής για την ραδιοτηλεοπτική αναμετάδοση στα δωμάτια, έχουν να κάνουν με: την πληρότητα του ξενοδοχείου, τον αριθμό των δωματίων, τη θέση, την εμπορική και τουριστική κίνηση, τον χρόνο διαμονής των πελατών κλπ.

132.Ενδεικτικά: ΜΠρΘεσ 27102/2006, ΜΠρΘεσ 476/2007 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΟΤΗΤΑΣ

1. ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ

1.1 Η Διεθνής Σύμβαση της Ρώμης

Το 1926 η Διεθνής Ένωση Μουσικών ανέθεσε στο Διεθνές Γραφείο Εργασίας τη φροντίδα να ανεύρει ρεαλιστικές λύσεις στα προβλήματα που αντιμετώπιζαν. Η Ένωση της Βέρνης, που είχε ως στόχο την διεθνή προστασία της Πνευματικής Ιδιοκτησίας συνέστησε το 1957 μια επιτροπή ειδικών οργανώνοντας στο Μονακό σύσκεψη, στην οποία κλήθηκαν εκπρόσωποι των κυβερνήσεων, προκειμένου να διατυπώσουν τις απόψεις τους ενόψει της εκπόνησης σχεδίου Συμφωνίας. Μετά από πολλές προσπάθειες, τριάντα τέσσερα κράτη συναντήθηκαν στη Ρώμη τον Οκτώβριο του 1961 και κατέληξαν στην σύνταξη ενός κειμένου, το οποίο υπεγράφη από τα είκοσι πέντε εξ αυτών κράτη. Αργότερα κύρωσε την εν λόγω Σύμβαση και η Ελλάδα¹³³.

Πρώτο μέλημα της Διεθνούς Σύμβασης της Ρώμης ήταν η διακήρυξη της ανεξαρτησίας μεταξύ της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων. Απαριθμεί τις κατηγορίες των δικαιούχων συγγενικών δικαιωμάτων με τρόπο μάλιστα πιο περιορισμένο από ό,τι αργότερα παρουσιάζονται από τον έλληνα νομοθέτη, ο οποίος εκμεταλλεύτηκε την δυνατότητα επέκτασης της εν λόγω προστασίας και σε πρόσωπα που δεν εκτελούν τις δραστηριότητες που η ίδια ορίζει, μια δυνατότητα που η ίδια η Σύμβαση προβλέπει στο κείμενό της. Ωστόσο, μία αδυναμία της εντοπίζεται στο ότι κάνει αναφορά μόνο σε φωνογραφήματα, δηλαδή υλικούς φορείς ήχου και όχι υλικούς φορείς εικόνας ή ήχου και εικόνας. Πρέπει, τέλος, να υπογραμμισθούν οι δύο βασικότερες ρυθμίσεις που λαμβάνουν χώρα με την θέσπιση της Διεθνούς Σύμβασης της Ρώμης και οι οποίες αφορούν στην αρχή της ίσης μεταχείρισης και στην καθιέρωση μιας ελάχιστης δυνατής προστασίας¹³⁴.

1.2. Η Διεθνής Σύμβαση Βέρνης - Παρισιού

¹³³. Με τον νόμο 2054/1992 ΦΕΚ/Α/104/30.6.1992

¹³⁴. *Κυπρούλη*, 2000, 481επ.

Η πρωτοβουλία για την υπογραφή της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης προήλθε από τη Διεθνή Φιλολογική και Καλλιτεχνική Ένωση, οι προσπάθειες της οποίας κατέληξαν στην σύνταξη ενός κειμένου για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας. Η Διεθνής Σύμβαση υπογράφηκε το 1886 στη Βέρνη¹³⁵, έχει παγκόσμιο χαρακτήρα και αποτελεί την πιο παλιά διεθνή σύμβαση για την πνευματική ιδιοκτησία. Πρόκειται για μια ανοιχτή σύμβαση που εξασφάλισε από την αρχή την συνύπαρξη του ηπειρωτικού συστήματος προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και του copyright. Έχει τη νομική φύση μιας πολυμερούς διεθνούς σύμβασης με την οποία τα συμβαλλόμενα κράτη κατέστησαν Ένωση Κρατών με σκοπό την προστασία των δημιουργών των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων με τρόπο ομοιόμορφο και αποτελεσματικό.

1.3 Η Συμφωνία TRIPS

Η Συμφωνία TRIPS¹³⁶, δηλαδή η Συμφωνία για τα Δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας στον τομέα του Εμπορίου, περιλαμβάνεται στην Τελική Πράξη του Γύρου της Ουρουγουάης, που υπογράφηκε το 1994¹³⁷, έχει ευρύ πεδίο εφαρμογής διότι περιλαμβάνει όλο το φάσμα της διανοητικής ιδιοκτησίας, με σκοπό τον περιορισμό των στρεβλώσεων και των εμποδίων στο διεθνές εμπόριο, την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και τη διασφάλισή τους.

1.4 Η Παγκόσμια Σύμβαση της Γενεύης

Η Παγκόσμια Σύμβαση¹³⁸ του 1952 παρέχει προστασία χαμηλότερου επιπέδου από εκείνη της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης, αλλά υπήρξε αποτέλεσμα των πρωτοβουλιών της UNESCO, με σκοπό την εξασφάλιση μιας διεθνούς προστασίας σε κράτη που δεν προσχώρησαν στην σύμβαση της Βέρνης, όπως οι ΗΠΑ και η Κίνα αλλά και η εξασφάλιση της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από όλες τις χώρες. Η Παγκόσμια Σύμβαση δεν θίγει σε καμία περίπτωση τις άλλες διεθνείς συμβάσεις, δεδομένου ότι θεσπίσθηκε η ρήτρα διασφάλισης (clause de sauvegarde)¹³⁹.

135. Άρχισε να ισχύει ένα χρόνο αργότερα. Συμπληρώθηκε με δύο πρόσθετες Πράξεις και αναθεωρήθηκε πέντε φορές με τελευταία στο Παρίσι το 1971.

136. Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights

137. Κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον νόμο 2290/1995 ΦΕΚ/Α/28/1995

138. Η Ελλάδα κύρωσε την Παγκόσμια Σύμβαση με το νομοθετικό διάταγμα 4254/1962.

139. Η εν λόγω ρήτρα σημαίνει ότι δεν θίγεται η Διεθνής Σύμβαση της Βέρνης, ούτε η ιδιότητα μέλους της Ένωσης της Βέρνης, και δεν προστατεύονται έργα προερχόμενα από χώρα που εγκατέλειψε την Ένωση της Βέρνης μετά την 1.1.1951.

2. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ

2.1 Αρχή της εθνικής μεταχείρισης

Είναι αξιοσημείωτο ότι σε όλες τις Διεθνείς Συμβάσεις και Συμφωνίες που θεσπίστηκαν, προκειμένου να ρυθμίσουν με έναν πιο ομοιόμορφο τρόπο, σε παγκόσμιο επίπεδο, την προστασία των δικαιούχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων, κοινός παρονομαστής είναι αρχή της εθνικής μεταχείρισης ή αρχή της εξομοίωσης των ξένων δημιουργών ή έργων, που τυγχάνουν προστασίας από τις προαναφερόμενες Συμβάσεις ή Συμφωνίες, προς τους υπηκόους της χώρας, όπου ζητείται η προστασία.

A) Αναφορικά με την εθνική μεταχείριση ως προς τους δημιουργούς και τα έργα τους είναι απαραίτητο να προσδιορισθεί το πεδίο εφαρμογής της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης¹⁴⁰, προκειμένου να γίνει αντιληπτό ποιοι υπάγονται στο ρυθμιστικό της πλαίσιο, ούτως ώστε να τύχουν εθνικής μεταχείρισης τα έργα που έχουν χώρα προέλευσης άλλη από την χώρα της αιτούμενης προστασίας. Συγκεκριμένα, εν προκειμένω, δεκτικοί της ίσης μεταχείρισης με τους ημεδαπούς δικαιούχους είναι οι δημιουργοί, οι οποίοι είναι υπήκοοι κράτους-μέλους της Ένωσης για όλα τους τα έργα, δηλαδή για τα αδημοσίευτα αλλά και για εκείνα που δημοσιεύθηκαν σε χώρα της Ένωσης ή σε χώρα ξένη προς την Ένωση¹⁴¹, εκείνοι οι οποίοι δεν είναι υπήκοοι χώρας της Ένωσης, αλλά η πρώτη δημοσίευση του έργου τους έγινε σε χώρα της Ένωσης ή συγχρόνως σε χώρα ξένη προς την Ένωση και σε χώρας της Ένωσης και τέλος οι δημιουργοί, οι οποίοι να μην δεν είναι υπήκοοι μιας χώρας της Ένωσης, ωστόσο έχουν τη συνήθη διαμονή τους σε μία από αυτές τις χώρες¹⁴².

Μετά τον προσδιορισμό των προσώπων των δικαιούχων, σειρά έχει ο καθορισμός των έργων για τα οποία θα εφαρμοσθεί η εθνική μεταχείριση. Το στοιχείο εκείνο που προσδιορίζει τα εν λόγω έργα είναι η χώρα προέλευσής τους, η οποία είναι διαφορετική από εκείνη στην οποία θέλει ο δημιουργός τους να τύχουν προστασίας. Αναλυτικότερα, ως χώρα προέλευσης θεωρείται για τα έργα που δημοσιεύθηκαν για πρώτη φορά σε χώρα της Ένωσης, αυτή η ίδια χώρα, για εκείνα που δημοσιεύθηκαν συγχρόνως σε πολλές χώρες της Ένωσης, οι οποίες αναγνωρίζουν διαφορετική διάρκεια προστασίας, εκείνη η οποία παρέχει νομοθετικά την μικρότερη προστασία, για τα έργα που δημοσιεύθηκαν συγχρόνως σε χώρα

140. Δεν υπεισέρχεται σε θέματα εσωτερικού δικαίου και δεν ρυθμίζει κατά κανέναν τρόπο την προστασία του δημιουργού στην χώρα του, δεδομένου ότι η προστασία στην χώρα προέλευσης ρυθμίζεται ασφαλώς από την εθνική νομοθεσία.

141. Διευκρινιστικά να επισημανθεί ότι με τον όρο «Ένωση» εννοείται η Ένωση των κρατών που έχουν κυρώσει την Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης.

142. Άρθρα 3 και 4 της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης

της Ένωσης και σε ξένη προς αυτήν χώρα, η χώρα της Ένωσης, για τα αδημοσίευτα έργα, η χώρα όπου είναι υπήκοος ο δημιουργός τους και για εκείνα που δημοσιεύθηκαν για πρώτη φορά σε χώρα ξένη προς την Ένωση, χωρίς ταυτόχρονη δημοσίευση σε χώρα που ανήκει στην Ένωση, η χώρα της υπηκοότητας του δημιουργού τους¹⁴³. Ωστόσο, η υπό ανάλυση αρχή δεν εφαρμόζεται σε έργα δημιουργών που δεν είναι υπήκοοι χώρας της Ένωσης και που αυτά δημοσιεύθηκαν για πρώτη φορά σε χώρα της Ένωσης. Εδώ υπεισέρχεται το ζήτημα της αμοιβαιότητας μεταξύ των κρατών, το οποίο αναπτύσσεται παρακάτω.

Στο σημείο αυτό είναι αναγκαία και η οριοθέτηση της έννοιας της «δημοσίευσης», η οποία αποτελεί κριτήριο προσδιορισμού της χώρας προέλευσης και του πεδίου εφαρμογής της Σύμβασης. Ως δημοσίευση δεν θεωρείται η δημόσια εκτέλεση του έργου, δηλαδή η εκτέλεση μουσικού έργου, η ραδιοφωνική μετάδοση κλπ., αλλά η δημοσίευση πρέπει να γίνεται με τη συναίνεση του δημιουργού και με τέτοια διάθεση αντιτύπων, ώστε να ικανοποιείται η εύλογη ανάγκη του κοινού προς απόλαυση του έργου¹⁴⁴.

B) Η εξομοίωση των αλλοδαπών δικαιούχων με τους ημεδαπούς που οδηγεί στην πραγμάτωση της θεμελιώδους αρχής της εθνικής μεταχείρισης, αγγίζει και το πεδίο των συγγενικών δικαιωμάτων. Ειδικότερα, για τους ερμηνευτές – εκτελεστές καλλιτέχνες¹⁴⁵, που είναι υπήκοοι του, κάθε συμβαλλόμενο κράτος στη Διεθνή Σύμβαση της Ρώμης παρέχει την εθνική μεταχείριση, εφόσον πληρούνται διαζευτικά τα εξής: είτε η εκτέλεση έγινε σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, είτε η εκτέλεση έχει εγγραφεί σε φωνογράφημα βάσει του άρθρου 5, είτε η μη εγγεγραμμένη σε φωνογράφημα εκτέλεση μεταδίδεται από εκπομπή βάσει του άρθρου 6. Όπως γίνεται αντιληπτό η υπηκοότητα του καλλιτέχνη δεν λαμβάνεται υπόψη, κυρίως λόγω των δυσχερειών που θα ανέκυπταν σε περιπτώσεις όπως εκείνες των συγκροτημάτων ή των ορχηστρών.

Συνεχίζοντας, η εθνική μεταχείριση βρίσκει εφαρμογή στους παραγωγούς φωνογραφημάτων, εφόσον αυτοί είτε είναι υπήκοοι άλλου συμβαλλόμενου κράτους (κριτήριο υπηκοότητας), είτε η πρώτη εγγραφή πραγματοποιήθηκε σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος (κριτήριο εγγραφής), είτε το φωνογράφημα δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος (κριτήριο δημοσίευσης)¹⁴⁶. Εδώ αξίζει να γίνει μνεία, πρώτον, στο γεγονός ότι στην περίπτωση που το έργο δημοσιεύθηκε πρώτα σε μη συμβαλλόμενο κράτος αλλά εντός τριάντα ημερών δημοσιεύθηκε και σε συμβαλλόμενο κράτος, τότε θεωρείται σύγχρονη δημοσίευση, δηλαδή ότι δημοσιεύθηκε σε συμβαλλόμενο κράτος για πρώτη φορά

143. Άρθρο 4 της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης.

144. Καλλινίκου, 2005², 325επ.

145. Άρθρο 4 της Διεθνούς Σύμβασης της Ρώμης

146. Άρθρο 5 της Διεθνούς Σύμβασης της Ρώμης

και, δεύτερον, ότι τα συμβαλλόμενα κράτη μπορούν να μην εφαρμόσουν το κριτήριο της εγγραφής και της δημοσίευσης¹⁴⁷.

Αναφορικά με τους οργανισμούς ραδιοηλεκτρονικής¹⁴⁸, η αρχή της εθνικής μεταχείρισης εφαρμόζεται σε αυτούς, είτε εάν η έδρα τους είναι εγκατεστημένη σε συμβαλλόμενο κράτος, είτε η εκπομπή μεταδόθηκε από πομπό εγκατεστημένο σε έδαφος άλλου συμβαλλόμενου κράτους. Και εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι τα συμβαλλόμενα κράτη μπορούν να παράσχουν την αιτούμενη προστασία με την πλήρωση σωρευτικώς και των δύο ως άνω αναφερόμενων προϋποθέσεων¹⁴⁹.

Σ' αυτό το σημείο δεν θα ήταν περιττό να παρατεθεί ένας προβληματισμός αναφορικά με την αντιμετώπιση της αρχής της εθνικής μεταχείρισης από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ας υποθεθεί ότι ένας παραγωγός φωνογραφημάτων από το Μεξικό αναζητά προστασία στην Ευρώπη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως σύνολο και όχι ως μεμονωμένα κράτη – μέλη αποτελεί συμβαλλόμενο μέρος των Συνθηκών WIPO¹⁵⁰. Ο παραγωγός γνωρίζει τη δυνατότητα επιλογής κριτηρίων εκ μέρους των κρατών, προκειμένου να παράσχουν την εθνική μεταχείριση χωρίς διακρίσεις εις βάρος των αλλοδαπών δικαιούχων κι έτσι το κράτος Α επιλέγει το κριτήριο της εγγραφής και το κράτος Β τα κριτήρια της υπηκοότητας και της δημοσίευσης. Με αυτόν τον τρόπο στο ένα κράτος τυγχάνει προστασίας και στο άλλο όχι. Πώς θα καταφέρει να απολαύσει την αιτούμενη προστασία στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης; Θα διατηρήσει κάθε κράτος – μέλος ξεχωριστά τη δυνατότητα να επιλέγει ποια κριτήρια θα εφαρμόσει ή θα παραχωρηθεί αυτή η αρμοδιότητα στην Ένωση ως σύνολο; Για να γίνει κάτι τέτοιο, να μπορεί να δρα η Ευρωπαϊκή Ένωση ως σύνολο, θα πρέπει να υπάρξει εσωτερική ομογενοποίηση της νομοθεσίας και εναρμόνιση στους σχετικούς τομείς, με μια Οδηγία ίσως, πράγμα εξαιρετικά δύσκολο αλλά καθόλα συνιστώμενο από μερίδα της επιστημονικής και όχι μόνο κοινότητας, προκειμένου να ενισχυθεί η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τη μια, και να ξεκαθαρίσει κάπως το ομιχλώδες τοπίο της επιλογής διαφορετικών κριτηρίων από τα κράτη – μέλη μέσα στην Ένωση. Άλλωστε η εξωγενής αρμοδιότητα της Ένωσης θα πρέπει να είναι ανάλογη της εσωτερικής εναρμόνισης¹⁵¹.

Η νομολογία του ΔΕΚ έχει αποφανθεί επί του ζητήματος της εθνικής μεταχείρισης, ότι εκτός από τις δύο βασικότερες και σημαντικότερες Διεθνείς Συνθήκες, η αρχή της ίσης μεταχείρισης ημεδαπών και αλλοδαπών δικαιούχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας

147. Αρκεί να το γνωστοποιήσουν στον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ

148. Άρθρο 6 της Διεθνούς Σύμβασης της Ρώμης στον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ

149. Και σε αυτή την περίπτωση απαιτείται γνωστοποίηση

150. Ήδη το 2000, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης επισήμως ενέκρινε για λογαριασμό της Κοινότητας τις Συνθήκες Ιντερνετ (WCT & WPPT) κι έτσι άνοιξε ο δρόμος για την πρόσβαση της Κοινότητας σε αυτές τις Συνθήκες, Council Decision 2000/278 of March 16

151. *Schonning P*, Points of attachment in the field of neighbouring rights, European Conference in the framework of the Hellenic Presidency, 7-8 April 2003, Athens, CULTURE, COPYRIGHT AND INFORMATION SOCIETY.

και συγγενικών δικαιωμάτων ερείδεται και σε άλλες νομικές βάσεις. Ειδικότερα, στην υπόθεση *Land Hessen κατά G. Ricordi & Co. Bühnen- und Musikverlag GmbH*¹⁵² ορίζεται ότι «το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα εμπίπτουν, λόγω ιδίως των αποτελεσμάτων τους επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου προϊόντων και υπηρεσιών, στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚ», ότι «το άρθρο 6 της Συνθήκης ΕΚ (πλέον άρθρο 18 ΣΛΕΕ) ... απαγορεύει «κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας», με συνέπεια, αυτή η διάταξη επιβάλλει σε κάθε κράτος μέλος να διασφαλίζει απολύτως ίση μεταχείριση μεταξύ των υπηκόων του και των υπηκόων άλλων κρατών μελών που βρίσκονται σε κατάσταση διεπόμενη από το κοινοτικό δίκαιο». Επίσης, στην υπόθεση *Tod's SpA και Tod's France SARL κατά Heyraud SA*¹⁵³, κρίθηκε ότι «κατ' ορθή ερμηνεία, το άρθρο 12 ΕΚ (πλέον 18 ΣΛΕΕ), το οποίο καθιερώνει τη γενική αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας, απαγορεύει το να εξαρτάται σε ένα κράτος μέλος το παραδεκτό του αιτήματος του δημιουργού για ένδικη προστασία του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας που του χορηγεί η νομοθεσία του κράτους αυτού από κριτήριο με βάση τη χώρα προελεύσεως του έργου». Τέλος, στις υποθέσεις *Phil COLLINS κατά Imtrat και Leif Emanuel Kraul κατά Emi Electrola GMBH*¹⁵⁴, κρίθηκε ότι «το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης, επομένως, η γενική αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων που θέτει το άρθρο αυτό έχει εφαρμογή επί των δικαιωμάτων αυτών... απαγορεύει στη νομοθεσία κράτους μέλους να αποκλείει τους δημιουργούς και τους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες των άλλων κρατών μελών και τους έλκοντες εξ αυτών δικαιώματα από το δικαίωμα, το οποίο αναγνωρίζεται από την ίδια αυτή νομοθεσία στους ημεδαπούς, να απαγορεύουν τη διάθεση στο εμπόριο, επί του εθνικού εδάφους, φωνογραφήματος παραχθέντος χωρίς τη συγκατάθεσή τους, στην περίπτωση που η εκτέλεση έλαβε χώρα εκτός του εθνικού εδάφους.»

2.2 Ελάχιστο όριο προστασίας

Οι διατάξεις που εξασφαλίζουν ένα ελάχιστο όριο προστασίας εφαρμόζονται όταν η νομοθεσία με βάση την αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν απονέμει μεγαλύτερη προστασία. Η εν λόγω εξασφάλιση γίνεται για τους δημιουργούς με την ενδεικτική απαρρίθμηση των έργων, τα οποία χρήζουν προστασίας, καθώς και την αναγνώριση του ηθικού δικαιώματος.

¹⁵². Απόφαση της 6.6.2002, υπόθεση C-360/2000, *Land Hessen κατά G. Ricordi & Co. Bühnen- und Musikverlag GmbH*, Συλλ Νμλ 2002, I-05089 www.eur-lex.europa.eu

¹⁵³. Απόφαση της 30.6.2005, υπόθεση C-28/2004, *Tod's SpA και Tod's France SARL κατά Heyraud SA*, Συλλ Νομολ 2004 www.eur-lex.europa.eu

¹⁵⁴. Αποφάσεις της 20.11.1993, υποθέσεις C-92/92, C-326/92, *PHIL COLLINS KATA IMTRAT HANDELSGESELLSCHAFT MBH KAI PATRICIA IM- UND EXPORT VERWALTUNGSGESELLSCHAFT MBH KAI LEIF EMANUEL KRAUL KATA EMI ELECTROLA GMBH*, Συλλ Νομολ 1993, I-05145 www.eur-lex.europa.eu

Ειδικότερο ζήτημα συνιστά και η διάρκεια προστασίας των δικαιωμάτων, η οποία καλύπτει όλη τη ζωή του δημιουργού και τα 50 έτη μετά τον θάνατό του, δίνοντας στις χώρες της Ένωσης την ευχέρεια να αναγνωρίσουν μεγαλύτερη διάρκεια προστασίας¹⁵⁵. Στην περίπτωση που η διάρκεια προστασίας διαφέρει ανάμεσα στην χώρα όπου ζητείται η προστασία και στην χώρα προέλευσης, εφαρμόζεται η αρχή της σύγκρισης των διαρκειών προστασίας (comparison of terms)¹⁵⁶.

Επίσης, και για τους δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων ισχύει το ελάχιστο όριο προστασίας, αναγνωρίζοντας τους δικαίωμα παρεμπόδισης ορισμένων πράξεων ή αποκλειστικό δικαίωμα επιτρέπουν ή απαγορεύουν την αναπαραγωγή, ενοχικό δικαίωμα εύλογης αμοιβής και καθιέρωση ελάχιστης διάρκειας προστασίας, τα οποία εφαρμόζονται για τα συμβαλλόμενα κράτη μεταξύ τους, όποια και αν είναι η εκάστοτε εθνική νομοθεσία¹⁵⁷. Η κοινωνικά αναγνωρισμένη σημασία της δημιουργικής συμβολής των ερμηνευτών ή εκτελεστών θα πρέπει να αντικατοπτρίζεται σε επίπεδο προστασίας που θα αναγνωρίζει τη δημιουργική και καλλιτεχνική συνεισφορά τους. Η διάρκεια προστασίας μιας μουσικής σύνθεσης με στίχους ή κείμενο λήγει 70 έτη μετά το θάνατο του τελευταίου των ακόλουθων επιζώντων, ασχέτως του εάν τα πρόσωπα αυτά χαρακτηρίζονται ή όχι ως συνδημιουργοί: του στιχουργού και του συνθέτη της μουσικής σύνθεσης, ανάλογα με το ποιος θάνατος θα επέλθει τελευταίος, υπό την προϋπόθεση ότι αμφότερες οι συνεισφορές έχουν δημιουργηθεί ειδικά για την αντίστοιχη μουσική σύνθεση με στίχους. Άρα, η προστατευτική διάρκεια των 70 ετών εφαρμόζεται πλέον και για τους δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων¹⁵⁸.

Η θέσπιση του ελαχίστου ορίου προστασίας των δικαιούχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων αποτελεί ασφαλιστική δικλείδα της προστασίας των εν λόγω δικαιωμάτων, διότι στην περίπτωση που η εθνική νομοθεσία της χώρας, όπου ζητείται η προστασία, δεν θεσπίζει τα ελάχιστα αυτά όρια προστασίας, οι αλλοδαποί δικαιούχοι έχουν τη δυνατότητα να τα επικαλεστούν, προκειμένου να έχει νόημα

155. Στην Ελλάδα ορίζεται ως χρόνος προστασίας του δικαιώματος του δημιουργού τα 70 έτη από τον θάνατό του, άρθρο 29 εδ. 1 Ν. 2121/1993

156. Πχ η χώρα Α αναγνωρίζει 50 έτη προστασία και η χώρα Β 70 έτη προστασία, τα έργα της χώρας Α αν προστατευθούν στη χώρα Β, θα απολαύσουν την προστασία των 50 ετών ακι όχι των 70 ετών.

157. ΕΕ L 372 της 27.12.2006, σ. 12 Οδηγία 2006/116/ΕΚ Η διάρκεια προστασίας για τους ερμηνευτές ή εκτελεστές και τους παραγωγούς των φωνογραφημάτων καθορίζεται σε 50 έτη. Στην περίπτωση των ερμηνευτών ή εκτελεστών η περίοδος αυτή αρχίζει με την ερμηνεία ή εκτέλεση ή, όταν δημοσιεύεται νομίμως ή παρουσιάζεται νομίμως στο κοινό η υλική ενσωμάτωση της ερμηνείας ή εκτέλεσής τους εντός περιόδου 50 ετών από την ερμηνεία ή εκτέλεση, η περίοδος αυτή αρχίζει με την πρώτη τέτοια δημοσίευση ή την πρώτη τέτοια παρουσίαση στο κοινό, ανάλογα με το ποια έγινε πρώτη. Για τους παραγωγούς φωνογραφημάτων η περίοδος αρχίζει με την υλική ενσωμάτωση του φωνογραφήματος ή από την ημερομηνία νόμιμης δημοσίευσής της μέσα σε 50 έτη μετά την υλική ενσωμάτωση, ή, εάν δεν δημοσιευθεί κατ' αυτόν τον τρόπο, από τη νόμιμη παρουσιάσή της στο κοινό μέσα σε 50 έτη μετά την υλική ενσωμάτωση.

158. Οδηγία 2011/77/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Σεπτεμβρίου 2011, για τροποποίηση της οδηγίας 2006/116/ΕΚ για τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενικών δικαιωμάτων, ΕΕ L 265 της 11/10/2011 www.eur-lex.europa.eu

στην πράξη η εξομοίωσή τους με τους ημεδαπούς δικαιούχους. Σε αυτήν την περίπτωση, της μη θέσπισης, από την χώρα όπου αιτείται η προστασία, των ελαχίστων αυτών ορίων προστασίας, οι αλλοδαποί δικαιούχοι δύνανται να επικαλεστούν τα προβλεπόμενα στις διεθνείς Συμβάσεις.

2.3 Προστασία χωρίς διατυπώσεις

Η προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας εξασφαλίζεται χωρίς την τήρηση κάποιων συγκεκριμένων διαδικασιών, χωρίς την ύπαρξη υποχρέωσης τήρησης διατυπώσεων. Σκοπός αυτής της ρύθμισης είναι η ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προστασία των δημιουργών και των έργων τους σε διεθνές επίπεδο, οι οποίοι θα ήταν σε διαφορετική περίπτωση αναγκασμένοι να γνωρίζουν τις διαδικασίες που η εσωτερική νομοθεσία κάθε χώρας απαιτεί προκειμένου να τύχουν της αντίστοιχης προστασίας. Το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας υπάρχει και είναι ενεργό ακόμη κι αν δεν περάσει από τις γραφειοκρατικές διαδικασίες του κρατικού μηχανισμού κάθε χώρας. Στην περίπτωση, λοιπόν που ο δημιουργός υπήκοος ενός συμβαλλόμενου κράτους ζητήσει την ελάχιστη προστασία σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος και το τελευταίο του ζητήσει την τήρηση οποιασδήποτε διατύπωσης, τότε τίθεται θέμα παραβίασης της Σύμβασης της Βέρνης¹⁵⁹. Ας μην λησμονηθεί ότι τόσο η αρχή της εθνικής μεταχείρισης, όσο και η αρχή τήρησης του ελαχίστου ορίου προστασίας σε συνδυασμό με την αρχή μη ύπαρξης διατυπώσεων για την παροχή προστασίας βρίσκουν εφαρμογή μόνο στο διεθνές δίκαιο και σε καμία περίπτωση δεν επηρεάζουν το εσωτερικό δίκαιο των συμβαλλομένων κρατών¹⁶⁰.

3. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΜΟΙΒΑΙΟΤΗΤΑΣ

Είναι αναγκαίο να επισημανθεί ότι στην περίπτωση των αλλοδαπών δικαιούχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων, οι οποίοι προέρχονται από χώρες που δεν έχουν συμβληθεί σε διεθνείς συμβάσεις όπως η Διεθνής Σύμβαση της Ρώμης και η Διεθνής Σύμβαση της Βέρνης, επιφυλάσσεται από την διεθνή πρακτική αντιμετώπιση διαφορετική από εκείνη που απολαμβάνουν οι δικαιούχοι των συμβαλλομένων χωρών, προκειμένου να τύχουν της αιτούμενης προστασίας με την συνακόλουθη είσπραξη της εύλογης αμοιβής τους¹⁶¹. Ειδικότερα, για τα συμβεβλημένα μέρη βρίσκει εφαρμογή η αρχή της ίσης μεταχείρισης αλλοδαπών και ημεδαπών δικαιούχων. Αντίθετα, για τα μη συμβεβλημένα κράτη, οι υπήκοοι των οποίων ζητούν την

¹⁵⁹. Άρθρο 5 της Σύμβασης της Βέρνης

¹⁶⁰. *Von Lewinski*, *International Copyright Law and Policy*, 2008, 117επ.

¹⁶¹. *Σινανίδου*, (2009), 938επ.

προστασία σε άλλη χώρα εφαρμόζεται η αρχή της αμοιβαιότητας, όπως χαρακτηριστικά ορίζεται και στην ελληνική νομοθεσία¹⁶². Με την έννοια «αμοιβαιότητα» περιγράφεται η κατάσταση κατά την οποία το εφαρμοστέο αλλοδαπό δίκαιο περιέχει προβλέψεις για την προστασία των δικαιωμάτων των δικαιούχων αντίστοιχου επιπέδου με εκείνες που προβλέπει το ημεδαπό δίκαιο για τα έργα εκείνα που έγιναν για πρώτη φορά προσιτά στο κοινό και αναφορικά με τα συγγενικά δικαιώματα που απορρέουν από πράξεις πραγματοποιούμενες στην ημεδαπή. Επίσης, στην ως άνω έννοια περιλαμβάνεται και η ύπαρξη ανάλογης προστασίας στην αλλοδαπή, επιπέδου ίδιου ή παρόμοιου με τα ισχύοντα σχετικώς στην ημεδαπή, χωρίς να ενδιαφέρει ο τρόπος παροχής της προστασίας και η μορφή των κανόνων προστασίας.

Για να είναι σε θέση ένα ρεπερτόριο να εκπροσωπηθεί και εκτός συνόρων, ούτως ώστε να μην παραβιάζονται τα δικαιώματα των δικαιούχων, και εφόσον δεν υπάρχει διεθνής Σύμβαση με συμβεβλημένα τα κράτη που ενέχονται στην εκάστοτε περίπτωση, υπάρχει η επιλογή των συμβάσεων αμοιβαιότητας¹⁶³. Ως σύμβαση αμοιβαίας αντιπροσωπεύσεως νοείται η σύμβαση μεταξύ δύο εθνικών εταιριών διαχείρισεως των δικαιωμάτων του δημιουργού, με την οποία οι εταιρίες αυτές αναθέτουν αμοιβαίως το δικαίωμα να χορηγούν, στο έδαφος για το οποίο έχουν την ευθύνη, τις αναγκαίες εγκρίσεις για κάθε εκμετάλλευση των έργων των μελών άλλων εταιριών¹⁶⁴ και να εξαρτούν τις εγκρίσεις αυτές από ορισμένους όρους, σύμφωνα με τους ισχύοντες νόμους στο εν λόγω έδαφος¹⁶⁵. Οι όροι αυτοί περιλαμβάνουν, ιδίως, την πληρωμή δικαιωμάτων, των οποίων η είσπραξη γίνεται από την εντολοδόχο εταιρία για λογαριασμό της άλλης εταιρίας. Με τη σύμβαση διευκρινίζεται ότι κάθε εταιρία εφαρμόζει, όσον αφορά τα έργα του ρεπερτορίου της άλλης εταιρίας, τα ίδια τιμολόγια, μεθόδους και μέσα εισπράξεως και επιμερισμού των δικαιωμάτων που εφαρμόζει η ίδια για τα έργα του δικού της ρεπερτορίου. Επιπρόσθετα, κατά τις διεθνείς συμβάσεις που έχουν εφαρμογή στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, οι δικαιούχοι δικαιωμάτων του δημιουργού τα οποία έχουν αναγνωρισθεί υπό το κράτος της νομοθεσίας ενός συμβαλλόμενου κράτους απολαύουν, στο έδαφος κάθε

162. Άρθρο 67 παρ 4 ν. 2121/1993.

163. Άρθρο 72 παρ. 3 Ν. 2121/1993 «...Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης που προβλέπονται και λειτουργούν σύμφωνα με τα άρθρα 54 έως 58 του παρόντος νόμου έχουν το δικαίωμα να διοργανώνουν συνέδρια, που αφορούν θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων και να συμμετέχουν σε αυτά. Τα άρθρα 54 έως 58 του παρόντος νόμου δεν περιορίζουν τη σύναψη συμβάσεων αμοιβαιότητας μεταξύ των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης της ημεδαπής και των αντίστοιχων οργανισμών συλλογικής διαχείρισης της αλλοδαπής...»

164. Ενδεικτικά ξένοι ΟΣΔ με τους οποίους έχουν υπογράψει συμβάσεις αμοιβαιότητας οι ελληνικοί ΟΣΔ «ΑΠΟΛΛΩΝ», «ΕΡΑΤΩ» ΚΑΙ «GRAMMO», είναι οι SWISS PERFORM (Ελβετικός), GVL (Γερμανικός), SPEDIDAM (Γαλλικός), AIE (Ισπανικός), SAMI (Σουηδικός), CREDIDAM (Ρουμάνικος), EJI (Ούγγρικος) κλπ

165. Απόφαση της 13.7.1989, Francois Lucazeau και λοιποί κατά Société des Auteurs, Compositeurs Editeurs de Musique (SACEM) και λοιπών, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-110/88, C-241/88, C-242/88, Συλλ. 1989, 02811· Απόφαση της 13.7.1989. – Ministère public v Jean Louis Tournier, υπόθ. C-395/87, Συλλογή 1989, 252.

άλλου συμβαλλόμενου κράτους, της ίδιας προστασίας κατά της προσβολής των δικαιωμάτων αυτών, όπως και οι υπήκοοι του τελευταίου αυτού κράτους, καθώς και των μέσων παροχής έννομης προστασίας που παρέχονται στους υπηκόους αυτούς. Υπό αυτές τις προϋποθέσεις, προκύπτει ότι οι συμβάσεις αμοιβαίας αντιπροσωπεύσεως μεταξύ εταιριών διαχείρισεως έχουν διπλό σκοπό: αφενός, αποβλέπουν στην επιβολή των ίδιων όρων, για το σύνολο των προστατευόμενων μουσικών έργων ανεξάρτητα από την προέλευση, για όλους τους χρήστες που είναι εγκατεστημένοι στο ίδιο κράτος, αφετέρου, επιτρέπουν στις εταιρίες διαχείρισεως να στηρίζονται, για την προστασία του ρεπερτορίου τους σε άλλο κράτος μέλος, στην οργάνωση που δημιουργήθηκε από την εταιρία διαχείρισεως η οποία ασκεί στη χώρα αυτή τις δραστηριότητές της, χωρίς να είναι υποχρεωμένες να προσθέσουν στην οργάνωση αυτή τα δικά τους δίκτυα συμβάσεων με τους χρήστες και τους δικούς τους επιτόπιους ελέγχους.

4. ΝΟΜΙΜΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ

Εφόσον δίνεται η δυνατότητα στους ΟΣΔ να συνάπτουν συμβάσεις αμοιβαιότητας προς εξασφάλιση της εύλογης αμοιβής των δικαιούχων, είναι επόμενο να ανακύπτουν ερωτήματα και προβληματισμοί σε θεωρία και νομολογία για το κατά πόσον οι ημεδαποί ΟΣΔ, στηριζόμενοι στις ανωτέρω συμβάσεις αμοιβαιότητας, μπορούν να εκπροσωπούν νόμιμα τους αλλοδαπούς δικαιούχους ενώπιον των ημεδαπών δικαστηρίων.

Το ζήτημα αυτό έχει διχάσει τη θεωρία διότι αναγνωρίζεται από το νόμο¹⁶⁶ ένα τεκμήριο, μαχητό βεβαία, υπέρ της ενεργητικής νομιμοποίησης των ημεδαπών ΟΣΔ, οι οποίοι έχουν συνάψει συμβάσεις αμοιβαιότητας με αλλοδαπούς ΟΣΔ, να δρουν

166. Άρθρο 55 Ν. 2121/1993 μετά την τροποποίησή του βάσει του άρθρου 46 Ν. 3905/2010 «... 2. Τεκμαίρεται ότι οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης ή προστασίας έχουν την αρμοδιότητα διαχείρισης ή προστασίας όλων των έργων ή όλων των πνευματικών δημιουργιών για τα οποία δηλώνουν εγγράφως ότι έχουν μεταβιβάσει σ' αυτούς οι σχετικές εξουσίες ή ότι καλύπτονται από την πληρεξουσιότητα. «Εφόσον οργανισμός συλλογικής διαχείρισης που λειτουργεί με έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού ασκεί το δικαίωμα της εύλογης και ενιαίας αμοιβής του άρθρου 49 παράγραφος 1 του παρόντος νόμου, τεκμαίρεται ότι εκπροσωπεί όλους ανεξαιρέτως τους δικαιούχους, ημεδαπούς και αλλοδαπούς, και όλα ανεξαιρέτως τα έργα τους. Εάν στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου, υφίστανται περισσότεροι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης για κάθε κατηγορία δικαιούχων, το τεκμήριο ισχύει, εφόσον τα δικαιώματα ασκούνται από κοινού από όλους τους αρμόδιους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης.» Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης ή προστασίας μπορούν να ενεργούν πάντα, δικαστικώς ή εξωδίκως, στο δικό τους όνομα είτε η αρμοδιότητά τους στηρίζεται σε μεταβίβαση της εξουσίας είτε στηρίζεται σε πληρεξουσιότητα, νομιμοποιούνται δε πάντως στην άσκηση όλων των δικαιωμάτων του δημιουργού που έχουν μεταβιβάσει σ' αυτούς ή που καλύπτονται από την πληρεξουσιότητα. 3. Για τη δικαστική επιδίωξη της προστασίας των έργων και των δημιουργών που προστατεύονται από τον οργανισμό συλλογικής διαχείρισης ή προστασίας, αρκεί η δειγματοληπτική αναφορά των έργων που έγιναν αντικείμενο εκμετάλλευσης χωρίς την απαιτούμενη άδεια και δεν απαιτείται η πλήρης απαρίθμηση των έργων αυτών....», www.et.gr

διεκδικώντας την εύλογη αμοιβή των αλλοδαπών δικαιούχων. Η νομολογία¹⁶⁷, ωστόσο, έχει κρίνει το εν λόγω ζήτημα, αναγνωρίζοντας στο τεκμήριο που προβλέπει ο νόμος τόσο αποδεικτικό όσο και νομιμοποιητικό χαρακτήρα.

Αναλυτικότερα, κατά τη διάταξη του άρθρου 55 παρ. 2 εδ. α' του νόμου 2121/1993, τεκμαίρεται ότι οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης ή προστασίας έχουν την αρμοδιότητα διαχείρισης ή προστασίας όλων των έργων ή όλων των πνευματικών δημιουργιών, για τα οποία δηλώνουν εγγράφως ότι έχουν μεταβιβασθεί σ' αυτούς οι σχετικές εξουσίες ή ότι καλύπτονται από την πληρεξουσιότητα. Με τη διάταξη αυτή θεσπίζεται μαχητό τεκμήριο που λειτουργεί κατ' αρχήν αποδεικτικά και αποβλέπει στη διευκόλυνση της απόδειξης, εκ μέρους των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικών προς τούτα δικαιωμάτων, της νομιμοποίησής τους, τόσο για την κατάρτιση των σχετικών συμβάσεων και την είσπραξη των προβλεπόμενων από τον παραπάνω νόμο αμοιβών, όσο και για τη δικαστική προστασία των δικαιούχων των δικαιωμάτων αυτών, ενισχύοντας σημαντικά την έναντι των χρηστών θέση των ΟΣΔ, η οποία υπό το προϊσχύον δίκαιο ήταν ιδιαίτερα ασθενής, με εντεύθεν συνέπεια τη μαζική προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων. Από την περιεχόμενη σ' αυτή φράση «όλων των έργων», για τα οποία δηλώνουν εγγράφως ότι έχουν μεταβιβασθεί σ' αυτούς οι σχετικές εξουσίες ή ότι καλύπτονται από την πληρεξουσιότητα, δεν μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο νόμος απαιτεί, για το ορισμένο της σχετικής αγωγής των ημεδαπών οργανισμών συλλογικής διαχείρισης, την εξαντλητική και δη την ονομαστική αναφορά στο δικόγραφο της όλων των δικαιούχων (ημεδαπών ή αλλοδαπών) συγγενικών δικαιωμάτων που οι οργανισμοί αυτοί εκπροσωπούν και όλων των έργων τους, για τα οποία τους έχουν μεταβιβασθεί οι σχετικές εξουσίες, καθώς και των αντίστοιχων αλλοδαπών οργανισμών, στους οποίους ανήκουν οι αλλοδαποί δικαιούχοι ή των επί μέρους στοιχείων και λεπτομερειών, των σχετιζομένων με τις συμβάσεις αμοιβαιότητας, που οι ενάγοντες ημεδαποί οργανισμοί έχουν συνάψει με τους ομοειδείς αλλοδαπούς¹⁶⁸.

Πρέπει να γίνει δεκτό ότι το εισαγόμενο από τη διάταξη αυτή μαχητό τεκμήριο λειτουργεί όχι μόνο αποδεικτικά, αλλά και νομιμοποιητικά και επομένως, κατά την αληθή έννοια της εν λόγω διάταξης, αρκεί, για το ορισμένο και παραδεκτό της σχετικής αγωγής των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης, η αναφορά στο δικόγραφο της ότι αυτοί εκπροσωπούν το σύνολο της ενδιαφερόμενης κατηγορίας δικαιούχων συγγενικών δικαιωμάτων (ημεδαπών ή αλλοδαπών) και του έργου αυτών καθώς και, το πολύ, η δειγματοληπτική αναφορά τούτων

167. Ενδεικτικά: ΠΠρΘεσ: 1230/2012, 6696/2009, 10947/2008, ΜΠρΘεσ: 11983/2012, 12983/2012, ΜΠρΑθ: 2690/2008, 2004/2007, 3035/2007, 7421/2009, 2903/2009, Ειρ Αθ 901/2008 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

168. Κάτι τέτοιο θα αντέβαινε στο πνεύμα της ολότητας των διατάξεων του Ν. 2121/1993, δημιουργώντας νέες δυσχέρειες στη δικαστική κυρίως διεκδίκηση της προστασίας των εν λόγω δικαιωμάτων και της είσπραξης των προβλεπόμενων από το νόμο αυτό αμοιβών μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και η ενιαία εύλογη αμοιβή και αποδυναμώνοντας έτσι σε σημαντικό βαθμό τον επιδιωκόμενο από την προαναφερόμενη διάταξη στόχο.

και δεν απαιτείται η εξαντλητική αναφορά του συνόλου των προεκτεθέντων στοιχείων, μη απαιτούμενης ούτε της διευκρίνησης της επί μέρους σχέσης που συνδέει τους τελευταίους με τον κάθε αλλοδαπό δικαιούχο, για τον οποίο αξιώνουν την καταβολή της επίδικης εύλογης αμοιβής, αφού οι ενάγοντες οργανισμοί νομιμοποιούνται και μπορούν πάντα να ενεργούν, δικαστικώς ή εξωδίκως, στο δικό τους και μόνο όνομα, χωρίς να χρειάζεται, επομένως, να διευκρινίζουν κάθε φορά την ειδικότερη σχέση που τους συνδέει με τον καθένα από τους δικαιούχους (ημεδαπούς ή αλλοδαπούς)¹⁶⁹. Το εισαγόμενο, κατά τα παραπάνω, τεκμήριο είναι, όπως προελέχθη, μαχητό και ο χρήστης, στα πλαίσια της νόμιμης άμυνας του, μπορεί να το ανατρέψει¹⁷⁰. Επιπλέον, το γεγονός ότι η τακτική αγωγή του άρθρου 49 παρ. 1 προσομοιάζει, ως προς τη νομιμοποίηση, με τις συλλογικές αγωγές¹⁷¹, τις οποίες νομιμοποιούνται να ασκήσουν, όχι πλέον μεμονωμένα άτομα, αλλά συλλογικοί φορείς που έχουν συσταθεί και αποβλέπουν στην προστασία συγκεκριμένων συλλογικών συμφερόντων, χωρίς να είναι αναγκαία η αναφορά όλων των μελών του εκάστοτε ενάγοντος συλλογικού φορέα για το ορισμένο και παραδεκτό της αγωγής τούτου.

169. Υπέρ της άποψης αυτής συνηγορούν τα εξής: 1) Το γεγονός ότι η διαχείριση και η προστασία του συγγενικού δικαιώματος, του αφορώντος στη διεκδίκηση και στην είσπραξη της προβλεπόμενης εύλογης αμοιβής, ανατίθεται υποχρεωτικά από το νόμο αυτό σε ΟΣΔ και δεν μπορεί να ασκηθεί ατομικά από τους δικαιούχους του, 2) Το γεγονός ότι το ύψος της εύλογης αμοιβής, αλλά βέβαια και η υποχρέωση καταβολής της από τους χρήστες, σε καμία περίπτωση δεν συναρτάται προς τον αριθμό και την ταυτότητα των μελών των εναγόντων οργανισμών συλλογικής διαχείρισης. 3) Το ότι στην αμέσως επόμενη παρ. 3 του ίδιου ως άνω άρθρου 55, ο Ν. 2121/1993 αρκείται, για την πληρότητα και το παραδεκτό του δικογράφου της σχετικής αγωγής των εν λόγω οργανισμών, στη δειγματοληπτική αναφορά των έργων, που έγιναν αντικείμενο εκμετάλλευσης από τους εκάστοτε εναγόμενους χρήστες και δεν απαιτεί την πλήρη και εξαντλητική απαρίθμηση των έργων αυτών και πολύ περισσότερο την ονομαστική αναφορά των παραγωγών των υλικών φορέων, στους οποίους αυτά έχουν εγγραφεί.

170. Από τον νόμο προβλέπεται: α) υποχρέωση του ΟΣΔ να διαπραγματεύεται με τους χρήστες και να προβάλλει τις σχετικές με τις αμοιβές των μελών του αξιώσεις του, σε περίπτωση δε διαφωνίας τους να προσφεύγει δικαστικά για τον καθορισμό της αμοιβής αυτής, με επακόλουθο οι χρήστες να έχουν τη δυνατότητα και την απαιτούμενη άνεση χρόνου να πληροφορηθούν οτιδήποτε σχετίζεται με τα μέλη ή τα έργα των μελών του οργανισμού ή με τους αντίστοιχους αλλοδαπούς οργανισμούς και τα μέλη τους, που αυτός αντιπροσωπεύει στην ημεδαπή ή ακόμα και με τις σχετικές συμβάσεις αμοιβαιότητας και εν γένει να διαπιστώνουν αν το ως άνω τεκμήριο ανταποκρίνεται ή μη στην αλήθεια, β) υποχρέωση του οργανισμού συλλογικής διαχείρισης και προστασίας συγγενικών δικαιωμάτων, σε περίπτωση που αμφισβητηθεί από δικαιούχο ότι ορισμένο έργο, στη σύμβαση που καταρτίστηκε με το χρήστη, ανήκε στην αρμοδιότητά του, να συντρέξει με κάθε τρόπο τον αντισυμβαλλόμενο του χρήστη (παρέχοντάς του, μεταξύ των άλλων, πληροφορίες ή οτιδήποτε άλλο, σχετικό με τα μέλη του και τα έργα αυτών, καθώς και να παρέμβει στη σχετική δίκη, γ) αν ο πιο πάνω οργανισμός δηλώσει ψευδώς ότι έχει την εξουσία να διαχειρίζεται ορισμένα έργα ή να αντιπροσωπεύει ορισμένους καλλιτέχνες ή παραγωγούς, εκτός από τις ποινικές ευθύνες, οφείλει να αποζημιώσει τον αντισυμβαλλόμενο του. και 5) το γεγονός ότι η τακτική αγωγή του άρθρου 49 παρ. 1 εδ. ε του ίδιου ως άνω νόμου προσομοιάζει, ως προς τη νομιμοποίηση, με τις συλλογικές αγωγές (όπως με την αγωγή του άρθρου 10 παρ. 1, 8 και 9 του Ν. 2251/1994 για την προστασία των καταναλωτών και του άρθρου 10 παρ. 1 του Ν. 146/1914 «περί αθεμίτου ανταγωνισμού» ή ακόμα και με εκείνη του άρθρου 669 του ΚΠολΔ), τις οποίες νομιμοποιούνται να ασκήσουν, όχι πλέον μεμονωμένα άτομα, αλλά συλλογικοί φορείς, όπως διάφορα σωματεία ή άλλες ενώσεις προσώπων, που έχουν συσταθεί και αποβλέπουν στην προστασία συγκεκριμένων συλλογικών συμφερόντων, χωρίς να είναι αναγκαία η αναφορά όλων των μελών του εκάστοτε ενάγοντος συλλογικού φορέα για το ορισμένο και παραδεκτό της αγωγής τούτου

171. Η αγωγή του άρθρου 10 παρ. 1, 8 και 9 του Ν. 2251/1994 για την προστασία των καταναλωτών.

Οι ΟΣΔ συγγενικών δικαιωμάτων νομιμοποιούνται να προβαίνουν σε διαπραγμάτευση, είσπραξη, διεκδίκηση και διανομή της εύλογης αμοιβής που δικαιούνται και οι αντίστοιχοι προς τους ημεδαπούς, αλλοδαποί δικαιούχοι συγγενικών δικαιωμάτων, για τη χρήση του καλλιτεχνικού ρεπερτορίου τους στην ημεδαπή, και με βάση τις διατάξεις της Διεθνούς Σύμβασης της Ρώμης «περί της προστασίας των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφήματων και των οργανισμών ραδιοτηλεόρασης», η οποία κυρώθηκε με το Ν. 2054/1992 και αποτελεί, πλέον αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού μας δικαίου. Η Σύμβαση της Ρώμης εξομοιώνει τους αλλοδαπούς με τους ημεδαπούς δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων, παραχωρώντας στους πρώτους την «εθνική μεταχείριση», ήτοι τη μεταχείριση που το ημεδαπό δίκαιο επιφυλάσσει στους ημεδαπούς δικαιούχους των δικαιωμάτων αυτών και παρέχει την «εθνική μεταχείριση» ακόμα και σε αλλοδαπούς ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες ή παραγωγούς φωνογραφήματων, μη προερχόμενους από συμβαλλόμενο με την προαναφερόμενη διεθνή σύμβαση κράτος, εφόσον η πρώτη έκδοση ενός φωνογραφήματος, έλαβε μεν χώρα στο μη συμβαλλόμενο αυτό κράτος, πλην όμως τούτο, εντός το αργότερο τριάντα ημερών από την αρχική έκδοση και δημοσίευσή του, παρουσιάστηκε στο κοινό και δημοσιεύθηκε και στην Ελλάδα, ως συμβαλλόμενη, όπως προαναφέρθηκε, με την ως άνω διεθνή σύμβαση χώρα, γεγονός που έχει ως συνέπεια όλα σχεδόν τα αλλοδαπής προέλευσης μουσικά έργα να καλύπτονται από την προστασία που παρέχει η Διεθνής Σύμβαση της Ρώμης και συνακόλουθα και το ελληνικό δίκαιο, ακόμα και αν τα έργα αυτά προέρχονται από μη συμβαλλόμενο κράτος, όπως, μεταξύ άλλων, είναι και οι Η.Π.Α., αφού λόγω της ραγδαίας εξέλιξης και τελειότητας των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας, τα μουσικά έργα και ιδίως εκείνα που προέρχονται από τις μουσικά αναπτυγμένες χώρες, επιτυγχάνουν, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, την ταχεία και οπωσδήποτε την πριν από την πάροδο της τριακονταήμερης προθεσμίας δημοσίευση και παρουσίασή τους, ιδιαίτερα στις χώρες της αναπτυγμένης μουσικά Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης ασφαλώς και της Ελλάδας.

Ωστόσο, υπάρχει σφοδρός αντίλογος αναφορικά με την εν λόγω νομολογιακή αντιμετώπιση του ζητήματος από μερίδα του επιστημονικού κόσμου¹⁷². Ειδικότερα, οι ρυθμίσεις αυτές, ενέχουν παραβίαση και της κατ' άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ «αρχή της δίκαιης δίκης» και της ειδικότερης έκφρασης αυτής της «αρχής της ισότητας των όπλων» καθώς συνιστούν ανεπίτρεπτη παρέμβαση σε εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις αφού αναστρέφουν την αναμενόμενη έκβαση της δίκης (δεδομένου ότι όσες αιτήσεις/ αγωγές των εν λόγω ΟΣΔ κατά χρηστών έχουν απορριφθεί από τα δικαστήρια, απερρίφθησαν λόγω αοριστίας στην ενεργητική νομιμοποίηση των ΟΣΔ συγγενικών δικαιωμάτων) και, επιπλέον, θέτουν σε ουσιαστικά μειονεκτικότερη (δικονομική) θέση τον διάδικο/ χρήστη έναντι του

172. <http://www.opengov.gr/yppol/?p=246>

αντιδίκου ΟΣΔ. Το τεκμήριο μετατρέπεται, στην ουσία, σε «αμάχητο» τεκμήριο το οποίο καθίσταται αδύνατο να ανατραπεί στην πράξη από τους αντιδίκους των ΟΣΔ / χρήστες, οι οποίοι στερούνται των αναγκαίων μέσων και πληροφοριών για την ανταπόδειξή του (είναι αυτονόητο ότι οι εκάστοτε χρήστες, όπως π.χ. οι ραδιοφωνικοί σταθμοί, δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν αναγκαίες πληροφορίες για την ανατροπή του εν λόγω τεκμηρίου, όπως π.χ. πόσοι και ποιοι οι δικαιούχοι συγγενικών δικαιωμάτων στην Ελλάδα, πόσοι και ποιοι οι αλλοδαποί οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης σε κάθε χώρα, ποια τα μέλη των αλλοδαπών οργανισμών συλλογικής διαχείρισης, με ποιους εκ των αλλοδαπών οργανισμών συλλογικής διαχείρισης έχουν συμβληθεί οι ελληνικοί οργανισμοί κλπ) αλλά και εάν ακόμη καταφέρουν να αποδείξουν σε κάποια περίπτωση ότι οι ημεδαποί ΟΣΔ δεν εκπροσωπούν κάποιους δικαιούχους κάτι τέτοιο στερείται έννομων συνεπειών διότι κατά το Νόμο και αντίθετα με ό,τι πραγματικά συμβαίνει τεκμαίρεται ότι εκπροσωπούν το σύνολο των δικαιούχων.

Στο σημείο αυτό δέον να ληφθεί υπόψη ότι υφίσταται πλήθος αλλοδαπών ΟΣΔ οι οποίοι δεν συνδέονται με συμβάσεις αμοιβαιότητας με τους εγχώριους ΟΣΔ συγγενικών δικαιωμάτων, οι οποίοι διατηρούν αυτοτελές δικαίωμα διεκδίκησης και είσπραξης της «εύλογης αμοιβής», για φωνογραφήματα που ανήκουν στο εκπροσωπούμενο ρεπερτόριο τους και μεταδίδονται ραδιοηλεκτρονικώς ή παρουσιάζονται στο κοινό από χρήστες στην Ελλάδα. Την θέση αυτή πλήρως έχει αποδεχθεί πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Ένωση και το ΔΕΚ με την ad hoc επί του θέματος νομολογία τους. Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ad hoc από 16.7.2008 απόφαση της στη γνωστή υπόθεση CISAC III έκρινε ότι αντίκειται στο κοινοτικό δίκαιο οιαδήποτε ερμηνεία και/ή διάταξη βάσει της οποίας περιορίζεται καθ' οποιονδήποτε τρόπο, νόμιμο ή συμβατικό, το δικαίωμα αλλοδαπού οργανισμού συλλογικής διαχείρισης που εδρεύει σε άλλη χώρα – μέλος της ΕΕ, να χορηγεί απευθείας την άδεια του και / ή να εισπράττει την «εύλογη αμοιβή».

Η καταβαλλόμενη στους ΟΣΔ εύλογη αμοιβή θα πρέπει να υπόκειται στην αρχή της αναλογικότητας, υπό την έννοια ότι οι ΟΣΔ θα πρέπει να εισπράττουν μόνον για το εκπροσωπούμενο από αυτούς μουσικό ρεπερτόριο το οποίο πράγματι (αποδεδειγμένα) μεταδόθηκε από τους εκάστοτε χρήστες. Η θέση αυτή έχει άλλωστε επικυρωθεί και από το ΔΕΚ στην ad hoc επί του θέματος αυτού απόφασή του στην υπόθεση «Kanal 5 Ltd, TV 4 AB κατά Foreningen Svenska Tonsattares Internationella Musikbyra (STIM) upa»¹⁷³, στην οποία έγινε δεκτό ότι οι ΟΣΔ δικαιούνται να εισπράττουν αμοιβή μόνον για όσα έργα πράγματι μεταδίδονται από τον εκάστοτε χρήστη (όπως π.χ. ραδιοφωνικό σταθμό) και μόνον εάν ο δικαιούχος της εύλογης αυτής αμοιβής εκπροσωπείται από τους αιτούντες ΟΣΔ.

173. Απόφαση της 7.2.2007, υπόθεση C-52/07, Kanal 5 Ltd, TV 4 AB κατά Foreningen Svenska Tonsattares Internationella Musikbyra (STIM) upa, Συλλ Νομολ 2007, 0002-0003

5. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

5.1. Εφαρμογή κανόνων ανταγωνισμού στους ΟΣΔ

Η επέκταση της εφαρμογής του δικαίου κατά των περιορισμών του ανταγωνισμού στους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων, φέρει στην επιφάνεια ειδικότερα ζητήματα, όπως πχ το θεμιτό ή μη της μεταφοράς των εννοιών του κλάδου του ανταγωνισμού στο χώρο της πνευματικής ιδιοκτησίας ή το αν ο οργανισμός συλλογικής κατέχει δεσπόμενη θέση στον χώρο που αναπτύσσει τη δράση του. Ο έλεγχος βάσει των άρθρων 54 επ. του Ν.2121/1993 αποτελεί ειδική μορφή εποπτείας, η οποία ανατίθεται στον Υπουργό Πολιτισμού και περιορίζεται στο ρυθμιστικό-κυρωτικό πλαίσιο που θέτει το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας¹⁷⁴. Σκοπός του ελέγχου αυτού είναι η διασφάλιση της έννομης συμπεριφοράς του ΟΣΔ και ο αποκλεισμός του κινδύνου καταχρήσεων για όλες τις πλευρές, ώστε να επιτευχθεί η σωστή λειτουργία του στην κυκλοφορία των πνευματικών έργων και η απρόσκοπτη λειτουργία της αγοράς με την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού.

Η βασική έννοια που διέπει το δίκαιο του ανταγωνισμού είναι η έννοια της επιχείρησης, στην οποία δύναται να συμπεριληφθεί και ο δημιουργός στο πλαίσιο του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας. Ειδικότερα, η επιχείρηση προσδιορίζεται με λειτουργικά κριτήρια εν όψει των κανόνων του ανταγωνισμού, με συνέπεια ως επιχειρηματική δραστηριότητα να χαρακτηρίζεται εκείνη που αφορά τη συμμετοχή στην οικονομική ζωή και όχι εκείνη που περιορίζεται στην κάλυψη προσωπικών αναγκών¹⁷⁵. Ο πνευματικός δημιουργός λαμβάνει μέρος στην οικονομική διαδικασία όταν αποφασίζει να εκμεταλλευτεί τα δικαιώματά του. Άρα, η εκχώρηση χρήσης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στους ΟΣΔ είναι επιχειρηματική δραστηριότητα. Ορθώς, λοιπόν, έκρινε το ΔΕΚ στην υπόθεση ότι οι αποκλειστικές συμβάσεις που συνάπτουν οι καλλιτέχνες με τους παραγωγούς είναι επιχειρηματική δραστηριότητα¹⁷⁶.

Για πρώτη φορά τέθηκε ερώτημα με αντικείμενο την φύση οργανισμού συλλογικής διαχείρισης ενώπιον του ΔΕΚ το 1974 με τη μορφή προδικαστικού ερωτήματος¹⁷⁷, που αφορούσε τον Βελγικό οργανισμό συλλογικής διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων SABAM

¹⁷⁴. Σταυρίδου, Ο έλεγχος της δράσης των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης κατά το άρθρο 54 του Ν.2121/93, ΔΕΕ 1997, 952

¹⁷⁵. Μικρουλέα, ΕΕμπΔ 1999, σ. 461 με περαιτέρω παραπομπές σε Koch in Grabitz, Kommentar Zum EWG-Vertrag, άρθρο 85 αρ.7, σελ. 41, Bellamy/Child, Common Market Law of Competition, & 2- 003.

¹⁷⁶. Απόφ. ΔΕΚ της 8.6.1971, υπόθ. 78/70 Deutsche Grammophon /Metro, Συλλ. 1971 XVII, 487

¹⁷⁷. Απόφαση ΔΕΚ της 30.1.1974, C-127/73, Belgische Radio en Televisie και Societé belge des auteurs, compositeurs et éditeurs κατά SV SABAM και NF Fonior υπόθεση BRT κατά SABAM και FONIOR, Συλλ. 1974, 51

και κατά πόσο απολαμβάνει προνόμια λόγω ενασχόλησής του με υπηρεσίες γενικού συμφέροντος, όρος που παρατίθεται στην ΣΛΕΕ¹⁷⁸. Η βασική λειτουργία του ΟΣΔ συνίσταται στην διαχείριση ιδιωτικών συμφερόντων, συγκεκριμένα δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ,και συνεπώς, δεν καλύπτεται από το άρθρο 106 παρ.2 ΣΛΕΕ¹⁷⁹. Το ΔΕΚ επανέλαβε την ίδια απόφαση σε δύο ακόμα υποθέσεις που ακολούθησαν.¹⁸⁰ Το ΔΕΚ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης είναι επιχειρήσεις, των οποίων η δραστηριότητα συνίσταται στην παροχή υπηρεσιών σχετικών με την εκμετάλλευση και διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας έναντι αμοιβής. Συνεπώς, η δραστηριότητά τους υπόκειται στις ίδιες προϋποθέσεις συμβατότητας με τους κανόνες ανταγωνισμού, όπως η δραστηριότητα κάθε επιχείρησης. Το γεγονός ότι οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης δεν έχουν ως κύριο σκοπό την επίτευξη κέρδους, δεν επηρεάζει την φύση τους ως επιχειρήσεων σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ.

5.2. Καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπζουσας θέσης¹⁸¹ των ΟΣΔ

Για να στοιχειοθετηθεί καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπζουσας θέσης είναι απαραίτητο να συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α) να υπάρχει επιχείρηση που κατέχει δεσπζουσα θέση σε μια ορισμένη σχετική αγορά, β) να γίνεται καταχρηστική εκμετάλλευση αυτής της δεσπζουσας θέσης και γ) η κατάχρηση αυτή να μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

5.2.1 Δεσπζουσα θέση ΟΣΔ σε ορισμένη αγορά

Στην υπόθεση *Continental Can*¹⁸², η Επιτροπή θεώρησε ως κριτήριο της δεσπζουσας θέσεως τη δυνατότητα μιας επιχείρησης να αναπτύξει ανεξάρτητη συμπεριφορά ώστε να της επιτρέψει να μην λαμβάνει σοβαρά υπόψη τους ανταγωνιστές της, τους αγοραστές ή προμηθευτές της. Στην υπόθεση *United Brand*¹⁸³

¹⁷⁸.Άρθρο 106 παρ 2 ΣΛΕΕ «οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος ή που έχουν χαρακτήρα δημοσιονομικού μονοπωλίου υπόκεινται στους κανόνες της παρούσας Συνθήκης, ιδίως στους κανόνες ανταγωνισμού, κατά το μέτρο που η εφαρμογή των κανόνων αυτών δεν εμποδίζει, νομικά ή πραγματικά, την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί. Η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν πρέπει να επηρεάζεται σε βαθμό ο οποίος θα αντίκειτο προς το συμφέρον τηςΕνώσεως»

¹⁷⁹.*Σταματούδη*, Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης κάτω από το πρίσμα του Ευρωπαϊκού δικαίου του ανταγωνισμού: το άδοξο τέλος μιας μακράς ιστορίας, ΚριΕ, 220

¹⁸⁰.ΔΕΚ απόφ. της 25.10.1979,Υπόθεση 22/79 *Greenwich film Production*, Paris κατά *Société des Auteurs, Compositeurs et Editeurs de Musique (SACEM)* και *Société des Editions Labrador*, Paris, Συλλ. 1979,σ.3275 και ΔΕΚ απόφ. της 2.3.1983,υπόθ. 7/82,*GVL* κατά *EC Commission*, Συλλ.1983, 483.

¹⁸¹.Το άρθρο 102 της ΣΛΕΕ απαγορεύει την καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπζουσας θέσης που κατέχει μία και μόνη επιχείρηση ή περισσότερες επιχειρήσεις από κοινού στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της.

¹⁸².ΔΕΚ απόφ. της 21.2.1973,Υποθ. 6/72,*Continental Can*,Συλλ. 1973, σ. 215.

¹⁸³.ΔΕΚ απόφ. της 14.2.1978,υπόθ. C-27/76,*United Brands*, Συλλογή 1978,207. Το ΔΕΚ αξίωσε για την κατάφαση της δεσπζουσας θέσης, όχι μόνο το κριτήριο της ανεξάρτητης συμπεριφοράς, αλλά και

τρεις ΟΣΔ παραβαίνουν τη ΣΛΕΕ (πρώην ΣυνθΕΚ), καθόσον προβαίνουν σε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως και δημιουργούν συμπράξεις και εναρμονισμένες πρακτικές. Το ΔΕΚ έδωσε τον ακόλουθο ορισμό της δεσπόζουσας θέσης ως τη «θέση οικονομικής δύναμης που απολαμβάνει μια επιχείρηση και της δίνει τη δυνατότητα να παρεμποδίζει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό που διατηρείται στη σχετική αγορά δίνοντάς της τη δύναμη να συμπεριφέρεται σε σημαντικό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές της, τους πελάτες και τέλος τους καταναλωτές¹⁸⁴.

Η συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας καλύπτει τρεις βασικές αγορές: **α)** τις υπηρεσίες διαχείρισης δικαιωμάτων για λογαριασμό των δημιουργών/δικαιούχων, **β)** τις υπηρεσίες διαχείρισης δικαιωμάτων για λογαριασμό άλλων οργανισμών συλλογικής διαχείρισης και **γ)** τις υπηρεσίες παραχώρησης αδειών χρήσης έργων προς τους ενδιαφερόμενους χρήστες.

Η πρώτη σχετική αγορά προϊόντος είναι η αγορά παροχής υπηρεσιών διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στους δικαιούχους, όσον αφορά τα δικαιώματα δημόσιας εκτέλεσης. Από την πλευρά της προσφοράς, η αγορά χαρακτηρίζεται από τις εταιρείες συλλογικής διαχείρισης που αναλαμβάνουν τη διαχείριση των δικαιωμάτων δημόσιας εκτέλεσης για λογαριασμό των δικαιούχων μουσικών έργων προστατευόμενων με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, οι οποίοι, από την πλευρά της ζήτησης, επιθυμούν να εισέλθουν σε ένα συλλογικό σύστημα διαχείρισης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Όταν ο δικαιούχος μεταβιβάζει τα δικαιώματά του σε εταιρεία συλλογικής διαχείρισης καθίσταται μέλος της συγκεκριμένης εταιρείας¹⁸⁵.

Η δεύτερη σχετική αγορά από την πλευρά της προσφοράς χαρακτηρίζεται από τις εταιρείες συλλογικής διαχείρισης που είναι διατεθειμένες και ικανές να διαχειριστούν τα δικαιώματα δημόσιας εκτέλεσης για λογαριασμό άλλων εταιρειών συλλογικής διαχείρισης. Η πλευρά της ζήτησης χαρακτηρίζεται από τις εταιρείες συλλογικής διαχείρισης, στις οποίες τα μέλη τους έχουν αναθέσει να διαχειρίζονται τα δικαιώματα εκτέλεσης, που συνδέονται με τα ρεπερτόρια τους, σε επικράτειες εκτός της επικράτειας εγκατάστασης της εταιρείας συλλογικής διαχείρισης. Οι υπηρεσίες που παρέχουν η μία στην άλλη καλύπτουν τη χορήγηση αδειών εκμετάλλευσης για τη χρήση των προστατευόμενων έργων, την παρακολούθηση και το λογιστικό έλεγχο της χρήσης αυτής από τον αδειοδόχο, τη χρέωση

ότι η δυνατότητα ανεξάρτητης συμπεριφοράς περιάγει την επιχείρηση σε θέση να εμποδίζει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό

184. Κοτσίρης, Δίκαιο Ανταγωνισμού Αθέμιτου και Ελεύθερου, 2001, 507.

185. Απόφαση της Επιτροπής της 16.07.2008 σχετικά με διαδικασία του άρθρου 101 (πρώην 81) της ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/C2/38.698 – CISAC).

των χρηστών, τον έλεγχο της πραγματικής χρήσης της μουσικής από τους αδειοδόχους για την απόδοση των τελών στους διαφορετικούς δημιουργούς, και την επακόλουθη είσπραξη και μεταβίβαση των τελών εκμετάλλευσης στις αποδέκτριες εταιρείες συλλογικής διαχείρισης. Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν επίσης τη γενική παρακολούθηση της αγοράς με σκοπό τον εντοπισμό των εταιρειών ή ιδιωτών εκείνων που χρησιμοποιούν μουσική, και επομένως χρειάζονται άδεια, και τη λήψη μέτρων επιβολής, αν παραστεί ανάγκη, για να εξασφαλισθεί ότι οι εταιρείες αυτές ή τα συγκεκριμένα άτομα λαμβάνουν την απαιτούμενη άδεια ή αλλιώς σταματούν να εκμεταλλεύονται παρανόμως το έργο¹⁸⁶.

Η τρίτη σχετική αγορά αφορά οι εταιρείες συλλογικής διαχείρισης με τη σειρά τους διακρίνονται με βάση την κατηγορία των προς διαχείριση έργων (μουσικά, οπτικοακουστικά έργα λόγου κ.ο.κ.) σε άλλες αγορές μη εναλλάξιμες μεταξύ τους¹⁸⁷.

5.2.1.1 ΟΣΔ de facto μονοπώλια;

Οι εθνικές νομοθεσίες κατά κανόνα δεν αποκλείουν τη δραστηριοποίηση περισσότερων οργανισμών για ίδιες κατηγορίες έργων. Στην πραγματικότητα συνηθίζεται διεθνώς μια μονοπωλιακή μορφή συλλογικής διαχείρισης, με διαχωρισμό του διαχειριστικού αντικειμένου μεταξύ των οργανισμών κατά κατηγορία δικαιωμάτων, δικαιούχων ή έργων ανά κράτος. Αυτό γίνεται αντιληπτό, αν αναλογιστεί κανείς τις υψηλές οικονομικές και οργανωτικές απαιτήσεις της ίδρυσης και διαρκούς λειτουργίας ενός διαχειριστικού οργανισμού. Ένα μονοπωλιακά οργανωμένο σύστημα διευκολύνει το διαχειριστικό έργο του οργανισμού και ισχυροποιεί τη διαπραγματευτική θέση του έναντι των χρηστών. Για τους χρήστες, η συνύπαρξη πολλών οργανισμών με την ίδια αρμοδιότητα καθιστά τα διαχειριστικά όρια του καθενός δυσδιάκριτα, ενώ μια μονοπωλιακή διαχείριση, καταρχήν, συνεπάγεται μεγαλύτερη συγκέντρωση έργων, άρα ευκολότερη πρόσβαση σε αυτά με την λήψη μίας και μόνης άδειας. Η πρακτική έχει αποδείξει ότι όταν δύο ΟΣΔ ανταγωνίζονται στην ίδια κατηγορία δικαιωμάτων

¹⁸⁶. Απόφαση της Επιτροπής της 16.07.2008 σχετικά με διαδικασία του άρθρου 101 (πρώην 81) της ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/C2/38.698 – CISAC).

¹⁸⁷. Σταυρίδου, Συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και δικαίο του ανταγωνισμού (Σκέψεις με αφορμή την απόφαση ΕΠΑ 245/III/2003), ΧρίΔ 2003, 1015. Στην υπόθεση ΕΠΑ 245/III/2003, σχετική αγορά θεωρήθηκε η αγορά διαχείρισης των δικαιωμάτων των πνευματικών δημιουργών (στιχουργών και συνθετών) επί των μουσικών έργων τους και γεωγραφική αγορά η ελληνική επικράτεια. Κατοχή δεσπόζουσας θέσης στην εν λόγω αγορά της ΑΕΠΙ με μερίδιο 95% και ως ουσιαστικά ο μοναδικός οργανισμός συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων των πνευματικών δημιουργών (στιχουργών και συνθετών) επί των έργων τους.

στην ίδια χώρα¹⁸⁸, η συνύπαρξή τους δεν διαρκεί και ότι ο ένας ΟΣΔ οδηγείται σε πτώχευση¹⁸⁹.

5.2.2 Διάκριση της καταχρηστικής εκμετάλλευσης της δεσπόζουσας θέσης

Η εξέταση της καταχρηστικής συμπεριφοράς των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης χωρίζεται στην καταχρηστική συμπεριφορά τους προς τα μέλη τους και σε αυτήν απέναντι στους χρήστες του ρεπερτορίου τους.

5.2.2.1 Εσωτερική σχέση ΟΣΔ και δικαιούχων πνευματικής ιδιοκτησίας

Α) Επιβολή από τους ΟΣΔ μη δίκαιων όρων προς τους δικαιούχους

Στις υποθέσεις αυτές GEMA I και GEMA II¹⁹⁰, η Επιτροπή έκρινε εαν συνιστά επιβολή μη εύλογων όρων, το γεγονός ότι η κατάρτιση της σύμβασης ανάθεσης διαχείρισης συναρτάται με τη μεταβίβαση του συνόλου των δικαιωμάτων για όλες τις μορφές χρήσης. Η Επιτροπή έκρινε ότι η συμπεριφορά της GEMA, υποχρέωνε τα μέλη της να μένουν μόνιμα συμβεβλημένα με αυτήν, αποκλείοντάς τους την ευχέρεια να επιλέξουν τις υπηρεσίες κάποιου άλλου διαχειριστικού φορέα στο ίδιο ή σε άλλο κράτος μέλος στην Κοινότητα. Όπως αναφέρει σχετικά η Επιτροπή, «η καταγγελία εναντίον της GEMA στοχεύει στην καταχρηστική προσπάθειά της, με τη βοήθεια όρων των συμβάσεων διαχείρισης, να μετατρέψει τη δεσπόζουσα θέση της σε ένα απόλυτο μονοπώλιο»¹⁹¹. Ένα χρόνο αργότερα, η Επιτροπή, εξετάζοντας αίτημα αρνητικής πιστοποίησης της GEMA ανέπτυξε τις θέσεις της για τη σχέση των ΟΣΔ με τα μέλη τους. Το αίτημα της GEMA αφορούσε σε εναλλακτικό τρόπο συμμόρφωσης προς την προηγούμενη απόφαση της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, ζητούσε από την Επιτροπή να εγκρίνει ως ελάχιστο χρόνο για την ιδιότητα μέλους την τριετία, οπότε τα μέλη θα δεσμεύονταν για την ανάθεση ορισμένων τρόπων εκμετάλλευσης, ο αριθμός των οποίων θα αυξανόταν από επτά σε δώδεκα. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της GEMA, η ελάχιστη διάρκεια της ιδιότητας μέλους θα της παρείχε τη δυνατότητα να αντιμετωπίσει τις πιέσεις προς τα μέλη της από ισχυρούς χρήστες, ώστε να την παρακάμψουν και να

188. Pollaud-Dulian, «La gestion collective des droits de propriété intellectuelle», άρθρο δημοσιευμένο στο site <http://www.dgccrf.bercy.gouv.fr>.

189. Παράδειγμα πτώχευσης ΟΣΔ λόγω ανταγωνισμού στην αγορά των πνευματικών δικαιωμάτων των εικαστικών καλλιτεχνών στη Γαλλία, όπου ο σκληρός ανταγωνισμός μεταξύ των οργανισμών SPADEM και ADAGP οδήγησε στην πτώχευση της SPADEM.

190. Απόφ. της Επιτροπής της 2.06.1971, IV/26.760-GEMA, L 134/15. Απόφ. της Επιτροπής της 6.07.1972, IV/26.760-GEMA, L 166/22

191. Με την Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανταγωνισμού για εξάλειψη της ρήτρας αποκλειστικότητας στα συμβόλαια που συνάπτουν συνθέτες με εταιρείες συλλογής και είσπραξης πνευματικών δικαιωμάτων (16.07.2008), όλες οι εταιρείες συλλογής και είσπραξης πνευματικών δικαιωμάτων καλούνται να απαλείψουν από τα συμβόλαια που συνάπτουν με καλλιτέχνες τις περιοριστικές ρήτρες, που εμποδίζουν τους συμβαλλόμενους από το να επιλέξουν ή να μετακινηθούν σε άλλη εταιρεία (membership clause).

εκχωρήσουν σε αυτούς τα δικαιώματά τους. Η Επιτροπή, μετά από την παρέμβαση της SACEM, τροποποίησε την απόφασή της (SACEM II), δεχόμενη το επιχείρημα ότι η δυνατότητα καταγγελίας μετά από παρέλευση έτους ήταν πολύ σύντομη και έθετε σε κίνδυνο τους ίδιους τους δικαιούχους. Δέχθηκε τη δυνατότητα καταγγελίας μετά από παρέλευση τριών ετών, προέβαλε, όμως την ανάγκη αντιστάθμισης της μακροχρόνιας δέσμευσης του δημιουργού με μια μεγαλύτερη διαφοροποίηση των μορφών χρήσης. Κατά συνέπεια, μετά από την τελευταία απόφαση τα μέλη της GEMA απέκτησαν δυνατότητα επιλογής, μετά από σχετική ειδοποίηση, είτε στο τέλος κάθε έτους της εξαετούς σύμβασης ανάθεσης να αποσύρουν από τη διαχείριση της GEMA μία ή περισσότερες από τις επτά κατηγορίες δικαιωμάτων της GEMA I, είτε στο τέλος τριετούς σύμβασης ανάθεσης να αποσύρουν από τη διαχείριση της GEMA μία ή περισσότερες από τις δώδεκα κατηγορίες της GEMA II¹⁹².

Ζήτημα επιβολής μη εύλογων όρων συναλλαγής ως καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης τέθηκε στην υπ.αριθμ. 245/III/2003 απόφαση της ΕΑ (ΑΕΠΙ). Αντικείμενο της αποφάσεως ήταν η καταγγελία συγκεκριμένων μουσικοσυνθετών κατά της ΑΕΠΙ για παραβάσεις του νόμου περί ανταγωνισμού¹⁹³. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού έκρινε ότι συνιστά παράβαση η συμπεριφορά της ΑΕΠΙ, ήτοι η αδικαιολόγητη άρνησή της να δεχθεί τη μερική ανάθεση διαχείρισης των δικαιωμάτων των πνευματικών δημιουργών, η επιβολή δυσανάλογα υψηλής προμήθειας για την είσπραξη των δικαιωμάτων των δημιουργών και η παράλειψή της να γνωστοποιήσει το αμοιβολόγιο και τον Κανονισμό διανομής της στους ενδιαφερόμενους δημιουργούς και χρήστες, αλλά και το ύψος και τα κριτήρια διάθεσης των ποσών, τα οποία παρακρατούνται βάσει συμφωνιών αμοιβαιότητας, από την είσπραξη και απόδοση στους αλλοδαπούς ΟΣΔ. Υποχρέωσε δε, την ΑΕΠΙ να τροποποιήσει τις υφιστάμενες και μελλοντικές συμβάσεις ανάθεσης διαχείρισης, έτσι ώστε να καθίσταται σαφές ότι οι πνευματικοί δημιουργοί έχουν καταρχήν την επιλογή ανάθεσης όχι μόνο του συνόλου, αλλά και ορισμένων μόνο κατηγοριών εξουσιών που απαριθμούνται στην απόφαση «GEMA II» και ότι η ΑΕΠΙ μπορεί μετά από πλήρη και ειδική αιτιολογία να αρνηθεί τη μερική διαχείριση¹⁹⁴.

Β) Διακριτική μεταχείριση ημεδαπών και αλλοδαπών δικαιούχων

¹⁹².ΕΠΑ 245/III/2003 ΕΕμπΔ 2003, 700.

¹⁹³.Οι προσφεύγοντες κατήγγειλαν την ΑΕΠΙ, διότι αρνούταν αδικαιολόγητα τη διαχείριση μέρους μόνο των περιουσιακών δικαιωμάτων των πνευματικών δημιουργών και διότι καθόριζε μονομερώς μη εύλογες αμοιβές για τη διαχείριση των δικαιωμάτων τους, σε ποσοστά μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα της παρακράτησης των αλλοδαπών οργανισμών συλλογικής διαχείρισης.

¹⁹⁴.Η απόφαση αυτή της ΕΑ αναφορικά με τον καθορισμό υπερβολικών τιμών ακυρώθηκε με την υπ.αριθμ.2194/2004 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών 179 ,ως αναπαιολόγητη και αναπέμφθηκε στην ΕΑ για έλεγχο του ύψους των προμηθειών με τη μέθοδο της κοστολογικής ανάλυσης, δεδομένου ότι, όπως κρίθηκε από το Διοικητικό Εφετείο, οι συγκρινόμενες αγορές (κυρίως μεταξύ του ΟΣΔ της Ελλάδας και του αντίστοιχου της Ελβετίας) δεν είναι ομοιόμορφες.

Ο οργανισμός συλλογικής διαχείρισης GV¹⁹⁵ δεν δεχόταν να αντιπροσωπεύσει μη Γερμανό υπήκοο ή κάτοικο Γερμανίας υποστηρίζοντας ότι η εκμετάλλευση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας σε άλλα κράτη μέλη παρουσίαζε σοβαρές δυσκολίες. Η Επιτροπή αποφάσισε και το ΔΕΚ τη δικαίωσε, ότι ένας οργανισμός συλλογικής διαχείρισης κάνει κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης του, αν αρνηθεί να διαχειριστεί τα δικαιώματα ενός καλλιτέχνη που είναι υπήκοος άλλου κράτους μέλους. Η Επιτροπή υποστήριξε την εφαρμογή των γενικών αρχών της Συνθήκης και πιο συγκεκριμένα από της διάταξης που απαγορεύει τις διακρίσεις με βάση την εθνικότητα των πολιτών. Το ΔΕΚ, αντιθέτως, στην απόφασή του δεν αναφέρθηκε άμεσα στην διάταξη περί μη διακρίσεων της Συνθήκης. Η έννοια της διάκρισης λόγω εθνικότητας αναφέρθηκε αόριστα.

5.2.2.2 Εξωτερική σχέση ΟΣΔ και χρηστών

Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης απαιτούν συχνά την πληρωμή ενός μόνο δικαιώματος για την πρόσβαση στο σύνολο του ρεπερτορίου τους, ανεξάρτητα από τον τύπο ή τον αριθμό των έργων που πράγματι χρησιμοποιούν οι χρήστες. Τίθεται, συνεπώς το ζήτημα κατά πόσο συμβιβάζεται η πρακτική αυτή, γνωστή ως *blanket licensing*¹⁹⁶ με τις διατάξεις περί καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης ΟΣΔ. Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης συνήθιζαν να δίνουν άδειες για τη χρήση όλων των έργων, τα δικαιώματα των οποίων διαχειρίζονταν και όχι για μέρος μόνο των έργων αυτών¹⁹⁷, π.χ. άδεια μόνο για αγγλοαμερικανική μουσική. Το ζήτημα αυτό δημιούργησε προβλήματα στους χρήστες που ενδιαφέρονταν για ένα είδος μουσικής, ενώ παρόλα αυτά έπρεπε να πληρώσουν δικαιώματα για όλη την γκάμα των έργων των οργανισμών. Το ΔΕΚ κατόπιν υποβολής σχετικού προδικαστικού ερωτήματος κλήθηκε να απαντήσει στο εάν το άρθρο 102 (πρώην 82) της Συνθήκης πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι απαγορεύει, ως καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης, την επιβολή από εταιρεία διαχείρισης δικαιωμάτων του δημιουργού, που κατέχει δεσπόζουσα θέση σε σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς, της απαίτησης έναντι των πελατών της (χρηστών) να καταβάλουν δικαίωμα για την πρόσβαση στο σύνολο του ρεπερτορίου της, ανεξαρτήτως του αν οι πελάτες αυτοί χρησιμοποιούν πράγματι το ρεπερτόριο. Το ΔΕΚ έκρινε ότι η εν λόγω συμπεριφορά δεν παραβιάζει το γράμμα ή το πνεύμα του άρθρου 102 επειδή βρέθηκε να υπαγορεύεται από

¹⁹⁵. ΔΕΚ απόφ. της 2.3.1983, υπόθ. C-7/82, GVL κατά Επιτροπής, Συλλ. Νομολ. 1983, σ. 483.

¹⁹⁶. *Blanket licenses* ονομάζονται οι άδειες που επιτρέπουν τη χρήση όλων των έργων του ρεπερτορίου ενός οργανισμού συλλογικής διαχείρισης για μια ορισμένη περίοδο χρόνου. Αυτές μάλιστα συνιστούσαν τον κύριο τύπο άδειας που οι περισσότεροι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης παραχωρούσα στους χρήστες τους.

¹⁹⁷. Απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1989, Υπόθεση C- 395/87 (SACEM I) *Ministère public v Jean-Louis Tournier*, Συλλ. Νομολ. 1990

την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των δημιουργών. Άδεια χρήσης μέρους μόνον του ρεπερτορίου δεν ήταν πρακτικά εφικτή γιατί δεν ήταν οικονομικά δυνατό οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης να διαθέσουν το προσωπικό το οποίο θα μπορούσε να ελέγχει εάν πράγματι κάποιος έπαιζε τα κομμάτια μόνο για τα οποία του είχε δοθεί άδεια ή να συλλέγει δικαιώματα για τα κομμάτια μόνο αυτά. Τα λειτουργικά έξοδα μίας τέτοιας πρακτικής θα καθιστούσαν ανέφικτη οποιαδήποτε συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων των δημιουργών και κατ'επέκταση οποιασδήποτε αμοιβή τους. Ωστόσο, το ΔΕΚ στην απόφασή του περιέλαβε την εξής ασφαλιστική δικλείδα. Μία πρακτική διαίρεσης του ρεπερτορίου ενός οργανισμού συλλογικής διαχείρισης μπορεί να εξαναγκαστεί σύμφωνα με το αρ.102 «μόνον αν η πρόσβαση σε μέρος μόνο του προστατευόμενου ρεπερτορίου διαφυλάσσει πλήρως τα δικαιώματα των συγγραφέων, συνθετών και παραγωγών μουσικής χωρίς ταυτόχρονα να αυξάνει το κόστος των συμβολαίων χρήσης και του ελέγχου χρήσης των προστατευόμενων μουσικών έργων».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Η εξέλιξη στους τομείς της τεχνολογίας και ιδίως η εμφάνιση των προϊόντων της πληροφορικής, είχε καταλυτικές συνέπειες για το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας. Κάθε τεχνολογική εξέλιξη που προωθείται οδηγεί στην ευκολότερη και ταχύτερη διάδοση των έργων, προάγοντας τα συμφέροντα της ολότητας, αποτελεί όμως ταυτόχρονα και απειλή κατά των κατόχων πνευματικών δικαιωμάτων. Η εξέλιξη της τεχνολογίας έδωσε ραγδαία ώθηση στην ψηφιακή διακίνηση και αποθήκευση δεδομένων κάθε μορφής μέσω Η/Υ και έδωσε τη δυνατότητα σε κάθε απλό χρήστη να συγκεντρώνει και να αποθηκεύει πληθώρα έργων σε ψηφιακή μορφή ώστε να τα επεξεργαστεί έπειτα από τον προσωπικό του υπολογιστή, παρακάμπτοντας το γεγονός ότι τα έργα αυτά προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα. Με σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μέσα στον συνεχιζόμενο τεχνολογικό πυρετό, σε διεθνές επίπεδο αποφασίσθηκε να ληφθούν μέτρα, δηλαδή τεχνολογικά μέτρα για την προστασία των δημιουργών και των δικαιούχων συγγενικών δικαιωμάτων, κυρίως λόγω της επικράτησης του Διαδικτύου.

2. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

2.1 Έννοια και είδη

Τα τεχνολογικά μέτρα προστασίας¹⁹⁸ έχουν ως αποκλειστικό σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων επί ενός υλικού ή ψηφιακού φορέα στον οποίο ενσωματώνεται το έργο, ώστε να μην μπορεί ο χρήστης του να προβεί σε πράξεις σχετικά με το προστατευόμενο έργο, τις οποίες δεν επιτρέπει ο δημιουργός ή ο δικαιούχος συγγενικών δικαιωμάτων.

198. Τα μέτρα αυτά εν μέρει έχουν ήδη προβλεφθεί από τον έλληνα νομοθέτη μέσω της διάταξης του άρθρου 66Α ν. 2121/1993 · Πχ *φιλτράρισμα* των έργων από τον πάροχο ώστε να αποκλείεται η πρόσβαση του χρήστη σε πειρατικά αντίγραφα · Τεχνολογικά μέτρα είναι και τα Συστήματα Διαχείρισης Ψηφιακών Δικαιωμάτων, οι λεγόμενοι μηχανισμοί Digital Rights Management · Πχ το μη αντιγράψιμο (CoryProtected) CD/DVD, το onlinevideo ή το ηλεκτρονικό παιχνίδι με χρονικό περιορισμό χρήσης, τα e-Books που προσφέρονται στο διαδίκτυο μόνο για ανάγνωση, όχι για «κατέβασμα» ή αντιγραφή, η εγκατάσταση ανεπίθυμητου λογισμικού στον Η/Υ του χρήστη, το οποίο «ειδοποιεί» τον δικαιούχο σε κάθε χρήση του έργου του · Περαιτέρω για τα τεχνολογικά μέτρα και το κατά πόσο θίγουν την ιδιωτική χρήση σε *Αθανασόπουλος*, Τα συστήματα διαχείρισης ψηφιακών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (DRM) υπό το πρίσμα της νομοθεσίας περί προστασίας του καταναλωτή και του Αστικού Κώδικα, ΔΙΜΕΕ 2011, 41.

Οι κατηγορίες των τεχνολογικών μέτρων προστασίας μπορεί να ειπωθεί ότι είναι οι εξής: α) Τα τεχνολογικά μέτρα ελέγχου πρόσβασης στο έργο, τα οποία «κλειδώνουν» το έργο εντός του υλικού φορέα και επιτρέπουν την πρόσβαση σε όποιον έχει το σωστό κλειδί, δηλαδή το password. β) Τα τεχνολογικά μέτρα ελέγχου χρήσης του έργου, ο οποίος αφορά κυρίως τον έλεγχο της αντιγραφής από τον δικαιούχο, δηλαδή του αποκλειστικού δικαιώματος της αναπαραγωγής. γ) Τα τεχνολογικά μέτρα πληροφόρησης και ταυτοποίησης του έργου, τα οποία καθιστούν δυνατή την εξατομίκευση και τον εντοπισμό ενός έργου, και ενίοτε εγγυώνται την αυθεντικότητά του¹⁹⁹.

2.2 Συλλογική διαχείριση στην ψηφιακή εποχή

Αν και η χρήση συστημάτων διαχείρισης ψηφιακών δικαιωμάτων έφερε αρχικά στο προσκήνιο την προοπτική αποδυνάμωσης της συλλογικής διαχείρισης λόγω της δυνατότητας αποτελεσματικότερης ατομικής διαχείρισης των δικαιωμάτων, σύντομα έγινε αντιληπτό ότι η μετάβαση από το αναλογικό στο ψηφιακό περιβάλλον απαιτεί περισσότερο από ποτέ την ύπαρξη εκσυγχρονισμένων ΟΣΔ, επωφελούμενων των νέων μέσων για την επίτευξη του σκοπού της λειτουργίας τους.

Οι νέες ψηφιακές χρήσεις των έργων καθιστούν αναγκαία τη δυνατότητα εκκαθάρισης δικαιωμάτων μέσω Διαδικτύου. Οι ΟΣΔ μπορούν να επωφεληθούν από τη νέα πραγματικότητα και να αναδειχθούν σε βασικούς διαμεσολαβητές στην διαδικασία οργάνωσης της ψηφιακής αγοράς, με την εξασφάλιση του δικαιώματος αδειοδότησης του προστατευόμενου υλικού. Θα αναπτύξουν πληροφοριακά συστήματα για τον χειρισμό των πολύπλοκων ζητημάτων που θα προκύψουν αλλά και θα αναλάβουν την υποχρέωση να συνεργασθούν μεταξύ τους σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, για την αποτελεσματικότερη προστασία των δικαιωμάτων.

2.3 Περιορισμοί στην χρήση των τεχνολογικών μέτρων

Αναμφίβολα είναι εξαιρετικής σημασίας για τον δημιουργό και τον δικαιούχο συγγενικών δικαιωμάτων να προστατεύσει το δικαίωμά του στο έργο, το οποίο αποτελεί συνήθως και το μέσο προσπορισμού του. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός ότι και οι χρήστες έχουν δικαίωμα στην πρόσβαση στην πληροφορία και έτσι, προκειμένου να υπάρχει μια ισορροπία στην νέα ψηφιακή εποχή, πρέπει να συγκερασθούν τα αντικρουόμενα συμφέροντα δικαιούχων και χρηστών²⁰⁰.

¹⁹⁹. Βαγενά, Η τεχνολογική προστασία και η ψηφιακή διαχείριση της πνευματικής ιδιοκτησίας, 2011, 15επ.

²⁰⁰. Κριθαράς, Τα Τεχνολογικά μέτρα προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας στο διαδίκτυο- Το άρθρο 6 της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ και ρυθμίσεις της εθνικής νομοθεσίας, ΔιΜΕΕ 2005, 380επ.

Ειδικότερα, η υποχρέωση των παρόχων πρόσβασης για την παύση με δικές τους ενέργειες συγκεκριμένων παραβάσεων, που τελούνται στο διαδίκτυο, είναι απόλυτα σαφής στο νόμο, αντιθέτως δυσσερμήνευτη είναι ή έννοια της πρόληψης και στο τι μπορεί να συνίσταται αυτό στην πράξη. Η έννοια της πρόληψης παραπέμπει εννοιολογικά στην εφαρμογή τεχνολογικών μέτρων σχετικά με την αποτροπή παράνομων δραστηριοτήτων, όπως λόγου χάρη τεχνολογιών «φιλτραρίσματος» της διαμετακομιζόμενης πληροφορίας για την αποτροπή παραβιάσεων του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας. Εντούτοις, η ρύθμιση του άρθρου 14 ΠΔ 131/2003 αποκλείει την, είτε με εθνικό νόμο είτε με δικαστική απόφαση ή διοικητική πράξη, επιβολή υποχρέωσης προς τους παρόχους πρόσβασης για την γενικευμένη εφαρμογή τέτοιων τεχνολογιών «φιλτραρίσματος». Μία τέτοια άλλωστε υποχρέωση θα ήταν ασύμβατη με βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, όπως την ελευθερία έκφρασης αλλά και το δικαίωμα πρόσβασης στην κοινωνία της πληροφορίας, που θεμελιώνονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και αναγνωρίζονται ως αναπόσπαστο κομμάτι του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Δικαίου²⁰¹. Μάλιστα, υποχρεώσεις -προληπτικού μεταξύ άλλων- ελέγχου για τους παρόχους πρόσβασης είναι δυνατές, μόνο αν αυτές αφορούν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και όχι αν εισάγουν γενικευμένο «φιλτράρισμα» πληροφοριών²⁰².

Οι ρυθμιστικές παρεμβάσεις των παρόχων πρόσβασης στο διαδίκτυο μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε παρεμβάσεις για τη μερική διακοπή πρόσβασης σε υπηρεσίες (π.χ. P2P) ή σε περιεχόμενο (πχ ιστοσελίδες), για το φιλτράρισμα περιεχομένου αλλά και σε πιο οξείες παρεμβάσεις, όπως η ολική διακοπή των υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο ή/και η καταχώρηση τελικών χρηστών σε λίστες αποκλεισμού από την πρόσβαση στο διαδίκτυο. Ανάλογα με τη μορφή που παίρνουν οι ρυθμιστικές αυτές παρεμβάσεις μπορεί να ανάγονται είτε στην ιδιωτική πρωτοβουλία καθώς και σε συμφωνίες αυτορρύθμισης-συρρύθμισης, είτε στην εφαρμογή διοικητικών ή δικαστικών αποφάσεων ή τέλος σε νομοθετικά πρωτοβουλία σε εθνικό ή Κοινοτικό επίπεδο.

Η απλή, καλυπτόμενη από ανωνυμία, γρήγορη, αλλά και άναρχη ροή των πληροφοριών μέσω τεχνολογιών peer 2 peer συμβάλλει στο να ανταλλάσσονται εύκολα, μεταξύ άλλων, και αρχεία τα οποία προστατεύονται με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Τεχνολογικές παρεμβάσεις στην κοινωνία της πληροφορίας, όπου πάροχοι πρόσβασης διακόπτουν ή υποβαθμίζουν σημαντικά την παροχή υπηρεσιών μέσω των δικτύων τους, οι οποίες στηρίζονται σε τεχνολογίες P2P αποστερώντας τους τελικούς χρήστες του διαδικτύου από την πρόσβαση σε αυτές, ασχέτως του αν ανάγονται σε ιδιωτική πρωτοβουλία των

201. Αποφάσεις Δ.Ε.Κ. της 16.2. 2012 C-360/10 SABAM vs Netlog NV Συλλ νομολ 2012, Απόφαση της 24.11.2011 C-70/10 Scarlet Extended SA vs SABAM συλλ Νομολ 2012 www.eur-lex.europa.eu
202. Απόφαση της 12.7.2011, C-324/09 L' Oreal vs eBay συλλ Νομολ 2010 www.eur-lex.europa.eu

παρόχων πρόσβασης ή ασκούνται κατ' εφαρμογή δικαστικών αποφάσεων ή νομοθετικών διατάξεων, θα πρέπει να κρίνονται συλλήβδην ως ασύμβατες με την ελληνική έννομη τάξη, καθώς αντίκεινται στο άρθρο 5α παρ. 2 του Συντάγματος, που θεμελιώνει το δικαίωμα συμμετοχής στην κοινωνία της πληροφορίας, όπως αυτό εφαρμόζεται σε συνδυασμό με τα άρθρα 5 παρ. 1, 5α παρ. 1, 14 παρ. 1 και 16 παρ. 1 του Συντάγματος και ερμηνεύεται με βάση το άρθρο 10 της ΕΣΔΑ, το άρθρο 19 παρ. 2 του Διεθνούς Συμφώνου των Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων, καθώς και τα άρθρα 11 και 36 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (με τους περιορισμούς του άρθρου 52 παρ. 3 ιδίου Χάρτη). Το συνταγματικό αυτό δικαίωμα περιλαμβάνει μεταξύ άλλων και την αξίωση πρόσβασης στην υλικοτεχνική υποδομή της κοινωνίας της πληροφορίας, η οποία αξίωση στις σχέσεις παρόχων - χρηστών έχει οριζόντιο αποτέλεσμα και συνεπώς αναπτύσσει άμεση τριτενέργεια και μπορεί να γίνει αντικείμενο απευθείας επίκλησης από τους χρήστες χωρίς περαιτέρω νομοθετική εξειδίκευση. Οι τεχνολογίες αυτές αποτελούν τον πιο εξελιγμένο αυτά τη στιγμή τρόπο για τη διαμετακομιδή πληροφορίας εντός του διαδικτύου και χρησιμοποιούνται μεταξύ άλλων και, για απολύτως νόμιμες χρήσεις. Συνεπώς, η υποβάθμιση ή η διακοπή πρόσβασης στις εν λόγω υπηρεσίες με σκοπό τον προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας θα είχε ως αποτέλεσμα την καταστολή και τέτοιων απολύτως νόμιμων χρήσεων και επομένως την ανεπίτρεπτη περιστολή του δικαιώματος συμμετοχής στην κοινωνία της πληροφορίας και των λοιπών ελευθεριών στα πλαίσια του συντάγματος²⁰³.

Αναλόγως, παράνομοι και καταχρηστικοί σύμφωνα με το άρθρο 2 Ν. 2251/1994, όπως αυτό ερμηνεύεται από τα ανωτέρω άρθρα του Συντάγματος, τα οποία έτσι τριτενεργούν έμμεσα, θα πρέπει να κρίνονται και τυχόν γενικοί όροι συναλλαγών στις συμβάσεις παρόχων-χρηστών, που δίνουν το δικαίωμα στους παρόχους να προβαίνουν σε τέτοιες περικοπές πρόσβασης στον κοινωνία της πληροφορίας. Με τον ίδιο τρόπο θα πρέπει να κριθούν και περιπτώσεις γενικής διακοπής πρόσβασης προς ιστοτόπους με την αιτιολογία της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, ανεξαρτήτως του αν τελούνται κατόπιν ιδιωτικής πρωτοβουλίας των παρόχων πρόσβασης ή κατόπιν διοικητικής πράξης ή δικαστικής απόφασης. Τέτοιες παρεμβάσεις διακόπτουν την πρόσβαση σε διαδικτυακό περιεχόμενο, χωρίς να γίνεται συγκεκριμένη κάθε φορά σύνδεση αυτού με το γεγονός της προσβολής πνευματικών δικαιωμάτων. Έτσι, καθίσταται μη προσβάσιμη για τους διαδικτυακούς χρήστες πέραν της «παράνομης» πληροφορίας και πληροφορία, η οποία δεν μπορεί να θεωρηθεί παράνομη σύμφωνα με το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, παραβιάζοντας με αυτό τον τρόπο τα προαναφερόμενα συνταγματικά δικαιώματα και ελευθερίες.

203. Μπρούμας, Ο ρόλος των παρόχων πρόσβασης στο διαδίκτυο σε σχέση με την εφαρμογή του δικαίου Πνευματικής ιδιοκτησίας, ΔιΜΕΕ 2009, 491επ.

Διάφορη, όμως, είναι η νομική αξιολόγηση όπου επί τη βάσει δικαστικής απόφασης πάροχοι πρόσβασης στο διαδίκτυο υποχρεώνονται να διακόψουν την πρόσβαση σε ειδικά ορισμένο διαδικτυακό περιεχόμενο, δια του οποίου τελούνται παράνομες προσβολές δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Τέτοιες περιπτώσεις αφορούν τη διακοπή πρόσβασης σε συγκεκριμένες ιστοσελίδες κάποιου ιστότοπου, στις οποίες εμπεριέχεται το παράνομο αυτό περιεχόμενο. Στις περιπτώσεις αυτές ο εκάστοτε δικαιούχος δικαιωμάτων πνευματικής προστασίας μπορεί νομίμως να ζητήσει δικαστική προστασία, ασκώντας τα κατάλληλα ένδικα βοηθήματα του κεφαλαίου 11 του Ν. 2121/1993, με αίτημα την υποχρέωση των παρόχων πρόσβασης στις απαραίτητες ενέργειες για τη διακοπή πρόσβασης. Τέτοιες περιπτώσεις δικαστικής προστασίας εναρμονίζονται άλλωστε πλήρως με το κοινοτικό δίκαιο και τυγχάνουν απολύτως συμβατές με τις ως άνω διατάξεις του Συντάγματος²⁰⁴²⁰⁵

Από τα ανωτέρω σαφώς συνάγεται ότι πέραν της περιπτώσεως κατά την οποία ο εκάστοτε δικαιούχος δικαιωμάτων πνευματικής προστασίας ή συγγενικών δικαιωμάτων μπορεί νομίμως να ζητήσει δικαστική προστασία, για τη διακοπή πρόσβασης σε συγκεκριμένες ιστοσελίδες κάποιου ιστότοπου, στις οποίες εμπεριέχεται το παράνομο αυτό περιεχόμενο, μπορεί νόμιμα να ζητήσει την ίδια προστασία και στην περίπτωση όπου στο σύνολο των ιστοσελίδων κάποιου ιστότοπου, τελούνται προσβολές δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικών δικαιωμάτων, οι δε πάροχοι υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο, υποχρεούνται, βάσει της εκδοθησόμενης απόφασης που θα κρίνει το βάσιμο του αιτήματος δικαστικής προστασίας, αλλά και το δέον να ληφθεί μέτρο, να διακόψουν την πρόσβαση στις εν λόγω ιστοσελίδες ή/και ιστότοπο.

Εξάλλου, με το άρθρο 25 παρ.1 εδ. δ του Συντάγματος, τίθεται ο κανόνας ότι οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν να επιβληθούν στα ατομικά δικαιώματα *«πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας»*. Κατά την αρχή αυτή, οι νομίμως επιβαλλόμενοι περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα τρία κριτήρια, πρέπει δηλαδή να είναι α) κατάλληλοι, ήτοι πρόσφοροι για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου σκοπού, β) αναγκαίοι, ήτοι να συνιστούν μέτρο το οποίο, σε σχέση με άλλα δυνάμενα να ληφθούν μέτρα, επάγεται τον ελάχιστο δυνατό περιορισμό για τον ιδιώτη ή το κοινό, και τέλος γ) εν στενή εννοία αναλογικοί, να τελούν δηλαδή σε εύλογη σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ώστε η αναμενόμενη ωφέλεια να μην υπολείπεται της βλάβης που

204. Απόφαση Δ.Ε.Κ. της 19.2. 2009 C-557/07 LSG vs Tele2 Συλλ νομολ 2009 www.eur-lex.europa.eu
205. Κατσανάκη, Ευθύνη παρόχων υπηρεσιών internet κατά τη διαμεσολάβηση στη διακίνηση παράνομου υλικού, ΧρΙΔ 2008, 271επ.

προκαλούν. Η αρχή της αναλογικότητας, ως κανόνας δικαίου που θέτει όρια στον περιοριστικό του ατομικού δικαιώματος νόμο, απευθύνεται κατ' αρχήν στο νομοθέτη²⁰⁶²⁰⁷.

Τα εν λόγω μέτρα μπορούν να ληφθούν μόνον εφόσον τηρείται η αρχή του «τεκμηρίου της αθωότητας» και υπάρχει σεβασμός του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή. Εξασφαλίζεται δίκαιη και αμερόληπτη προκαταρκτική διαδικασία, περιλαμβανόμενου και του δικαιώματος ακροάσεως του ενδιαφερομένου ή των ενδιαφερομένων, εφόσον συντρέχουν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις και διαδικασίες και αποδεδειγμένες επείγουσες περιπτώσεις σύμφωνα με την ευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων των ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών. Εξασφαλίζεται το δικαίωμα του αποτελεσματικού και έγκαιρου ελέγχου της νομιμότητας». Περαιτέρω, η προαναφερόμενη διάταξη είναι μεν από άποψη περιεχομένου, απαλλαγμένη αιρέσεων και επαρκώς ακριβής, δεν τυγχάνει, όμως, εφαρμογής, αυτή καθαυτή, στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς ανακύπτουσα αποκλειστικώς μεταξύ ιδιωτών, στερείται, δηλαδή, άμεσου αποτελέσματος.

Χαρακτηριστική και ιδιαίτερα σημαντική είναι η υπ' αριθμ. 4658/2012 απόφαση ασφαλιστικών μέτρων του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, η οποία έκανε δεκτό αίτημα οργανισμών συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων επί μουσικών και οπτικοακουστικών έργων να υποχρεωθούν εκτός άλλων οι ελληνικές εταιρίες παροχής υπηρεσιών σύνδεσης στο διαδίκτυο να λάβουν τεχνολογικά μέτρα προκειμένου να καταστεί αδύνατη η πρόσβαση των συνδρομητών τους σε διαδικτυακές τοποθεσίες μέσω των οποίων πραγματοποιείται παράνομη παρουσίαση και ανταλλαγή έργων. Η απόφαση εφαρμόζει ουσιαστικά για πρώτη το άρθρο 64 Α του ν. 2121/1993 που ενσωματώνει πρόβλεψη Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη δυνατότητα λήψης ασφαλιστικών μέτρων κατά των διαμεσολαβητών (παρόχων υπηρεσιών διαδικτύου), οι υπηρεσίες των οποίων χρησιμοποιούνται από τρίτο για την προσβολή του δικαιώματος του δημιουργού ή συγγενικού δικαιώματος. Παρόμοιες αποφάσεις έχουν ήδη εκδοθεί σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποσκοπούν στην προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας στο διαδίκτυο χωρίς να θίγονται τα δικαιώματα των χρηστών. Για πρώτη φορά στην Ελλάδα δικαστήριο επιβάλλει συγκεκριμένα τεχνικά/τεχνολογικά μέτρα παρεμπόδισης της πρόσβασης χρηστών σε ιστοσελίδες/servers.

206. ΜΠρΑθ 4658/2012 απόφαση σταθμός για τα ελληνικά δεδομένα στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας, διότι με αυτή την απόφαση υποχρεούνται οι πάροχοι πρόσβασης στο διαδίκτυο να λαμβάνουν τεχνολογικά μέτρα προστασίας, για να διαφυλάξουν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας από παράνομη αναπαραγωγή. ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

207. Στο χώρο του ιδιωτικού δικαίου, ήτοι στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών, επίκληση της αρχής της αναλογικότητας μπορεί να γίνει αν ο κοινός νομοθέτης είτε έχει παραβιάσει την αρχή αυτή, θεσπίζοντας με νόμο υπέρμετρους περιορισμούς ατομικών δικαιωμάτων, οπότε ο δικαστής μπορεί, ελέγχοντας τη συνταγματικότητα του νόμου, να μην εφαρμόσει αυτόν (άρθρο 93 παρ. 4 του Συντάγματος), είτε έχει παραλείψει να ασκήσει τις συνταγματικές του υποχρεώσεις, καταλείποντας κενό, οπότε η αρχή της αναλογικότητας καλείται επικουρικώς σε εφαρμογή (ΑΠ 1102/2011).

Η δικαστική απόφαση ήρθε σε ευθυγράμμιση με πρόσφατες αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κρίνει ρητά ότι αντίκεινται στο Σύνταγμα, στα ανθρώπινα δικαιώματα και στο Κοινοτικό δίκαιο : α) η εφαρμογή προληπτικών καθολικών τεχνολογικών φίλτρων παντός είδους (είτε σε επίπεδο παρόχων πρόσβασης είτε σε επίπεδο παρόχων περιεχομένου), β) η πλήρης διακοπή ή η μερική περιστολή τεχνολογιών (πχ. p2p) και γ) η διακοπή πρόσβασης σε ολόκληρους ιστοτόπους, όταν παραβάσεις διεξάγονται μόνο σε ορισμένες ιστοσελίδες αυτών.

3. ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

3.1 Άδειες Creative Commons

Η μεγάλη σε έκταση διάδοση της χρήσης του Διαδικτύου είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί η ζήτηση από τους χρήστες γι απρόσβαση σε έργα πνευματικής ιδιοκτησίας. Προς διευκόλυνση λοιπόν, των χρηστών στο ψηφιακό περιβάλλον δημιουργήθηκαν τα τελευταία χρόνια οι άδειες creative commons. Με τις άδειες αυτές ο δημιουργός μπορεί να παραχωρεί άδεια χρήσης του έργου του σε τρίτους για ορισμένους τρόπους εκμετάλλευσης. Το καθεστώς που δημιουργούν οι άδειες creative commons δεν ακυρώνει, ούτε αντικαθιστά την κλασική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας αλλά συνυπάρχει μαζί της.

Ένα ζήτημα που πρέπει να διευκρινισθεί είναι εάν ο δημιουργός μπορεί να διαθέσει τα έργα του προς εκμετάλλευση, μέσω της σύναψης αυτών των αδειών, άν έχει ήδη αναθέσει την διαχείρισή τους σε ΟΣΔ. Σύμφωνα με τον νόμο οι δημιουργοί μπορούν να διαθέτουν σε ΟΣΔ τη διαχείριση του συνόλου ή μέρους μόνο των εξουσιών του περιουσιακού δικαιώματος, οπότε, εκείνες που δεν έχει διαθέσει σε ΟΣΔ, μπορεί να τις παραχωρήσει σε τρίτους με τις εν λόγω άδειες. Τώρα, όσον αφορά εκείνες που έχει ήδη αναθέσει σε ΟΣΔ, η απάντηση εξαρτάται από την αποκλειστικότητα ή μη της εν λόγω διαχείρισης. Ειδικότερα, εάν η αποκλειστικότητα ανφέρεται ρητά στην σύμβαση που υπέγραψ με τον ΟΣΔ, τότε δεν μπορεί να τις αναθέσει κάπου αλλού. Και αυτό συμβαίνει διότι ο ΟΣΔ μπορεί να ασκήσει πιο αποτελεσματικά τον ρόλο του, κάτι που προκύπτει και από την καταπιστευτικό χαρακτήρα της ανάθεσης διαχείρισης του περιουσιακού δικαιώματος του δημιουργού. Αν και περιορίζεται η ελευθερία του δημιουργού, ο τελευταίος διατηρεί στο ακέραιο την εξουσία του ηθικού του δικαιώματος.

Οι άδειες creative commons αποτελούνται από τρία μέρη: το εισαγωγικό, το νομικό και το τεχνολογικό. Προσφέρονται δωρεάν μέσω Διαδικτύου, δεν είναι αποκλειστικές και η χρήση έργου με αυτές δεν συνιστά παραίτηση του δημιουργού από καμιά εξουσία του. Είναι άδεια μη ανακλητή, παγκόσμιας εφαρμογής, με διάρκεια όση και η νόμιμη διάρκεια προστασίας του έργου. Σημειωτέον ότι ο αντισυμβαλλόμενος δεν αποκτά δικαίωμα

χορήγησης άδειας περαιτέρω εκμετάλλευσης του έργου. Τα στοιχεία που εμφανίζονται σε όλες τις άδειες είναι η υποχρέωση του χρήστη για διατήρηση όλων των στοιχείων του έργου που αφορούν δικαιώματα ΠΙ, η παραπομπή σε κάθε αντίγραφο στην αρχική άδεια, η μη τροποποίηση της άδειας και η μη χρήση τεχνολογικών μέτρων στο έργο, που θα εμποδίζουν άλλους χρήστες στην απόλαυση των δικαιωμάτων τους από την άδεια.

Αναφορικά με την ελληνική αντιμετώπιση του ζητήματος, αυτή ήταν πολύ πρόσφατη. Δεδομένου ότι οι άδειες creative commons συνιστούν δικαιοπραξίες, είναι απαραίτητη η τήρηση εγγράφου τύπου, χωρίς να ενδιαφέρει η μορφή του φορέα ενσωμάτωσης του γραπτού κειμένου. Όμως, σε περίπτωση ηλεκτρονικού εγγράφου, θα πρέπει να υπάρχει και η ηλεκτρονική υπογραφή των συμβαλλομένων²⁰⁸.

3.2 Διακρατικές άδειες για επιγραμμικές (online) υπηρεσίες

Μολονότι το διαδίκτυο δεν έχει σύνορα, η επιγραμμική αγορά για μουσικές υπηρεσίες στην ΕΕ εξακολουθεί να είναι κατακερματισμένη και δεν έχει ακόμη επιτευχθεί πλήρως η δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς. Η πολυπλοκότητα και η δυσκολία που συνδέονται με τη συλλογική διαχείριση των δικαιωμάτων στην Ευρώπη, ενέτεινε, σε ορισμένες περιπτώσεις, τον κατακερματισμό της ευρωπαϊκής ψηφιακής αγοράς για επιγραμμικές μουσικές υπηρεσίες. Η κατάσταση αυτή έρχεται σε απόλυτη αντίθεση με την ταχέως αναπτυσσόμενη ζήτηση των καταναλωτών για πρόσβαση σε ψηφιακό περιεχόμενο και συναφείς καινοτόμες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης πέραν των εθνικών συνόρων.

Η σύσταση 2005/737/ΕΚ της Επιτροπής προώθησε ένα νέο κανονιστικό περιβάλλον καλύτερα προσαρμοσμένο στη διαχείριση, σε ενωσιακό επίπεδο, των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων για την παροχή νόμιμων επιγραμμικών μουσικών υπηρεσιών. Αναγνώρισε ότι στην εποχή της επιγραμμικής εκμετάλλευσης των μουσικών έργων, οι εμπορικοί χρήστες χρειάζονται μια πολιτική χορήγησης διακρατικών αδειών η οποία να αρμόζει σε ένα επιγραμμικό περιβάλλον που είναι πανταχού παρόν και έχει διακρατικό χαρακτήρα. Ωστόσο, η σύσταση, λόγω του προαιρετικού χαρακτήρα της, δεν αποδείχθηκε επαρκής για την ενθάρρυνση της ευρέως διαδεδομένης χορήγησης διακρατικών αδειών για επιγραμμικά δικαιώματα επί μουσικών έργων ούτε για την αντιμετώπιση των ειδικών απαιτήσεων της χορήγησης διακρατικών αδειών.

Στις 11.7.2012 διατυπώθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο πρόταση Οδηγίας σχετικά με την συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων ΠΙ και συγγενικών

²⁰⁸. Γαρουφαλιά, Προσβολή ηθικού δικαιώματος και δικαιώματος προσωπικότητας στο ψηφιακό περιβάλλον, 2009, 117επ.

δικαιωμάτων, για τη χορήγηση διακρατικών αδειών για τα δικαιώματα επί μουσικών έργων για επιγραμμικές χρήσεις στην εσωτερική αγορά. Σκοπός της παρούσας πρότασης οδηγίας είναι η θέσπιση ενός κατάλληλου νομικού πλαισίου για τη συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων που χορηγούνται από εταιρείες συλλογικής διαχείρισης για λογαριασμό δικαιούχων με την πρόβλεψη κανόνων οι οποίοι θα διασφαλίζουν την καλύτερη διακυβέρνηση και τη μεγαλύτερη διαφάνεια των εταιρειών συλλογικής διαχείρισης, καθώς και με την ενθάρρυνση και τη διευκόλυνση της χορήγησης διακρατικής άδειας για τα δικαιώματα των δημιουργών επί των μουσικών έργων τους από εταιρείες συλλογικής διαχείρισης που εκπροσωπούν τους δημιουργούς.

Οι πάροχοι επιγραμμικών υπηρεσιών στις οποίες γίνεται χρήση μουσικών έργων, όπως μουσικές υπηρεσίες που επιτρέπουν στους καταναλωτές να τηλεφορτώνουν μουσική ή να την ακούν σε συνεχή ροή, καθώς και άλλες υπηρεσίες που παρέχουν πρόσβαση σε ταινίες ή παιχνίδια όπου η μουσική αποτελεί σημαντικό στοιχείο, πρέπει πρώτα να αποκτούν το δικαίωμα χρήσης των έργων αυτών. Σύμφωνα με την οδηγία 2001/29/EK, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας²⁰⁹ απαιτείται άδεια για καθένα από τα δικαιώματα που εμπλέκονται στην επιγραμμική εκμετάλλευση των μουσικών έργων. Πρόκειται για το αποκλειστικό δικαίωμα αναπαραγωγής και το αποκλειστικό δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό των μουσικών έργων, στο οποίο περιλαμβάνεται το δικαίωμα διάθεσης. Η διαχείριση των δικαιωμάτων αυτών μπορεί να γίνεται από τους ίδιους τους μεμονωμένους δικαιούχους, όπως τους δημιουργούς ή τους εκδότες μουσικών έργων, ή από τις εταιρείες συλλογικής διαχείρισης που παρέχουν υπηρεσίες συλλογικής διαχείρισης στους δικαιούχους. Ενδέχεται η διαχείριση της αναπαραγωγής και της παρουσίασης στο κοινό των δικαιωμάτων των δημιουργών να ασκείται από διαφορετικές εταιρείες συλλογικής διαχείρισης. Επιπλέον, υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες αρκετοί δικαιούχοι έχουν δικαιώματα επί του ίδιου έργου και ενδέχεται να έχουν εξουσιοδοτήσει διαφορετικές εταιρείες συλλογικής διαχείρισης να χορηγούν άδειες στα αντίστοιχα μερίδια των δικαιωμάτων τους επί του έργου. Κάθε χρήστης που επιθυμεί να παρέχει μια επιγραμμική υπηρεσία η οποία προσφέρει ευρεία επιλογή μουσικών έργων στους καταναλωτές, πρέπει να ομαδοποιεί τα δικαιώματα που έχουν επί των έργων οι διαφορετικοί δικαιούχοι και εταιρείες συλλογικής διαχείρισης.

209. EE L 167 της 22.6.2001, σ. 10.

3.3 Παγκόσμια άδεια για ανταλλαγές μέσω ομότιμων δικτύων

Ανεξέλεγκτες διαστάσεις έχει λάβει η άνευ αδείας η ανταλλαγή ψηφιακών αρχείων με προστατευόμενο περιεχόμενο μέσω ομότιμων δικτύων και η αδυναμία αποτελεσματικής τεχνικής προστασίας και επιβολής των δικαιωμάτων, έδωσαν το έναυσμα για την πρόταση της νόμιμης παγκόσμιας άδειας (licence globale), στην υλοποίηση της οποίας βασικό ρόλο κατέχουν οι ΟΣΔ. Αυτή η λύση προτάθηκε στη Γαλλία το 2006, είχε υποχρεωτικό χαρακτήρα και προέβλεπε την υιοθέτηση ενός συστήματος υποχρεωτικής συλλογικής διαχείρισης και την καταβολή μιας αμοιβής για ιδιωτική αναπαραγωγή λόγω downloading ενός αρχείου για ιδιωτική, μη εμπορική χρήση. Οι αμοιβές θα καταβάλλονταν από τους καταναλωτές στους παρόχους πρόσβασης στο δίκτυο και αυτοί θα τα κατέβαλαν σε έναν κεντρικό ΟΣΔ ειδικά εξουσιοδοτημένο προς τούτο. Οι προσπάθειες όμως δε καρποφόρησαν, όπως δεν καρποφόρησαν και οι προσπάθειες για την προαιρετική παγκόσμια άδεια, όπου οι χρήστες του διαδικτύου μπορούσαν να επιλέξουν εάν θα επωφελούνταν από αυτήν ή όχι.

Παρά το γεγονός ότι δεν ελήφθη απόφαση για την υλοποίηση αυτής της πρότασης, έγινε ξεκάθαρη η ανασφάλεια των δικαιούχων για το μέλλον των δικαιωμάτων τους στο ψηφιακό περιβάλλον²¹⁰.

3.3.1 Youtube Mp3 Converter – Παράδειγμα P2P

Το mp3 είναι ένα συμπιεσμένο αρχείο ήχου με μεγάλες δυνατότητες αποθήκευσης. Πολύ γνωστή είναι και η υπόθεση Napster, το οποίο αφού εγκατασταθεί δωρεάν στον υπολογιστή του χρήστη που επισκέπτεται την ιστοσελίδα της εταιρείας που διαχειρίζεται το Napster τον μετατρέπει σε μέλος της παγκόσμιας κοινότητάς του όποτε και να συνδεθούν στο Διαδίκτυο τα μέλη βρίσκουν πάντα κάποιον άλλο χρήστη σε σύνδεση και μπορούν γρήγορα και εύκολα να ανταλλάξουν τραγούδια μεταξύ τους. Η εταιρεία δεν αντιγράφει η ίδια τραγούδια, αλλά συνιστά τον συνδετικό κρίκο μεταξύ των χρηστών, καθώς έφτιαξε ξαι το πρόγραμμα που τους συνδέει²¹¹.

Το YouTube-mp3 είναι η ευκολότερη διαδικτυακή υπηρεσία για μετατροπή βίντεο σε mp3. Δεν χρειάζεται ο χρήστης να διαθέτει κάποιο λογαριασμό στο Youtube, το μόνο που χρειάζεται είναι μόνο του το Youtube URL. Τό μόνο που κάνει ο χρήστης είναι να επιλέξει το βίντεο που θέλει, να πληκτρολογήσει στο ειδικό πλαίσιο την διεύθυνση και μετά να πατήσει

²¹⁰. Γαρουφαλιά, 2009, 197επ.

²¹¹. Μετά από δίκη η Napster διετάχθη από το δικαστήριο ή να αναστείλει την λειτουργία της ή να βρει τρόπο να προστατεύει τα πνευματικά δικαιώματα.

download και σε λίγα δευτερόλεπτα θα έχει μεταρέψει ένα έργο ήχου και εικόνας, σε έργο ήχου, το οποίο το αποθηκεύσει στον υπολογιστή του, το αναπαράγει όσες φορές επιθυμεί και μπορεί να δημιουργήσει και όσα αντίτυπα επιθυμεί. Και σε αυτήν την περίπτωση ο χρήστης δεν έλαβε προηγουμένως την άδεια του δημιουργού ή του δικαιούχου συγγενικού δικαιώματος, προκειμένου να προβεί στην αναπαραγωγή. Μάλιστα, στις μέρες μας δεν είναι αναγκαίο να βρίσκεται στο σπίτι του ο χρήστης ή σε οποιοδήποτε άλλο ιδιωτικό χώρο για να πραγματοποιήσει αυτή του την ενέργεια. Με τα φορητά τηλέφωνα νέας γενιάς, ο καθένας εάν το θέλει, μπορεί εφόσον διαθέτει την κατάλληλη εφαρμογή, να πραγματοποιήσει όλη αυτή την διαδικασία οπουδήποτε, ακόμα και στο δρόμο, σε κάποιο εστιατόριο, στα μέσα μαζικής μεταφοράς κλπ, και δεν μπορεί να θεωρηθεί ούτε και τότε ιδιωτική εκτέλεση, ούτως ώστε να μην χρειάζεται την άδεια του δημιουργού για την αναπαραγωγή²¹².

212. <http://www.youtube-mp3.org/gr>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΣΤΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Τα δικαιώματα επί των άυλων αγαθών, δηλαδή τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας έχουν σχεδόν εξ' ορισμού διεθνή διάσταση, αφού η εκμετάλλευσή τους δεν περιορίζεται σε εθνικό επίπεδο. Η διεθνοποιημένη αυτή διάσταση λοιπόν της πνευματικής ιδιοκτησίας φέρνει στην επιφάνεια πολύ συχνά ζητήματα ως προς την εύρεση της διεθνούς δικαιοδοσίας σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση²¹³. Κάποια από τα εν λόγω ζητήματα μπορεί να είναι κάπως απλά, όπως για παράδειγμα η περίπτωση διαφοράς μεταξύ ενός Έλληνα στιχουργού, ο οποίος κατοικεί στην Ελλάδα και ενός Άγγλου, ο οποίος κατοικεί στην Αγγλία και προσβάλλει το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας του Έλληνα δημιουργού. Εδώ η υπόθεση σαφώς έχει στοιχείο αλλοδαπότητας, δεδομένων των διαφορετικών χωρών κατοικίας των εμπλεκόμενων μερών. Αν όμως, στην παραπάνω υπόθεση θελήσουμε να προσθέσουμε και τρίτα εμπλεκόμενα πρόσωπα που κατοικούν σε διαφορετικές χώρες από τις ήδη αναφερθείσες, τότε τα πράγματα περιπλέκονται. Δηλαδή, αν υποθεθεί ότι ένας κατοικος Ιταλίας αναπαράγει χωρίς την άδεια του Έλληνα δημιουργού το τραγούδι του, το οποίο του το έστειλε ο Άγγλος και μετά ο Ιταλός το διέθεσε στο Διαδίκτυο, τα δικαστήρια ποιας χώρας θα ήταν αρμόδια να επιλύσουν την ανακύπτουσα διαφορά; Ειδικά όταν εμπλέκεται και το Διαδίκτυο, οπότε η προσβολή συντελείται σε πολλές χώρες, τότε η ανεύρεση της διεθνούς δικαιοδοσίας γίνεται όλο και πιο δυσχερής.

Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης συνιστούν έναν από τους βασικότερους παράγοντες στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας, που η δραστηριότητά τους πλέον ξεπερνά χωρίς αμφιβολία τα σύνορα των κρατών εξαιτίας της ανάπτυξης της τεχνολογίας του ψηφιακού περιβάλλοντος, αλλά και λόγω της εκτεταμένης χρήσης του Διαδικτύου από τους χρήστες αναφορικά με την αναπαραγωγή των έργων πνευματικής ιδιοκτησίας. Οι διαφορές που προκύπτουν από την λειτουργία τους σχετίζονται τόσο με τις συμβάσεις για εκμετάλλευση των έργων, που συνάπτουν με τους εκάτοτε δικαιούχους δικαιωμάτων

213. Συγκεκριμένα: α) στη δημιουργία και εγκυρότητα του δικαιώματος, β) τον καθορισμό του δικαιούχου, γ) τις συμβατικές ενοχές που έχουν ως αντικείμενο την εκμετάλλευση των εν λόγω δικαιωμάτων και δ) τις εξωσυμβατικές ενοχές που προκύπτουν από την προσβολή των δικαιωμάτων αυτών.

πνευματικής ιδιοκτησίας, όσο και με την αδικοπρακτική συμπεριφορά ορισμένων χρηστών ως προς την παραβίαση των εν λόγω δικαιωμάτων.

Ένα πρώτο ζήτημα που ανακύπτει είναι εάν μπορεί να εφαρμοστεί ο Κανονισμός 44/2001 (εφεξής ΚανΒρυξ Ι), από τα δικαστήρια κράτους μέλους της ΕΕ, δεδομένου ότι δεν υφίσταται διεθνώς καποια σύμβαση που να ρυθμίζει τα θέματα της διεθνούς δικαιοδοσίας. Είναι σίγουρο πως εάν ο εναγόμενος έχει την κατοικία του σε χώρα εκτός ΕΕ και η προσβολή του δικαιώματος ΠΙ έλαβε χώρα εκεί, τότε δεν μπορεί να εφαρμοστεί ο ΚανΒρυξ Ι, αλλά οι κανόνες που ισχύουν στο ημεδαπό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο²¹⁴. Μάλιστα, πρέπει να σημειωθεί ότι στην περίπτωση που υπάρχουν σε ισχύ ειδικότερα νομοθετήματα που ρυθμίζουν ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας, τότε δεν βρίσκει εφαρμογή ο ΚανΒρυξ Ι αλλά τα ειδικότερα αυτά νομοθετήματα.

2. Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ «ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ Ι»

Με την «κοινοτικοποίηση» της δικαστικής συνεργασίας, τα θέματα του δικονομικού διεθνούς δικαίου και του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου ρυθμίζονται, στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών, ως πιο «ώριμα» πλέον να δεχθούν προσχωρήσεις και αλλαγές στις έννομες τους τάξεις υπό τη μορφή Κανονισμών, οι οποίοι έχουν άμεση ισχύ. Έτσι, η ΕΕ προχώρησε στη θέσπιση του Κανονισμού ΕΚ 44/2001 του Συμβουλίου της 22.12.2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις²¹⁵ (γνωστός ως «Κανονισμός Βρυξελλές Ι»), προκειμένου να αντικαταστήσει τη Σύμβαση των Βρυξελλών²¹⁶.

1. Πεδίο εφαρμογής

Ο Κανονισμός εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Η έννοια της αστικής ή εμπορικής υπόθεσης ερμηνεύεται αυτόνομα και δεν προσδιορίζεται επακριβώς σε κάποιο νομοθετικό κείμενο ευρωπαϊκό ή εθνικό. Γνώμονας πρέπει να είναι η ισότητα και η ομοιομορφία των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των κρατών –μελών. Βασικό κριτήριο για τον χαρακτηρισμό μιας υπόθεσης και κατ'επέκταση διαφοράς ως αστικής ή εμπορικής, προκειμένου να τύχει εφαρμογής ο Κανονισμός, είναι το αντικείμενο της διαφοράς όλης υπόθεσης πρέπει να είναι ιδιωτικός και να διαθέτει φυσικά στοιχεία αλλοδαπότητας. Ο Κανονισμός εφαρμόζεται επί ιδιωτικών διεθνών διαφορών, δηλαδή διαφορών στο χώρο του ιδιωτικού δικαίου που, επειδή συνδέονται με περισσότερες από μία έννομες τάξεις

²¹⁴ *Bently/Sherman*, Intellectual Property Law, 2008³, 1094 επ.

²¹⁵ ΕΕ 16.1.2001, L 12/1.

²¹⁶ Με Συμφωνία της 19.10.2005 μεταξύ της ΕΚ και της Δανίας (έναρξη ισχύος 1.7.2007), οι διατάξεις του Κανονισμού Βρυξελλές Ι εφαρμόζονται και στις σχέσεις μεταξύ ΕΚ και Δανίας, με ορισμένες μόνο μεταβολές.

εμφανίζουν στοιχεία αλλοδαπότητας. Αντίθετα, δεν ισχύει επί διαφορών καθαρά εσωτερικών, οι οποίες συνδέονται μόνο με μία έννομη τάξη. Το ΔΕΚ επίσης έκρινε ότι ο όρος «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» πρέπει να ερμηνεύεται αυτόνομα, έτσι ώστε η σχετική ερμηνεία να στηρίζεται στους σκοπούς της Σύμβασης (ΣΒρ), καθώς και στις γενικές δικαιοδικές αρχές που αποτελούν κοινό τόπο στα επιμέρους δίκαια των συμβαλλομένων κρατών. Δεν εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο του Κανονισμού υποθέσεις, όπου η δημόσια αρχή ασκεί δημόσια εξουσία κατά την ενέργειά της.

2. Βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας

Οι υποθέσεις που πραγματεύονται δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού, δεδομένης της αυτονομίας στην οριοθέτηση της έννοιας «αστικές και εμπορικές υποθέσεις». Βρίσκει εφαρμογή ο Κανονισμός αρκεί να πληρούται έστω και μία από τις βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπει στο κείμενό του. Άλλωστε λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική εκμετάλλευση του περιουσιακού και ηθικού δικαιώματος του δημιουργού προστατευόμενου έργου, είναι λογικό να εμπίπτει στην ανωτέρω έννοια.

2.2.1 Γενική δωσιδικία της κατοικίας του εναγομένου

Πέρα από την εξέταση του πεδίου εφαρμογής του Κανονισμού επί της κρινόμενης διαφοράς, η συστηματική προσέγγιση του Κανονισμού επιβάλλει και την εξέταση της δικαιοδοσίας για την κρινόμενη διαφορά. Η γενική δωσιδικία σύμφωνα με τον Κανονισμό προκρίνει τον τόπο κατοικίας του εναγομένου, αποδεσμεύοντας το ρυθμιστικό του πεδίο από το κριτήριο της ιθαγένειας. Συγκεκριμένα, ως προς τα φυσικά πρόσωπα, η κατοικία τους καθορίζεται από το εσωτερικό δίκαιο της κατοικίας του εναγομένου (άρθρο 59 ΕΚ 44/2001), ενώ, ως προς τα νομικά πρόσωπα, ορίζονται διαζευκτικά τρεις τόποι κατοικίας (άρθρο 60 ΕΚ 44/2001): α) η καταστατική έδρα, β) η κεντρική διοίκηση ή γ) η κύρια εγκατάσταση.

Για παράδειγμα, ένας δημιουργός – στιχουργός ενός μουσικού έργου κατοικεί στην Ελλάδα και ενάγει τους δύο που παραβίασαν το δικαίωμά του σε διαφορετικές χώρες, δεδομένης του διαφορετικού τόπου κατοικίας τους εντός της ΕΕ. Ωστόσο, κι αν ήθελε υποτεθεί ότι ο ενάγων – δημιουργός κατοικούσε σε τρίτη χώρα, πχ ΗΠΑ, και πάλι θα εφαρμοζόταν ο Κανονισμός διότι ενδιαφέρει η κατοικία του εναγομένου εντός ΕΕ. Η γενική δωσιδικία ισχύει και για τις διαφορές που σχετίζονται με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, με αποτέλεσμα το δικαστήριο της κατοικίας του εναγομένου να δικάζει και εθνικά και αλλοδαπά δικαιώματα. Σε αυτή την περίπτωση θα ταίριαζε σαν παράδειγμα, η δράση ενός ΟΣΔ με έδρα την Ελλάδα, δηλαδή την ΕΕ, ο οποίος ενάγεται από τον δικαιούχο δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, που κατοικεί στις ΗΠΑ, λόγω μη καταβολής της αμοιβής του απο

την διαχείριση των δικαιωμάτων του, και αρμόδια για την εκδίκαση της υπόθεσης είναι τα ελληνικά δικαστήρια. Η εν λόγω δωσιδικία ισχύει ακόμα και στην περίπτωση που η προσβολή έλαβε χώρα σε άλλο κράτος-μέλος ΕΕ ή σε τρίτη χώρα.

2.2.2 Συντρέχουσα βάση δωσιδικίας διαφορών εκ συμβάσεως

Όσον αφορά τη δωσιδικία των συμβατικών ενοχών το άρθρο 5.1. ΚανΒρ Ι θεσπίζει ειδική, συντρέχουσα με τη γενική της κατοικίας, δωσιδικία, υπέρ του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή, αναφορικά σε διαφορές από σύμβαση. Η εξαίρεση αυτή από το βασικό κανόνα της κατοικίας του εναγομένου αποτελεί στην πράξη τη σπουδαιότερη ειδική βάση διεθνούς δικαιοδοσίας λόγω της ιδιαίτερης σημασίας της για τις ευρωπαϊκές συναλλαγές. Η εξαίρεση λοιπόν αυτή έχει ως δικαιολογητικό υπόβαθρο τον στενό δεσμό της σύμβασης και των αρμοδίων κατά τόπον δικαστηρίων.

Αυτή η συντρέχουσα βάση δωσιδικίας βρίσκει εφαρμογή σε περιπτώσεις μεταβίβασης κυριότητας δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας ή άδειας παραχώρησης χρήσης. Σαν λογικό επακόλουθο, θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς ότι σε αυτή την βάση δωσιδικίας εμπίπτει η περίπτωση της κακής εξέλιξης μιας σύμβασης ανάθεσης διαχείρισης και προστασίας δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικών δικαιωμάτων από τον δικαιούχο στον αντίστοιχο ΟΣΔ. Η δυνατότητα μεταβίβασης ή χρήσης από τρίτο πρόσωπο με σύμβαση παραχώρησης κρίνεται από το δικαίο του τόπου όπου γεννήθηκε το δικαίωμα.

Στην υπόθεση Falco τέθηκε το ερωτημα εάν πρόκειται για σύμβαση παροχής υπηρεσιών, η σύμβαση παραχώρησης άδειας χρήσης δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και η απάντηση του ΔΕΚ ήταν πως δεν πρόκειται για σύμβαση παροχής υπηρεσιών, διότι ο μεταβιβάζων – δικαιούχος δεν πραγματοποίησε κάποια θετική ενέργεια, παρά μόνο δεσμεύτηκε να επιτρέψει την χρήση του δικαιώματός του από τον υπερ ου η παραχώρηση. Πρόκειται για μια ιδιαίτερα στενή ερμηνεία του Κανονισμού, ο οποίος εφθαρσώς διέκρινε την σύμβαση πώλησης εμπορευμάτων από την σύμβαση παροχής των υπηρεσιών.

2.2.3 Συντρέχουσα βάση δωσιδικίας διαφορών εξ αδικοπραξίας

Η δωσιδικία των εξωσυμβατικών ενοχών ορίζεται από το άρθρο 5.3. ΚανΒρ I²¹⁷, το οποίο αποτελεί ειδική συντρέχουσα δωσιδικία με τη γενική της κατοικίας, δωσιδικία «του

217. «Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος- μέλος: ως προς τις ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός».

τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός». Η δωσιδικία αυτή αφορά τις ενοχές εξ αδικοπραξίας²¹⁸.

Στην προκειμένη περίπτωση είναι ιδιαίτερα στενός ο δεσμός που συνδέει την ανακύπτουσα διαφορά και κάποιον τόπο άλλο από εκείνον της κατοικίας του εναγομένου, τα δικαστήρια του οποίου θα κληθούν να δικάσουν τη διαφορά. Και εδώ, όπως και παραπάνω, η ερμηνεία της έννοιας της αδικοπραξίας γίνεται με τρόπο αυτοτελή, χωρίς να προσκολλάται σε θεσπισμένα νομοθετήματα εθνικών νομοθεσιών. Μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται στην έννοια του όρου αδικοπραξία και διαφορές από παραβίαση δικαιωμάτων επί άυλων αγαθών, καθώς και αξιώσεις από προσβολή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικών δικαιωμάτων. Μάλιστα, στα συγγενικά δικαιώματα εφαρμόζεται συχνότατα η εν λόγω συντρέχουσα βάση δωσιδικίας, δεδομένου του αδικοπρακτικού χαρακτήρα των παραβάσεων που γνωρίζουν.

Δίνεται η δυνατότητα επιλογής μεταξύ δύο τόπων, ως προς την δικαιοδοσία, όταν το ζημιογόνο γεγονός έλαβε χώρα σε τόπο διαφορετικό από εκείνον όπου εκδηλώθηκε η ζημία. Τούτο διότι το ίδιο το γράμμα της διάταξης αφήνει περιθώρια επιλογής και οι δύο τόποι αποτελούν εξίσου σημαντικά σημεία συνδέσμου της διαφοράς με το δικάζον δικαστήριο. Για την αποτελεσματική οργάνωση της δίκης και οι δύο τόποι ως σημεία συνδέσμου μπορούν να παράσχουν χρήσιμες ενδείξεις για τη διεξαγωγή των αποδείξεων και η δυνατότητα επιλογής συντελεί στο να αποφευχθεί η ανάθεση της δικαιοδοσίας στον τόπο κατοικίας του εναγομένου – ζημιώσαντα. Με αυτή την απόφαση²¹⁹ καθιερώνεται η αρχή της «ubiquity»²²⁰, δηλ. του διπλού προσδιορισμού του τόπου ζημίας²²¹. Καθιερώθηκε εν καιρώ η «αρχή του μωσαϊκού»²²², κατά την οποία σε περίπτωση που το ζημιογόνο γεγονός προκάλεσε ζημίες που εντοπίζονται σε τόπους πλέον του ενός κρατών-μελών, ο ενάγων μπορεί να αξιώσει την αποκατάσταση από τα αντίστοιχα δικαστήρια μόνο της ζημίας που επήλθε εντός του αντίστοιχου κράτους-μέλους.

218.Προς θεμελίωση διεθνούς δικαιοδοσίας σύμφωνα με το άρθρο 5.3. ΚανBr I, πρέπει να συντρέχουν, σωρευτικά δυο προϋποθέσεις μια αρνητική, δηλ. η υπόθεση να μην αφορά διαφορές εκ συμβάσεως και μια θετική δηλαδή να αφορά κάθε απαίτηση με την οποία τίθεται ζήτημα ευθύνης του εναγομένου.

219.Απόφ. της 7.3.1995, υπόθ. C-68/93, *Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL and Chequepoint International Ltd v Presse Alliance SA*, ECR 1995, I -00415.

220. *Mankowski σε Magnus/ Magnowski (2007)*, 190.

221. Ο όρος “ubiquity” μεταφράζεται στην ελληνική γλώσσα περιφραστικά ως «η πανταχού παρουσία» (όρος που δεν κρίνεται δόκιμος να χρησιμοποιηθεί και κρίνεται σκοπιμότερο να αναφερθεί η αρχή μονολεκτικά βάσει της αγγλικής ορολογίας). Ιδιαίτερος ο όρος “ubiquity” καταδεικνύει το διπλό προσδιορισμό του τόπου του ζημιογόνου γεγονότος με την έννοια που έχει στην επιστήμη της φυσικής και ειδικότερα στον κλάδο της κβαντικής μηχανικής κατά την οποία, ένα φυσικό στοιχείο σε δεδομένη χρονική στιγμή μπορεί να βρίσκεται ταυτόχρονα σε δύο τόπους.

222. “the mosaic principle” κατά *Mankowski σε Magnus/ Magnowski (2007)*, 192 (207).

2.2.4 Δωσιδικία της συναφείας ή της ομοδικίας

Σε περίπτωση που οι εναγόμενοι είναι περισσότεροι υπάρχει η δυνατότητα επιλογής του δικαστηρίου της κατοικίας ενός εξ' αυτών εφόσον οι αγωγές είναι τόσο συναφείς μεταξύ τους ώστε θα πρέπει να συνεκδικαστούν για την αποφυγή της έκδοσης αντιφατικών αποφάσεων από τη χωριστή εκδίκασή τους.

2.2.5 Αποκλειστική δωσιδικία του άρθρου 22 παρ 4

Ως αποκλειστική βάση δικαιοδοσίας δεν μπορεί να εφαρμοσθεί για ζητήματα που αφορούν την δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, διότι δεν τίθεται θέμα καταχώρισής τους, όπως συμβαίνει με κάποια δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπου ισχύει η αρχή της εδαφικότητας.

2.2.6 Ασφαλιστικά μέτρα

Σύμφωνα με το άρθρο 31 ΚανΒρ Ι τη διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων²²³ έχουν πάντα τα δικαστήρια του τόπου από το δικαιο του οποίου προβλέπονται τα οικεία ασφαλιστικά μέτρα, γιατί υπάρχει εκδήλωση κρατικής εξουσίας. Η εν λόγω δικαιοδοσία ισχύει και στην περίπτωση που η κύρια αγωγή εκκρεμεί σε άλλο κράτος-μέλος. Αν υπάρχει ζήτημα που ανάγεται στο πεδίο της πνευματικής ιδιοκτησίας και υφίσταται ανάγκη λήψης ασφαλιστικών μέτρων σε περισσότερα του ενός κρατη-μέλη, τότε ο αιτών θα πρέπει να κάνει την σχετική αίτηση σε όλα τα κράτη από τα οποία ζητά την προστασία. Για παράδειγμα μια γαλλική δισκογραφική εταιρεία χωρίς την άδεια του βρετανού συνθέτη κυκλοφορεί έναν δίσκο. Ο συνθέτης μπορεί να ζητήσει τη λήψη ασφαλιστικών μετρων σε κάθε χώρα.

2.3. Συμφωνία παρέκτασης

Σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ 1 του Κανονισμού είναι δυνατή συμφωνία γραπτή ή προφορική για παρέκταση της διεθνούς δικαιοδοσίας, δηλαδή να κριθεί αρμόδιο για την επίλυση ανακύπτουσας διαφοράς δικαστήριο κράτους που θα επιλέξουν τα μέρη και όχι αυτό που είναι αρμόδιο βάσει των μέχρι τότε ισχυόντων. Αυτή η συμφωνία μπορεί να λάβει χώρα μόνο για ήδη γεννημένες διαφορές ή για μελλοντικά προκύπτουσες και αυτό για να εξασφαλισθεί από τη μία η ελευθερία των συμβάσεων αλλά κυρίως το ασθενέστερο μέρος,

²²³ Τα ασφαλιστικά μέτρα αποτελούν ουσιαστικά το πρώτο όπλο στη νομική φαρέτρα του δικαιούχου δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας καθώς οι προσβολές επί δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας χρήζουν άμεσης προστασίας.

ούτως ώστε να μην βρεθεί προ απροόπτου. Και στις περιπτώσεις αδικοπραξίας είναι δυνατή η συμφωνία παρέκτασης μετά την γέννηση της διαφοράς, πράγμα που ισχύει και για την παραβίαση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ ΣΤΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

1. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 593/2008 ΡΩΜΗ Ι

1.1 Γενικά

Ο Κανονισμός Ρώμη Ι²²⁴ εφαρμόζεται αποκλειστικά σε συγκρούσεις δικαίων που αφορούν σε συμβατικές ενοχές αστικού και εμπορικού δικαίου²²⁵, έννοια που προσδιορίζεται από το Δικαστήριο με αυτόνομα κριτήρια του ενωσιακού δικαίου, εξαιρουμένων των εξωσυμβατικών ενοχών για τις οποίες τυγχάνει εφαρμογής ο Κανονισμός Ρώμη ΙΙ²²⁶. Στην έννοια των συμβατικών ενοχών υπάγονται αναμφισβήτητα και οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας²²⁷. Δεν θίγει διατάξεις του κοινοικού δικαίου, οι οποίες αφορούν ειδικά ζητήματα. Δεν θίγει την εφαρμογή των διατάξεων των διεθνών συμβάσεων, όμως υπερισχύει στην περίπτωση ύπαρξης σύμβασης ανάμεσα σε δύο κρατη- μέλη.

1.2 Πεδίο εφαρμογής

Ο Κανονισμός βρίσκει εφαρμογή σε συμβατικές ενοχές αστικού και εμπορικού δικαίου. Σύμβαση υπάρχει όταν τα δύο μέρη έχοντας ελεύθερη βούληση, συμφώνησαν σε συγκεκριμένα πράγματα και θέλησαν να δεσμευτούν ως αντισυμβαλλόμενα μέρη. Σε αυτό το πεδίο εφαρμογής υπάγονται και οι συμβάσεις εκμετάλλευσης, μεταβίβασης και χρήσης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αρκεί φυσικά να διαθέτουν στοιχεία αλλοδαπότητας.

224.Κανονισμός (ΕΚ) 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη Ι)

225.Το άρθρο 1 παρ.α' του Κανονισμού Ρώμη Ι προβλέπει ότι αυτός: «εφαρμόζεται στις συμβατικές ενοχές αστικού και εμπορικού δικαίου στις περιπτώσεις που εμπεριέχουν σύγκρουση νόμων».

226.Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11 Ιουλίου 2007 για το εφαρμοστεοδίκαιο στις εξωσυμβατικές διαφορές

227. Για παράδειγμα παραχώρηση αδειών χρήσης ή μεταβίβασης δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας, κλπ.

2. Εφαρμοστέο Δίκαιο στις συμβάσεις που αφορούν δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας

Η επιλογή του δικαίου μπορεί να είναι ρητή ή σιωπηρή δηλαδή να συνάγεται σαφώς από τις διατάξεις της σύμβασης ή τα δεδομένα της υπόθεσης. Η σιωπηρή ή έμμεση επιλογή εφαρμοστέου δικαίου δημιουργεί πολύπλοκα προβλήματα καθώς αυτό θα πρέπει να συναχθεί σαφώς από τις διατάξεις της σύμβασης ή τα δεδομένα της υπόθεσης. Τα κριτήρια που θα χρησιμοποιηθούν και τα γεγονότα που θα ληφθούν υπόψη για τον καθορισμό της ύπαρξης έμμεσης επιλογής δικαίου, θα εξαρτηθούν από το σύνολο των περιστατικών μια συγκεκριμένης υπόθεσης και επομένως θα κριθούν κατά περίπτωση (casebycase)²²⁸. Περαιτέρω, το καθοριζόμενο εφαρμοστέο δίκαιο μπορεί να αφορά το σύνολο της σύμβασης ή και μέρος αυτής (αρ. 3.1ΚανP I) κατ' εφαρμογή του *depercage* δηλαδή της δυνατότητας διαμελισμού της σύμβασης²²⁹. Για παράδειγμα ένας Έλληνας συνθέτης συνάπτει σύμβαση για άδεια χρήσης online έργων με διαδικτυακό ραδιόφωνο με έδρα τη Γερμανία. Ο καθορισμός του εφαρμοστέου δικαίου δύναται να γίνει και μετασυμβατικά κατά την πρόβλεψη του άρθρου 3.2. ΚανP I, στα πλαίσια της απόλυτης ελευθερίας των συμβαλλομένων μερών να επιλέγουν δίκαιο. Τα μέρη επομένως, μπορούν να συμφωνήσουν οποτεδήποτε την εφαρμογή της σύμβασης σε άλλο δίκαιο από εκείνο που τη διήπτε προηγουμένως. Η ύπαρξη και το κύρος της συμφωνίας των μερών (άρθρο 3.5. ΚανP I) ως προς την επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου διέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 10 και 11 του ιδίου Κανονισμού. Μετά την κατάρτιση της σύμβασης τα μέρη εάν το επιθυμούν, πραγματώνοντας και πάλι την αρχή της αυτονομίας στις συμβάσεις, μπορούν να αλλάξουν την επιλογή που είχαν κάνει πριν την κατάρτιση, μια κίνηση που δεν θίγει το κύρος της σύμβασης. Αν η αρχικώς έγκυρη σύμβαση, μετατρέπεται σε άκυρη με την εφαρμογή του νέου δικαίου ακι συμφωνούν γι' αυτό τα μέρη, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Ωστόσο, για τους τρίτους η σύμβαση είναι έγκυρη.

2.1 Περιορισμοί της αυτονομίας των μερών

Τα άρθρα 3 παρ. 3 και 3 παρ. 4 του Κανονισμού Ρώμη I, επιβάλλουν κάποιους περιορισμούς στην αρχή της απόλυτης ελευθερίας των συμβαλλομένων. Το άρθρο 3 παρ. 3,

²²⁸.Θα ληφθούν υπόψη οι παρόμοιες συμβάσεις που είχαν συνάψει τα μέρη στο παρελθόν και διέπονταν από συγκεκριμένο δίκαιο, ή θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι υπήρξε έμμεση επιλογή δικαίου σε περίπτωση που η σύμβαση συνιστά τμήμα μιας γενικότερης ομάδας συμβάσεων και οι υπόλοιπες συνδεδεμένες συμβάσεις διέπονται από συγκεκριμένο ρητά καθοριζόμενο δίκαιο

²²⁹. Σε μια σύμβαση joint venture η σύμβαση που αφορά στα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας δεν αποτελεί την κύρια σύμβαση αλλά μια υποστηρικτική αυτής. Σε αυτές τις περιπτώσεις τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν είτε να υπαγάγουν ολόκληρη τη σύμβαση σε ένα μόνο εφαρμοστέο δίκαιο είτε καθεμία από τις επιμέρους συναφθείσες συμβάσεις σε διαφορετικά δίκαια.

προβλέπει ότι, «όταν, κατά το χρόνο της επιλογής, όλα τα άλλα σχετικά με την περίπτωση δεδομένα, εντοπίζονται σε χώρα διαφορετική από εκείνη της οποίας το δίκαιο επελέγη, η επιλογή των μερών δεν θίγει την εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου αυτής της άλλης χώρας, από τις οποίες δεν επιτρέπεται παρέκκλιση με συμφωνία²³⁰». Οι περιορισμοί της αρχής της ελευθερίας των συμβαλλομένων που αναφέρονται στο άρθρο 3 παρ. 3 του Κανονισμού, δεν αφορούν στις υπερισχύουσες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου του *forum*, ζήτημα το οποίο ρυθμίζεται στο άρθρο 9²³¹. Αφορούν αντίθετα στις διατάξεις της χώρας της οποίας το δίκαιο θα ήταν εφαρμοστέο, αν δεν υπήρχε η επιλογή διαφορετικού δικαίου από πλευράς των συμβαλλομένων μερών²³². Το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 παρ. 3 είναι όμως περιορισμένο. Μόνο σε περιπτώσεις στις οποίες « όλα τα άλλα σχετικά με την περίπτωση δεδομένα εντοπίζονται σε χώρα διαφορετική από εκείνη της οποίας το δίκαιο επελέγη», μπορεί να τύχει εφαρμογής. Ένας επιπρόσθετος περιορισμός τίθεται με το άρθρο 3 παρ.4 του Κανονισμού, που δεν υπήρχε στη Σύμβαση της Ρώμης. Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη: «όταν, κατά το χρόνο της επιλογής, όλα τα άλλα σχετικά με την περίπτωση δεδομένα εντοπίζονται σε ένα ή σε περισσότερα κράτη-μέλη, η επιλογή από τα μέρη εφαρμοστέου δικαίου άλλου από εκείνο του κράτους μέλους δεν θίγει, όταν συντρέχει περίπτωση, την εφαρμογή διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, όπως αυτές εφαρμόζονται στο κράτος μέλος του δικάζοντος δικαστή, από τις οποίες δεν μπορεί να γίνει παρέκκλιση με συμφωνία». Η σχετική διάταξη περιορίζει την ελευθερία των μερών με την έννοια ότι επιβάλλει την εφαρμογή των κανόνων του κοινοτικού δικαίου από τις οποίες δεν μπορεί να υπάρξει παρέκκλιση με συμφωνία²³³. Τέλος, το άρθρο 21 ΚανP I προβλέπει ότι η εφαρμογή

230. Στη Σύμβαση της Ρώμης η διατύπωση του άρθρου 3 παρ. 3 ήταν η ακόλουθη: «Η επιλογή από τα συμβαλλόμενα μέρη αλλοδαπού δικαίου, έστω και αν συνοδεύεται από επιλογή αλλοδαπού δικαστηρίου, δεν είναι δυνατόν, όταν κατά το χρόνο της επιλογής όλα τα άλλα δεδομένα της περίπτωσης εντοπίζονται σε μία μόνο χώρα, να θίξει την εφαρμογή εκείνων διατάξεων από τις οποίες το δίκαιο της χώρας αυτής δεν επιτρέπει παρέκκλιση με σύμβαση και που αναφέρονται παρακάτω ως διατάξεις αναγκαστικού δικαίου». Στη σκέψη 15 του Προοιμίου του Κανονισμού Ρώμη I, αναφέρεται ότι η αλλαγή στη διατύπωση έγινε για σκοπούς ευθυγράμμισης με το άρθρο 14 παρ. 2 του Κανονισμού Ρώμη II και όχι διότι υπήρχε πρόθεση ουσιαστικής αλλαγής των σχετικών διατάξεων.

231. Συγκεκριμένα, τις περιπτώσεις που το δικάζον δικαστήριο διαπιστώνει την ύπαρξη υπερισχύουσας διάταξης αναγκαστικού δικαίου του *forum*, τότε θα εφαρμόζει την εν λόγω διάταξη, όποιο και αν είναι το εφαρμοστέο δίκαιο των διατάξεων του Κανονισμού (αρ. 9.1. ΚανP I). Οι κανόνες αναγκαστικού δικαίου εσωτερικής φύσης του αρ. 3.3. ΚανP I αναφέρονται ως διατάξεις από τις οποίες δεν μπορεί να υπάρξει παρέκκλιση με συμφωνία, ενώ αντίθετα οι κανόνες αναγκαστικού δικαίου διεθνή χαρακτήρα του άρθρου 9 αναφέρονται ως υπερισχύουσες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου.

232. Για παράδειγμα αν μια σύμβαση για παραχώρηση άδειας χρήσης σήματος υπογράφηκε στο Παρίσι μεταξύ δυο προσώπων που κατοικούσαν στο Παρίσι, με τόπο εκπλήρωσης της σύμβασης το Παρίσι, αλλά επέλεξαν εφαρμοστέο δίκαιο το ελληνικό και αρμόδια τα ελληνικά δικαστήρια, εφαρμογής τυγχάνουν οι διατάξεις του γαλλικού δικαίου αφού όλα τα δεδομένα της σύμβασης εντοπίζονται στη Γαλλία. Το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3.3. είναι περιορισμένο καθώς εφαρμόζεται μόνο σε περιπτώσεις κατά τις οποίες «όλα τα άλλα» σχετικά με την περίπτωση δεδομένα εντοπίζονται σε χώρα διαφορετική από εκείνης της οποίας το δίκαιο επελέγη και όχι σε περιπτώσεις κατά τις οποίες ένα έστω δεδομένο της σύμβασης πέραν της ρήτρας επιλογής δικαίου, εντοπίζεται σε τρίτη χώρα.

233. *Αιμιλιανίδης*, 2009, 129. Έτσι για παράδειγμα αν το Πρωτοδικείο Πειραιώς καλείται να εκδικάσει υπόθεση που αφορά σε σύμβαση για παραχώρηση άδειας χρήσης σήματος που καταρτίστηκε στο

διάταξης του δικαίου οιασδήποτε χώρας που καθορίζεται από τον ΚανP I δε μπορεί να αποκλειστεί παρά μόνο αν η εφαρμογή αυτή είναι προδήλως ασυμβίβαστη με τη δημόσια τάξη του δικάζοντος δικαστή. Για παράδειγμα ένας ΟΣΔ στην Ελλάδα υπογράφει με μια εταιρεία με έδρα την Αθήνα, στην Αθήνα σύμβαση παραχώρησης άδειας χρήσης δικαιωμάτων και αποφάσισαν αρμόδια να είναι τα αγγλικά δικαστήρια και να εφαρμοστεί το αγγλικό δίκαιο. Όμως, όλα τα στοιχεία της σύμβασης σχετίζονται με την Ελλάδα και έτσι το ελληνικό δίκαιο θα εφαρμοστεί .

Δεν πρέπει να παρεκκλίνουν από τις επιταγές του κοινοτικού δικαίου με τη σύμβαση. Αν σε μια σύμβαση όλα τα στοιχεία της σχετίζονται με κράτη-μέλη της ΕΕ και τα μέρη συμφώνησαν να εφαρμοστεί το αμερικανικό δίκαιο, τότε θα υπάρξει παραβίαση του κοινοτικού δικαίου εάν δεν εφαρμοστεί δίκαιο της ΕΕ.

Σε κάθε εθνική νομοθεσία υπάρχουν κανόνες αναγκαστικού δικαίου, είναι οι κανόνες δημόσιας τάξης, οι οποίοι ρυθμίζουν ζητήματα πρωταρχικής σημασίας για την χώρα και οι οποίοι υπερισχύουν της ιδιωτικής αυτονομίας, οπότε σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να παραγκωνιστούν για να εφαρμοστεί αλλοδαπό δίκαιο που θα έρχεται σε σύγκρουση με αυτούς.

2.2 Δικαιούχοι δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ως ασθενέστερα μέρη

Οι δημιουργοί και οι δικαούχοι συγγενικών δικαιωμάτων, ειδικά οι νεοφερμένοι, προσομοιάζουν ως προς την διαπραγματευτική τους σχέση με τον καταναλωτή, και ως εκ τούτου θεωρούνται το ασθενέστερο μέρος στη σύναψη μιας σύμβασης, ειδικά μάλιστα εάν ο αντισυμβαλλόμενος είναι κάποιος πανίσχυρος ΟΣΔ που κατέχει και μονοπωλιακή θέση. Ως ασθενέστερο μέρος, μπορεί να επικαλεσθεί κανόνες αναγκαστικού δικαίου και δημόσιας τάξης, όπου έχει τη δική του συνήθη διαμονή και όχι της χώρας όπου εδρεύει ο ΟΣΔ. Για παράδειγμα στο θέμα της καταβολής της εύλογης αμοιβής, θα υπερισχύσουν οι αναγκαστικοί κανόνες.

2.3 Εφαρμοστέο δίκαιο ελλείψει επιλογής των μερών

Εάν τα μέρη παρέλειψαν ή δε θέλησαν να επιλέξουν εφαρμοστέο δίκαιο ή η επιλογή τους δεν είναι έγκυρη τότε το εφαρμοστέο δίκαιο ρυθμίζεται από αρ. 4.1. ΚανPI²³⁴. Επομένως το δικαστήριο καλείται πρώτα να εξετάσει κατά πόσον υπήρξε επιλογή δικαίου (βάσει του

Παρίσι και πρόκειται να εκπληρωθεί στον Πειραιά, μεταξύ δυο μερών εκ των οποίων το ένα έχει τη συνήθη διαμονή του στο Μιλάνο και το άλλο στο Βερολίνο, επέλεξαν δε ως εφαρμοστέο το δίκαιο της Αυστρίας, τότε και καθώς όλα τα σχετικά δεδομένα της σύμβασης εντοπίζονται σε κράτη μέλη της Ένωσης, το δικαστήριο θα υποχρεωθεί να διασφαλίσει ότι η εφαρμογή του δικαίου της Αυστρίας δε θίγει την εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης από τις οποίες δε μπορεί να γίνει παρέκκλιση με συμφωνία.

234. Αιμιλιανίδης (2009), 161.

αρ.3.παρ1. ΚανP Ι) και μόνο αν καταλήξει ότι δεν υπήρξε τέτοια επιλογή θα προχωρήσει στην εφαρμογή του άρθρου 4.παρ 1.Η απαρίθμηση των συμβάσεων που εμπίπτουν στο εν λόγω άρθρο είναι περιοριστική και δεν περιλαμβάνει όπως εύκολα μπορούμε να διαπιστώσουμε τις συμβάσεις διανοητικής ιδιοκτησία. Η αρχική πρόταση της Επιτροπής περιελάμβανε ειδική ρύθμιση για τις συμβάσεις σχετικά με τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, η οποία εν τέλει απορρίφθηκε λόγω της ποικιλομορφίας των συμβάσεων που αφορούν στη διανοητική ιδιοκτησία²³⁵. Από τα ανωτέρω συνάγεται το συμπέρασμα ότι οι συμβάσεις δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4.1. και επομένως εφαρμογή θα έχει το άρθρο 4.2. ΚανP Ι. Συγκεκριμένα βάσει του άρθρου 4.2. ΚανP Ι, οι συμβάσεις διανοητικής ιδιοκτησίας θα διέπονται από το «τεκμήριο χαρακτηριστικής παροχής», γεγονός που έγκειται στην εφαρμογή του δικαίου της χώρας, στην οποία το μέρος που οφείλει να εκπληρώσει τη χαρακτηριστική παροχή της σύμβασης, έχει τη συνήθη διαμονή του²³⁶. Το κριτήριο της χαρακτηριστικής παροχής εισήχθη καθώς είχε διαπιστωθεί ότι στις ενοχικές συμβάσεις, ετεροβαρείς ή αμφοτεροβαρείς, μια είναι κάθε φορά η χαρακτηριστική παροχή για το κάθε είδος της σύμβασης²³⁷. Χαρακτηριστική θεωρείται η παροχή που δίνει στη σύμβαση το χαρακτήρα της²³⁸. Ειδικότερα για τον εντοπισμό της χαρακτηριστικής παροχής, σκόπιμο είναι να επικεντρωθούμε στον οφειλέτη της παροχής και δη τη συνήθη διαμονή αυτού. Να σημειωθεί εδώ ότι η παροχή που συνίσταται σε χρήμα δε φαίνεται να μπορεί να θεωρηθεί ως χαρακτηριστική. Ειδικότερα σε αμφοτεροβαρής συμβάσεις, ως χαρακτηριστική θεωρείται κατά κανόνα η παροχή που δεν είναι χρηματική, η οποία και συνιστά το κέντρο βάρους μιας οικονομικής συναλλαγής. Για να γίνει κατανοητή στην πράξη η έννοια της χαρακτηριστικής παροχής θα αναφερθούμε σε ορισμένα παραδείγματα : α) Στη δωρεά χαρακτηριστική είναι η παροχή της δωρεάς και κατά συνέπεια η σύμβαση θα διέπεται από το δίκαιο της συνήθους διαμονής του δωρητή, β) Στην πώληση χαρακτηριστική είναι η παροχή του πωλητή, γ) στις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών χαρακτηριστική είναι η παροχή του παρόχου υπηρεσιών, δ) στις συμβάσεις μίσθωσης το πρόσωπο που υπόκειται στην εκπλήρωση της χαρακτηριστικής παροχής είναι ο εκμισθωτής,

235. Συγκεκριμένα η πρόταση θα περιελάμβανε υπό στοιχείο στ. τη σύμβαση που αφορά στην πνευματική ή βιομηχανική ιδιοκτησία ώστε να διέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία αυτός που μεταβιβάζει ή εκχωρεί τα δικαιώματα έχει τη συνήθη διαμονή του. Η συμπερίληψη των συμβάσεων διανοητικής ιδιοκτησίας στα είδη συμβάσεων για τις οποίες καθορίζεται ρητά το εφαρμοστέο δίκαιο ελλείψει επιλογής, προσέκρουε στην αντίδραση της πλειοψηφίας των κρατών μελών, εφόσον υποστηρίχθηκε ότι η καθιέρωση σχετικά ανελαστικών κανόνων δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε αν τόσο πολύπλοκο τομέα όπως αυτός της διανοητικής ιδιοκτησίας.

236. Αξιοσημείωτη είναι η έννοια της «συνήθους διαμονής» που αποτελεί κεντρική έννοια ολόκληρου του ΚανP Ι και η οποία ερμηνεύεται με αυτόνομο κριτήριο, βλέπε παρ. (39) προοιμίου ΚανP Ι.

237. Για παράδειγμα παροχή του πωλητή είναι η χαρακτηριστική για την πώληση, όπως η παροχή του εκμισθωτή είναι χαρακτηριστική για τη μίσθωση πράγματος επομένως η καταβολή του τιμήματος ή του μισθώματος δεν είναι χαρακτηριστικές με την έννοια αυτή για τις αντίστοιχες συμβάσεις.

238. Εφόσον λοιπόν είναι δυνατόν να θεωρηθεί παροχή του ενός μέρους χαρακτηριστική για το συγκεκριμένο είδος σύμβασης.

ε)στις συμβάσεις αντιπροσωπείας στη χαρακτηριστική παροχή υπόκειται ο εμπορικός αντιπρόσωπος και στ) στις τραπεζικές συμβάσεις, στη χαρακτηριστική παροχή υπόκειται η τράπεζα.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ.3, όταν από το σύνολο των περιστάσεων της υπόθεσης προκύπτει ότι η σύμβαση συνδέεται προδήλως στενότερα με χώρα άλλη από εκείνη στην οποία αναφέρονται οι παράγραφοι 1 ή 2, εφαρμόζεται το δίκαιο αυτής της άλλης χώρας.Καθιερώνεται επομένως, μία ρήτρα διαφυγής²³⁹ η οποία είχε ήδη καθιερωθεί με το παλαιότερο καθεστώς της Σύμβασης της Ρώμης και την οποία οφείλουν τα δικαστήρια πλέον να εφαρμόζουν με ιδιαίτερη φειδώ καθώς η σαφήνεια και η αυστηρότητα που υπάρχει πλέον στο γράμμα του Κανονισμού δεν τους αφήνει ιδιαίτερα περιθώρια να εξακολουθήσουν να παραγνωρίζουν το τεκμήριο της χαρακτηριστικής παροχής όπως συνήθως εσφαλμένα συνέβαινε.

Εάν τα μέρη δεν επέλεξαν ούτε πριν ούτε μετά την κατάρτιση της σύμβαση το εφαρμοστέο δίκαιο , τότε εφαρμόζεται το δίκαιο της χώρας όπου έχει την συνήθη διαμονή του αυτός που εκχωρεί ή μεταβιβάζει δικαίωμα, συνήθως ο δημιουργός. Ένα άλλο ζήτημα που απασχόλησε θεωρία και νομολογία είναι εάν η σύμβαση άδειας χορήγησης δικαιωμάτων ΠΙ συνιστά σύμβαση παροχής υπηρεσιών αλλά κάτι τέτοιο δεν ισχύει.

Εν συνεχεία, κάνει την εμφάνισή του το κριτήριο της χαρακτηριστικής παροχής και εφαρμοστέο είναι το δίκαιο της χώρας όπου έχει τη συνήθη διαμονη του αυτός ο οποίος οφείλει να εκπληρώσει την χαρακτηριστική παροχή, η οποία δίνει τον χαρακτηρισμό σε όλη την σύμβαση. Χαρακτηριστική παροχή δεν είναι πάντα η καταβολή χρημάτων. Για παράδειγμα όταν κάποιος δικαιούχος μεταβιβάζει δικαίωμα επί μουσικού έργου, η χαρακτηριστική παροχή είναι η μεταβίβαση αυτή και όχι η καταβολή χρημάτων ως αντιπαροχή, επίσης, ο ΟΣΔ έχει δικαίωμα και όχι υποχρέωση εκμετάλλευσης του δικαιώματος που της παραχωρήθηκε με άδεια, γι αυτό και η χαρακτηριστική παροχή εν προκειμένω είναι η αδειοδότηση. Σε πιο σύνθετες περιπτώσεις είναι πιο δύσκολη η ανεύρεση της χαρακτηριστικής παροχής, και η λύση βρίσκεται στην επιλογή του δικαίου της χώρας που είναι προδήλως πιο στενά συνδεδεμένη με την σύμβαση. Ως ρήτρα διαφυγής λοιπόν επιλέγεται ο τόπος με τον οποίο η σύμβαση έχει τον στενότερο δεσμό.

239. Αιμιλιανίδης, 2009, 162.

3. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 867/2007 ΡΩΜΗ ΙΙ

3.1 Γενικά

Οι προσβολές των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας συνιστούν εμπορικές αδικοπραξίες. Επομένως το εφαρμοστέο δίκαιο θα υποδείξουν εκείνοι οι κανόνες σύγκρουσης που διέπουν της εξωσυμβατικές ενοχές (αδικοπρακτικές ενοχές). Στον ΑΚ κρίσιμη είναι η διάταξη του άρθρου 26, κατά την οποία οι ενοχές από αδικοπραξία διέπονται από το δίκαιο της χώρας στην οποία διαπράχθηκε το αδίκημα. Ήδη αντί της ΑΚ 26 ισχύον δίκαιο είναι ο ΚανΕΚ 864/2007²⁴⁰ για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές, γνωστός και ως Ρώμη ΙΙ, ο οποίος περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για τις αδικοπραξίες από προσβολές δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας²⁴¹. Ο κανονισμός ουσιαστικά υιοθετεί την αρχή της εδαφικότητας²⁴² και οι ρυθμίσεις που εισάγει συνηγορούν με την αρχή αυτή που συνιστά και το ισχύον δίκαιο. Η 26η αιτιολογική σκέψη του Κανονισμού σημειώνει ότι, όσον αφορά στις προσβολές των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, στα οποία περιλαμβάνονται το δικαίωμα του δημιουργού, τα συγγενικά δικαιώματα, το δικαίωμα *suigeneris* για την προστασία δικαιωμάτων επί βάσεων δεδομένων, καθώς και τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, πρέπει να τηρείται η παγκοσμίως κρατούσα αρχή της «*lex loci protectionis*», η οποία ουσιαστικά ταυτίζεται με την «αρχή της εδαφικότητας», η αρχή όπυ ζητάται η προστασία.

Η διασυνοριακή παραβίαση έχει εφαρμογή στο Διαδίκτυο.

3.2 Το άρθρο 8 ως διάταξη αναγκαστικού δικαίου

Η διάταξη του άρθρου 8 ΚανΡ ΙΙ αποτελεί διάταξη αναγκαστικού δικαίου. Αποτελεί συγκεκριμένα αποκλειστική επιλογή για τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου σε υποθέσεις εξωσυμβατικών ενοχών, εκτοπίζοντας την αυτονομία των μερών για συμβατικό καθορισμό αυτού. Τούτο προκύπτει ξεκάθαρα από το άρθρο 8.3. το οποίο ορίζει: «Δε χωρεί

240. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2007 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές (Ρώμη ΙΙ), ΕΕ 31.07.2007., L 199/40.

241. *Μαρίνος*, Δίκαιο Σημάτων, 2007, 408.

242. *Μαρίνος*, Η αρχή της εδαφικότητας στο δίκαιο της διανοητικής ιδιοκτησίας, ΧρΙΔ 2008, 482. Όποιος ασχολείται με το διεθνές δίκαιο της διανοητικής ιδιοκτησίας άνετα διαπιστώνει ότι παρά τις θεωρητικές αμφισβητήσεις το διεθνές της διανοητικής ιδιοκτησίας άρρηκτα, αν και όχι κατά λογική αναγκαιότητα, συνδέεται με την αρχή της εδαφικότητας. Η διεθνής παρουσία των άυλων αγαθών αντιβαίνει στη χωρική, εδαφική τους αναγνώριση και προστασία. Η αρχή της εδαφικότητας ίσχυε και ισχύει ακόμα και σήμερα ως κεντρική έννοια του διεθνούς δικαίου των άυλων αγαθών ή με άλλη έκφραση της διανοητικής ιδιοκτησίας (*intellectual property*), παρά τις ασάφειες που εξακολουθούν να τη συνοδεύουν, την κριτική και τις συχνές αμφισβητήσεις από θεωρητικούς, αμφισβητήσεις για το εύρος και για τη δικαιοπολιτική σκοπιμότητα της και τελικώς και την ιδεολογική φόρτισή της.

παρέκκλιση από το εφαρμοστέο σύμφωνα με το παρόν άρθρο δίκαιο δυνάμει συμφωνίας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14». Βασικό επιχείρημα για τον αποκλεισμό της ελευθερίας επιλογής δικαίου αποτελεί η σπουδαιότητα που αποδίδει ο κοινοτικός νομοθέτης στην «αρχή της εδαφικότητας», η οποία ως εκ της φύσης της, ενέχει και στοιχεία δημοσίου συμφέροντος. Βέβαια η παράβαση κάποιου δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας δε διαφέρει και πολύ από μια παράβαση κάποιου άλλου δικαιώματος.

Ωστόσο, επειδή ακριβώς τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας συνδέονται με συγκεκριμένο κράτος, λόγω της αναγνώρισης της ύπαρξης του σε αυτό το κράτος με κρατική σύμπραξη, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι και η επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου θα πρέπει να υποδεικνύεται αντίστοιχα. Έχει υποστηριχθεί ωστόσο²⁴³ ότι η αυστηρότητα αυτή δεν θα έπρεπε να καταλαμβάνει περιπτώσεις παραβάσεων που λαμβάνουν χώρα σε περισσότερα του ενός κράτη.

3.3 Εφαρμοστέο δίκαιο για προσβολή ΔΙ

3.3.1 Σύνδεση με την αρχή της χώρας για την οποία ζητείται προστασία

Το άρθρο 8.1. ΚανΠ ΙΙ, ορίζει ότι «Το εφαρμοστέο δίκαιο στην εξωσυμβατική ενοχή που απορρέει από προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας είναι το δίκαιο της χώρας για την οποία ζητείται προστασία». Προβλέπει δηλαδή, ότι επί προσβολών δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας εφαρμοστέο για τα ζητήματα της αδικοπραξίας αποτελεί η «*lex loci protectionis*». Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 26 του Κανονισμού, την οποία προαναφέραμε, τονίζεται ότι «δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας» αποτελούν το δικαίωμα του δημιουργού, τα συγγενικά δικαιώματα, το δικαίωμα *suī generis* για την προστασία των βάσεων δεδομένων, καθώς και τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας. Παρατηρούμε αρχικά ότι η απαρίθμηση είναι ενδεικτική και περιλαμβάνει απόλυτα δικαιώματα σε άυλα αγαθά, γεγονός που θα μπορούσε να μας οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι στο πεδίο εφαρμογής του εντάσσονται μόνον οι περιπτώσεις εκείνες όπου ο δικαιούχος επικαλείται συγκεκριμένη προσβολή σε αποκλειστικό δικαίωμα επί άυλου αγαθού²⁴⁴. Ο κανόνας της «*lex loci protectionis*», ωστόσο, επιτρέπει σε κάθε χώρα να εφαρμόζει το δικό της δίκαιο στις προσβολές των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στην επικράτειά της. Αυτή η επιλογή του νομοθέτη επικυρώνει την ανεξαρτησία των δικαιωμάτων τα οποία έχει ο δικαιούχος σε κάθε χώρα. Δηλαδή, προστασία μπορεί να ζητηθεί στη χώρα όπου τελείται προσβολή και προσβολή μπορεί να τελεστεί μόνο στη χώρα όπου έχει χορηγηθεί και ισχύει

²⁴³ *Dickinson*, *The Rome II Regulation – The Law Applicable to Non-Contractual Obligations*, Oxford Private International Law Series, 2008

²⁴⁴ *Μπώλος*, Το εφαρμοστέο δίκαιο του αθέμιτου ανταγωνισμού-Άρθρο 6 παρ.1-2 Καν.(ΕΚ) 864/2007, («Ρώμη ΙΙ»), ΔΕΕ 2010, 516 επ

το σχετικό δικαίωμα, γιατί σύμφωνα με την αρχή της εδαφικότητας το δικαίωμα αυτό αναγνωρίζεται μόνο εντός της επικράτειας της χώρας που το έχει χορηγήσει. Ειδικότερα υπό τον όρο «χώρα για την οποία ζητείται προστασία» νοείται το δίκαιο του κράτους στην οποία ή στην επικράτεια της οποίας ο δικαιούχος εκμεταλλεύεται το δικαίωμα ή θέλει να το προστατεύσει έναντι τρίτων. Σύμφωνα με την αρχή της χώρας για την οποία ζητείται προστασία κρίνονται όλα τα νομικά ζητήματα που έχουν σχέση με την κτήση του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας δηλαδή αν δημιουργείται δικαίωμα σε ποια μορφή και με ποιες προϋποθέσεις²⁴⁵. Η παραπομπή αυτή δεν είναι γενική²⁴⁶, δηλαδή δεν περιλαμβάνει όλους τους κανόνες δικαίου της χώρας αυτής και συνεπώς τους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Γίνεται παραπομπή μόνο στο ουσιαστικό δίκαιο των σημάτων, της ευρεσιτεχνίας κλπ και όχι στο ιδιωτικό δίκαιο της χώρας προστασίας²⁴⁷. Ο κανόνας της «lex loci protectionis» επιτρέπει ουσιαστικά σε κάθε χώρα να εφαρμόζει το δικό της δίκαιο στις προσβολές δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στην επικράτειά της.

3.3.2 Αρχή της εδαφικότητας²⁴⁸

Η αρχή της χώρας προστασίας «lex loci protectionis» δεν ταυτίζεται με τη lex fori, το δίκαιο του έχοντος διεθνή δικαιοδοσία δικαστηρίου, έστω και αν πολλές φορές συμπίπτει. Στη χώρα προστασίας δεν ερωτά κανείς σε ποια χώρα ζητείται προστασία (lex fori) αλλά για ποια χώρα αιτείται αυτή. Συμπίπτουν και οι δυο, όταν ο ημεδαπός δικαιούχος δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας ενάγει τρίτο προσβολέα, ενώπιον ελληνικού δικαστηρίου. Αν αντιθέτως το ελληνικό δικαστήριο θεωρήσει ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία για να δικάσει προσβολή αλλοδαπού δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, π.χ. μιας αγγλικής ευρεσιτεχνίας και εφαρμόζει επ' αυτής αγγλικό δίκαιο, τότε η lex fori αντιδιαστέλλεται σαφώς με τη «lex loci protectionis».

3.3.3 Σύνδεση με τη lex loci delicti

Σύμφωνα με άρθρο 8.2. Καν Ρ ΙΙ «Σε περίπτωση εξωσυμβατικής ενοχής που απορρέει από προσβολή κοινοτικού δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας ενιαίου χαρακτήρα, δίκαιο για κάθε ζήτημα που δεν διέπεται από σχετική κοινοτική πράξη είναι το δίκαιο της χώρας στην οποία διαπράχθηκε η προσβολή». Ειδικότερα με το άρθρο 8 εισάγεται ένας

²⁴⁵. Περιεχόμενο, έκταση της προστασίας, αρνητικές και θετικές εξουσίες, όρια του δικαιώματος, διάρκεια, λήξη, ανανέωση (λ.χ. στο σήμα) ανάλωση της εξουσίας του δικαιούχου να θέσει τα προϊόντα που φέρουν το σήμα, ενσωματώνουν την ευρεσιτεχνία ή το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας (λ.χ. μουσικά cd), η δυνατότητα και οι προϋποθέσεις μεταβίβασης και παραχωρήσεως αποκλειστικής ή απλής άδειας χρήσεως και εκμεταλλεύσεως (λ.χ. Με ή χωρίς τη συναίνεση του σηματούχου, ο απόλυτος (εμπράγματος) χαρακτήρας της αποκλειστικής άδειας κλπ.)

²⁴⁶. Μαρίνος, ΧρΙΔ 2008, 487.

²⁴⁷. Αυτό φαίνεται και στη Συμφωνία TRIPS, όταν η Διεθνής αυτή Σύμβαση στο άρθρο 3 αυτονόητα συνδέει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως προς την παρεχόμενη προστασία (άρθρο 3).

²⁴⁸. Μαρίνος, ΧρΙΔ 2008, 487.

επικουρικός κανόνας σύμφωνα με τον οποίο εφαρμοστέο δίκαιο αποτελεί η «lex loci delicti commissi». Για παράδειγμα η προσβολή του σήματος το οποίο αποτελεί αντικείμενο εκμετάλλευσης στην Ελλάδα ρυθμίζεται από το ελληνικό δίκαιο. Η χωρική προστασία του δικαίου των σημάτων είναι περιορισμένη στην ελληνική επικράτεια (αρχή εδαφικότητας). Δεν είναι δυνατή η προσβολή ελληνικού σήματος από αλλοδαπό διακριτικό γνώρισμα ακόμα και αν η προσβολή μπορεί να έχει επίδραση στην ημεδαπή. Προσβολή που τελείται εκτός Ελλάδος δεν μπορεί να οδηγήσει σε προσβολή ελληνικού σήματος, ακόμα και αν ο σηματούχος είναι αγγλική επιχείρηση ή ο ενάγων και ο εναγόμενος έχουν την κατοικία τους ή την έδρα τους στην Ελλάδα ή είναι δυνατόν να αναμένονται επιδράσεις στην ελληνική αγορά.

3.3.4 Λοιπές διατάξεις

Από τα ανωτέρω διαπιστώνουμε ότι ο γενικός κανόνας του άρθρου 4, που ορίζει ότι οι αδικοπραξίες διέπονται από το δίκαιο της χώρας στην οποία επήλθε η ζημία (lex loci damni) δε φαίνεται να βρίσκει εφαρμογή στην προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Ο νομοθέτης είχε ως πρωταρχικό σκοπό την απόλυτη σύνταξη του με την αρχή της εδαφικότητας, η οποία όπως είδαμε διαδραματίζει καίριο ρόλο στα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και στην επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου επί εξωσυμβατικών (αλλά και συμβατικών ενοχών). Το άρθρο 15 ΚανP II καθορίζει το περιεχόμενο του εφαρμοστέου δικαίου, το οποίο διέπει τη βάση και την έκταση της ευθύνης, τους λόγους αποκλεισμού και απαλλαγής, την ύπαρξη, το χαρακτήρα και την αποτίμηση των ζημιών, τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν, τη δυνατότητα μεταβίβασης του δικαιώματος κ.α.

3.3.5 Προσβολή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στο Διαδίκτυο

Όταν η προσβολή του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας λαμβάνει χώρα στο Διαδίκτυο τότε όλα δυσκολεύουν. Συνήθως πρόκειται για multistate προσβολές, στις οποίες η εύρεση του εφαρμοστέου δικαίου είναι κάτι παραπάνω από δυσχερές. Υποστηρίζονται πολλές απόψεις. Άλλοι λένε ότι πρέπει να εφαρμοστεί το δίκαιο της χώρας του δικάζοντος δικαστή, άλλοι ότι πρέπει να εφαρμοστεί το δίκαιο της χώρας όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός, αλλά στα διαδικτυακά αδικήματα μπορεί να έχει συμβεί οπουδήποτε, άλλοι λένε ότι εφαρμόζεται το δίκαιο της χώρας όπου ζητείται η προστασία, με την βεβαιότητα σχεδόν ότι οι χώρες θα είναι πολλές. Παρόλα αυτά φαίνεται πως κερδίζει έδαφος η τελευταία άποψη, της «lex loci protectionis».

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Προκειμένου να επιτευχθεί γνήσια εσωτερική αγορά τόσο για τη μη ηλεκτρονική (off-line) όσο και για την ηλεκτρονική (on-line) εκμετάλλευση της διανοητικής ιδιοκτησίας, απαιτείται μεγαλύτερη εναρμόνιση αρκετών χαρακτηριστικών της συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων. Έτσι θα διασφαλιστεί η λειτουργία της σε όλη την Κοινότητα, ούτως ώστε να εξακολουθήσει να αποτελεί πολύτιμη λύση για τη διαχείριση των δικαιωμάτων προς όφελος τόσο των δικαιούχων όσο και των χρηστών. Η επίτευξη μεγαλύτερης εναρμόνισης όσον αφορά τη συλλογική διαχείριση πρέπει να διαπνέεται από τις αρχές του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της εσωτερικής αγοράς. Πρέπει να οδηγεί σε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και διαφάνεια και σε ίσους όρους ως προς ορισμένα χαρακτηριστικά της συλλογικής διαχείρισης. Η αποχή από την ανάληψη οποιασδήποτε νομοθετικής δράσης δεν φαίνεται να αποτελεί πλέον επιλογή. Η επανάπαυση σε μη δεσμευτικούς κανόνες (softlaw), όπως η εφαρμογή κωδίκων δεοντολογίας που θα συμφωνηθούν από την αγορά, δεν φαίνεται να αποτελεί κατάλληλη λύση. Τα πορίσματα της διαδικασίας διαβουλεύσεων επιβεβαίωσαν την ανάγκη για ανάληψη συμπληρωματικής δράσης ως προς εκείνες τις πτυχές της συλλογικής διαχείρισης οι οποίες επηρεάζουν το διασυνοριακό εμπόριο και παρακωλύουν αποδεδειγμένα την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η εσωτερική αγορά. Η δράση αυτή θα τηρεί τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας και θα εναρμονίσει ορισμένα χαρακτηριστικά της συλλογικής διαχείρισης. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που σκιαγραφούνται στην παρούσα ανακοίνωση, η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει νομοθετική πράξη σχετικά με ορισμένες πτυχές της συλλογικής διαχείρισης και της χρηστής διοίκησης των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης. Η πρωτοβουλία αυτή θα αποτελέσει αντικείμενο δημόσιων διαβουλεύσεων και θα λαμβάνει υπόψη της τις πρόσφατες εξελίξεις στην αγορά και στη νομοθεσία των σημερινών και των νέων κρατών μελών.

Στις 10 Δεκεμβρίου 2012 το Συμβούλιο υιοθέτησε ένα Ψήφισμα εγκρίνοντας το Σχέδιο Δράσης για τα τελωνεία της ΕΕ σχετικά με την καταπολέμηση των παραβάσεων διανοητικής ιδιοκτησίας για την περίοδο 2013-2017²⁴⁹. Το Σχέδιο Δράσης έχει στόχο την αύξηση της συνεργασίας των τελωνείων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ για τη καταπολέμηση παραβάσεων και θεσπίζει σαν στρατηγικούς στόχους την αποτελεσματική εφαρμογή και την παρακολούθηση της νομοθεσίας της ΕΕ στην εφαρμογή της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στα τελωνεία – την αντιμετώπιση του εμπορίου αγαθών που

249. http://web.opi.gr/portal/page/portal/opi/newsall/news/customs_el

παραβιάζουν το δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού – την αντιμετώπιση των κύριων τάσεων παραβάσεων δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας – και την ενδυνάμωση της συνεργασίας με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο σχετικά με τις παραβάσεις των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και με τις αρχές επιβολής του νόμου.

Δεν θα ήταν υπερβολή να τονίσουμε ότι πέρα από τα αδιαμφισβήτητα δικαιώματα των δημιουργών και των δικαιούχων συγγενικών δικαιωμάτων, οι οποίοι κοπιάζουν για να δημιουργήσουν κάθε πρωτότυπο έργο και αξίζουν της εύλογης αμοιβής, διότι για πολλούς από αυτούς είναι και το μοναδικό μέσο βιοπορισμού, υπάρχουν και τα δικαιώματα των χρηστών. Οι τελευταίοι συχνά καταλήγουν στα δικαστική οδό, εναγόμενοι κυρίως, από τους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης, ερχόμενοι ανιμέτωποι με τεράστια πρόστιμα και σε κάποιες περιπτώσεις και με ποινική δίωξη. Δεν θα ήταν τουλάχιστον λογικό, ο νομοθέτης να σκύψει πάνω σε αυτό το θέμα, για το οποίο διακυβεύονται τεράστια ποσά παγκοσμίως, και να θεσπίσει ένα πιο δίκαιο νομοθετικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο και οι δύο πλευρές θα εξυπηρετούσαν έως ένα βαθμό τα συμφέροντά τους; Δεν είναι ψέμα ότι οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης επιδεικνύουν συχνά «κατάχρηση» της δεσπόζουσας θέσης τους στην αγορά και τα αρμόδια εποπτικά όργανα οφείλουν να επέμβουν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

▪ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Αιμιλιανίδης Κ., Το νέο Ευρωπαϊκό ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο των συμβάσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό Ρωμη 1, 2009

Βαγενά Ε., Οδηγία για την κοινωνία της πληροφορίας και τάσεις αναμόρφωσης της εύλογης Αμοιβής, ΔΙΜΕΕ 2006, 497.

Η ίδια, Ζητήματα προστασίας και επιβολής των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στο περιβάλλον του διαδικτύου, ΝοΒ 2007, 1058.

Βαθρακοκόιλης Β., Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, άρθρα 1-220, 1994.

Βόσσος Κ., Τα δικονομικά προνόμια υπέρ των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης και προστασίας, ΔΙΜΜΕ 2011, 462

Γαζής Α., Η προστασία των συγγενικών δικαιωμάτων στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, ΕλλΔνη 1984, 753-762

Γεωργακόπουλος Χ., Ο αντίκτυπος της τεχνολογίας peer to peer στην προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας στο πεδίο του διαδικτύου, ΧρΙΔ 2008, 491.

Γεωργιάδης Α., Η «εύλογη αμοιβή» του δημιουργού και των δικαιούχων συγγενικών δικαιωμάτων κατά το άρθρο 18 παρ. 3 του ν. 2121/1993 για την πνευματική ιδιοκτησία, ΧρΙΔ 2004

Ιγγλεζάκης Ι, Ζητήματα ευθύνης των φορέων παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας από τη χρήση συνδέσμων (links) στο Διαδίκτυο, ΕπισκΕμπΔ 2011

Καλλινίκου Δ., Πνευματική Ιδιοκτησία και Internet, 2001⁴

Η ίδια, Πνευματική ιδιοκτησία και Αστικό δίκαιο, ΧρΙΔ 2009, 19.

Η ίδια, Φωτοτυπική αναπαραγωγή ολόκληρου βιβλίου από φωτοτυπικά κέντρα χωρίς άδεια των δικαιούχων, ΧρΙΔ 2005, 289.

Η ίδια, Τεχνικά μέσα και αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση, ΧρΙΔ 2008, 372.

Καράκωστας Ι., Δίκαιο & internet : Νομικά ζητήματα του διαδικτύου, 2001.

Κινινή Ε., Οργανισμοί Συλλογικής Διαχείρισης Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Δίκαιο Ελεύθερου Ανταγωνισμού, 2001

Κοριατοπούλου Π. – Τσίγκου Χ., Πνευματική Ιδιοκτησία – Λημματογραφημένη ερμηνεία, 2008.

Κουτσουράδης Α., Αποκλειστικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας σε Liber Amicorum Κ.Δ. Κεραμέως, «Η Σύμβαση των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων – Δέκα χρόνια εφαρμογής της στην Ελλάδα», 2000,

Κοτσίρης Λ., Δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, 2010⁵

Κοτσίρης Λ. / Σταματούδη Ε., Νόμος για την πνευματική ιδιοκτησία: κατ'άρθρο ερμηνεία του Ν.2121/1993:Αρθρογραφία-βιβλιογραφία-Νομολογία,

Κυπρούλη Ν., Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης στο περιβάλλον του υγιούς ανταγωνισμού-Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης. Σχόλιο στην απόφαση ΕΠΑντα 245/III/2003, ΔΕΕ 2003, σ.1055 επ.

Κωνσταντινίδης Ε., Αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση, Digesta 1999, 137.

Μαρίνος Μ.Θ., Κοινωνία των πληροφοριών και Πνευματική Ιδιοκτησία – Η ελληνική ρύθμιση, 2003.

Ο ίδιος, Ζητήματα χρήσης και εκμετάλλευσης έργων στο διαδίκτυο (internet), ΕΕμπΔ 2004, 483.

Μαντενιώτου – Λυρατζοπούλου Κ., Η συλλογική διαχείριση των συγγενικών δικαιωμάτων των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών και των παραγωγών υλικών φορέων ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας στη σύγχρονη πρακτική, ΧρΙΔ 2004, σ.378

Μικρουλέα Α., Η εφαρμογή του Δικαίου του Ελεύθερου Ανταγωνισμού στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας και ειδικότερα στους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων, ΕΕμπΔ 1999, σ.452

Μπαμπέτας Γ., Ζητήματα εκ του άρθρου 55 παρ 2 εδ α' ν 2121/1993 ή ο γόρδιος δεσμός της νομιμοποίησης των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης κατά την ενάσκηση αξιώσεων, υποκείμενων σε καθεστώς υποχρεωτικής συλλογικής διαχείρισης, ΧρΙΔ 2010

Μπώλος Α., Το εφαρμοστέο δίκαιο του αθέμιτου ανταγωνισμού-Άρθρο 6 παρ.1-2 Καν.(ΕΚ) 864/2007, («Ρώμη II), ΔΕΕ 2010, 516

Παναγιωτίδου Ε., Υπόθεση Napster και προστασία των δικαιωμάτων των δημιουργών και των συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, υπό το πρίσμα της Οδηγίας 2001/29/EK, ΔΕΕ 2002, 485.

Πλέσσας Α, Εισήγηση στο ΙΕΚ ΑΚΜΗ με θέμα «ΜΟΥΣΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ», 2011, plessas_akmi_intro_to_neighboring_rights.pdf

Σαραφιανός Δ., Συνταγματική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας και Κοινωνία της Πληροφορίας, Σχέσεις σύγκρουσης ή παραπληρωματικότητας, ΤοΣ 2003, 649

Σερενίδης Δ., Προσβολές της πνευματικής ιδιοκτησίας στα ψηφιακά δίκτυα, 2010.

Σινανίδου Μ., Η «αποτελεσματικότητα» των τεχνολογικών μέτρων προστασίας από τεχνικής και νομικής απόψεως - Μια sine qua non προϋπόθεση για την προστασία των δικαιούχων, Σκέψεις με αφορμή την απόφαση του Δικαστηρίου του Ελσίνκι R07/1004/25.05.2007, ΔΙΜΕΕ 2007, 393.

Σπινάσα Ρ., Οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων και δημόσια εκτέλεση: Είναι νόμιμη η προσωρινή επιδίκαση εύλογης αμοιβής με βάση το άρθρο 49 του ν.2121/1993; ΝοΒ 56/2008, 1160

Σταματούδη Ε, Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης κάτω από το πρίσμα του Ευρωπαϊκού δικαίου του ανταγωνισμού: το άδοξο τέλος μιας μακράς ιστορίας, ΚριτΕ, 220

Σταυρίδου Σ., Συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και δίκαιο του ανταγωνισμού(σκέψεις με αφορμή την ΕΠΑ 245/III/2003), ΧρΙΔ 2003, 1011

Η ίδια, Ο έλεγχος της δράσης των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης κατά το άρθρο 54 Ν.2121/1993, ΔΕΕ 1997, 944

Συνοδινού Τ., Σχολιασμός της με αρ. 5719/2006 απόφασης του Εφετείου Αθηνών, ΔΙΜΕΕ 2007, 80.

Η ίδια, Πνευματική ιδιοκτησία και Νέες τεχνολογίες : η σχέση χρήστη – δημιουργού, 2008.

Χίου Θ., Ο όρος «Διανοητική Ιδιοκτησία» και η ένταξή του στην ελληνική έννομη τάξη, ΔΙΜΕΕ, 174

- ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Bently / Sherman, Intellectual Property Law, 2008³

Blair M / Hoffman G / Tamburo S, Clarifying Intellectual Property Rights for the New Economy, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=274038

Cross J, Reconciling the Moral Rights of Authors with the First Amendment of Free Speech, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=958964.

Dickinson A, The Rome II Regulation – The Law Applicable to Non-Contractual Obligations, Oxford Private International Law Series, 2008

Fiscor M, Collective management of copyright in the international environment, Ευρωπαϊκή Διάσκεψη στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας, Απρίλιος 2003

Gervais D, Feist Goes Global: A Comparative Analysis of the Notion of Originality in Copyright Law, 2002, 49 Jcopyright LawSocUSA, 949-951

Lipton J, Moral Rights and Supernatural Fiction: Authorial Dignity and the New Moral Rights Agendas, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1802788.

Koumantos G, Le droit d' auteur sur les solutions des problèmes et exercices mathématiques, Le droit d' Auteur, 1969, 137

Magnus U / Mankowski P, Brussels I Regulation, 2007, Sellier, European Law Publishers

Pollaud-Dulian, «La gestion collective des droits de propriété intellectuelle», άρθρο δημοσιευμένο στο site <http://www.dgccrf.bercy.gouv.fr>.

Silke von Lewinski, International copyright law and policy, 2008, United States of America by Oxford University Press Inc- New York, 57

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΔΕΚ/ΔΕΕ

- Απόφαση της 5.7.12, υπόθεση C-509/10 JosefGeistbeck και ThomasGeistbeck, Συλλ 2012, I-0000 www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 30.6.2011, υπόθεση C-271/10 Vereniging van Educatieve en Wetenschappelijke Auteurs (VEWA), Συλλ 2011, I-00000 www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 5.7.2010, υπόθεση C-509/2010 Josef Geistbeck, Thomas Geistbeck κατά Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH, ΣυλλΝομολ 2012, 0003-0004 www.eur-lex.europa.eu
- Απόφαση της 11.12.2008, υπόθεση C-52/07 Kanal 5 LtDandTV 4 AB, Συλλ 2008, I-09775, www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 16.12.2008, υπόθεση C-210/06, Cartesio Oktató és Szolgáltató bt, σε αντιπαραβολή με απόφαση της 9.3.1999, υπόθεση C-212/97, Centros Ltd v Erhvervs-ogSelskabsstyrelsen, Συλλ. 1999, I-01459 www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 15.2.2007, υπόθεση C-292/05, Συλλ Νομολ 2006 www.eur-lex.europa.eu
- Απόφαση της 19.5.2006, υπόθεση C-190/2006, Falcon Sporting Goods AG, Συλλ Νομολ 2007 www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 13.7.2006, υπόθεση C-539/2003 Roche Nedrland BV, Συλλ Νομολ 2007 www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 12.9.2006, υπόθεση C-479/04 LaserdiskenAps, Συλλ 2006, I-08089 www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 1.3.2005, υπόθεση C-281/02, Συλλ Νομολ 2003 www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 5.11.2002, υποθεση C-208/00, Überseering BV v Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC), Συλλ. 2002, I-09919 www.eur-lex.europa.eu .

- Απόφαση της 22.9.1998, υπόθεση C-61/97 Foreningen of danske Videogramdistributurer, Συλλ 1998, I-05171 www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 17.7.1997, υπόθεση C-242/95 DeDanske, Συλλ 1997, I-4449, www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 7.3.1995, υπόθεση C-68/93, Fiona Shevill, Ixora Trading Inc. and Chequerpoint International Ltd v Presse Alliance SA, ECR 1995, I -00415 www.eur-lex.europa.eu .
- Αποφάσεις της 17.2.1993, υπόθεση C-159/91 Poucet και υπόθεση C-160/91 Pistre, Συλλ 1993, I-637 www.eur-lex.europa.eu
- Απόφαση της 13.7.1989, υπόθεση C-395/87 Tournier, Συλλ 1989, I-2521, www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 27.9.1988, υπόθεση C-81/97, The Queen v. HM Treasury Commissioners of Inland Revenue ex parte Daily Mail and General Trust PLC, Συλλ.2001, I-9049 · www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφ. της 2.3.1983, υπόθ. 7/82, GVL κατά EC Commission, Συλλ.1983, 483. www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 16.12.1980, υπόθεση C-814/79, Συλλ. Νομολ 1980, 3807 www.eur-lex.europa.eu
- Απόφαση της 25.10.1979, Υπόθεση 22/79 Greenwich film Production, Paris κατά Société des Auteurs, Compositeurs et Editeurs de Musique (SACEM) και Société des Editions Labrador, Paris, Συλλ. 1979, σ.3275 www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 14.2.1978, υπόθεση C-27/76 United Brands, Συλλ 1978, I-00075 www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 27.3.1974, υπόθεση C-127/73 SABAM, Συλλ 1974, I-00313, www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφ. της 21.2.1973, Υποθ. 6/72, Continental Can, Συλλ. 1973, σ. 215. www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 30.1.1974, υπόθεση C-127/73, Belgische Radio en Televisie και Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs κατά SV SABAM και NF Fonior υπόθεση BRT κατά SABAM και FONIOR, Συλλ. 1974, 51 www.eur-lex.europa.eu .
- Απόφαση της 8.6.1971, υπόθ. 78/70 Deutsche Grammophon /Metro, Συλλ. 1971 XVII, 487 www.eur-lex.europa.eu .

ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ

ΑΠ 537/2010 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΑΠ 118/2006 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΑΠ 152/2005 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΑΠ 1720/2004 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΑΠ 907/2003 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΑΠ 327/1971 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΕΦΕΤΕΙΑ

ΕφΑθ 2969/2012 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΕφΛαρ 608/2010 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΕφΛαρ 771/2010 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΕφΘεσ 843/2010 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΕφΘεσ 847/2010, ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΕφΑθ 472/2009 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΕφΘεσ 649/2009 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΕφΑθ 885/2009 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΕφΑθ 80/2008 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΕφΘεσ 2187/2008 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΕφΑθ 2398/2008 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΕφΑθ 8263/2007 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΕφΑθ 6193/2006 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΕφΠειρ 281/2005 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΔιοικΕφΑθ 2194/2004, ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΔιοικΕφΑθ 67/2003 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΕφΑθ 2768/2003, ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΑ

ΠΠρΘεσ 41003/2009 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΠΠρΑθ 2903/2009ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΠΠρΘεσ 10952/2008, ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΠΠρΘεσ 10947/2008, ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΠΠρΘεσ 9367/2008,ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΠΠρΘεσ 3953/2008,ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΠΠρΑθ 5103/2006,ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΠΠρΑθ 5094/2006. ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΠΠρΑθ 4178/2006ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΠΠρΑθ 815/2006, ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΜΠρΑθ 4658/2012ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΜΠρΚοζ 284/2011ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΜΠρΘεσ 34203/2010ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΜΠρΑθ 1320/2010ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΜΠρΘεσ9564/2010ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΜΠρΘεσ 25197/2008ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΜΠρΠατρ 284/2008ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΜΠρΘεσ 22795/2007ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΜΠρΘεσ 22794/2007ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΜΠρΑθ 2004/2007ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΜΠρΑθ 2241/2006,ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΜΠρΑθ 2433/2006ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΜΠρΠειρ 4971/2005ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΜΠρΑθ 3163/2005 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΜΠρΠειρ 1651/2005, ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ·

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΝΟΜΟΣ 2054/92 (ΦΕΚ 104 Α')

Κύρωση διεθνούς συμβάσεως Περί της προστασίας των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφημάτων και των οργανισμών ραδιοτηλεόρασης που έγινε στη Ρώμη στις 26 Οκτωβρίου 1961.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, η Διεθνής Σύμβαση περί της προστασίας των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφημάτων και των οργανισμών ραδιοτηλεόρασης που έγινε στη Ρώμη στις 26 Οκτωβρίου 1961, και που το κείμενό της, στο γαλλικό πρωτότυπο και στην ελληνική του μετάφραση είναι το ακόλουθο:

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΜΗΝΕΥΤΩΝ Η ΕΚΤΕΛΕΣΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ, ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ (ΡΩΜΗ, 26 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1961)

Τα συμβαλλόμενα κράτη εμφορούμενα από την επιθυμία να προστατεύσουν τα δικαιώματα των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών των φωνογραφημάτων και των οργανισμών ραδιοτηλεόρασης συνεφώνησαν τα ακόλουθα:

Άρθρο 1

Η προστασία που προβλέπεται από την παρούσα Σύμβαση αφήνει ακέραιη και δεν επηρεάζει κατά κανένα τρόπο την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας στα φιλολογικά και καλλιτεχνικά έργα. Επομένως καμία διάταξη της παρούσας Σύμβασης δεν μπορεί να ερμηνευθεί κατά τρόπο που θίγει την προστασία αυτή.

Άρθρο 2

1. Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, εθνική μεταχείριση σημαίνει τη μεταχείριση που παρέχει η εσωτερική νομοθεσία του συμβαλλόμενου Κράτους, στο έδαφος του οποίου ζητείται η προστασία:

α) στους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες που είναι υπήκοοί του για τις εκτελέσεις που γίνονται, εγγράφονται για πρώτη φορά ή μεταδίδονται ραδιοτηλεοπτικά στο έδαφός του

β) στους παραγωγούς φωνογραφημάτων, που είναι υπήκοοί του για τα φωνογραφήματα τα οποία για πρώτη φορά δημοσιεύονται ή εγγράφονται στο έδαφός του

γ) στους οργανισμούς ραδιοτηλεόρασης που έχουν την έδρα τους στο έδαφος του για τις ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές από πομπούς εγκατεστημένους στο έδαφος αυτό.

2. Η εθνική μεταχείριση θα παρέχεται λαμβανομένων υπόψη της προστασίας που ρητώς εγγυάται και των περιορισμών που ρητώς προβλέπει η παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 3

Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, νοούνται ως:

α) "Ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες οι ηθοποιοί, τραγουδιστές, μουσικοί, χορευτές και άλλα πρόσωπα που παριστάνουν, τραγουδούν, απαγγέλλουν, εκφωνούν, παίζουν ή εκτελούν καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο φιλολογικά ή καλλιτεχνικά έργα

β) "Φωνογράφημα" κάθε αποκλειστικά ηχητική εγγραφή ήχων προερχόμενων από εκτέλεση ή από άλλους ήχους

γ) "Παραγωγός φωνογραφημάτων" το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που, για πρώτη φορά, εγγράφει ήχους προερχόμενους από εκτέλεση ή άλλους ήχους

δ) "Δημοσίευση" η θέση στη διάθεση του κοινού αντιτύπων ενός φωνογραφήματος σε επαρκή ποσότητα

ε) "Αναπαραγωγή" ή παραγωγή ενός ή περισσότερων αντιτύπων μίας εγγραφής

ζ) "Ραδιοηλεκτροπική εκπομπή" η μετάδοση ήχων ή εικόνων και ήχων δια μέσου ραδιοηλεκτρικών κυμάτων προς το σκοπό της λήψης από το κοινό

η) "Αναμετάδοση" η ταυτόχρονη μετάδοση από έναν οργανισμό ραδιοηλεκτροπικής μιας εκπομπής ενός άλλου οργανισμού ραδιοηλεκτροπικής.

Άρθρο 4

Κάθε συμβαλλόμενο κράτος θα παρέχει την εθνική μεταχείριση στους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες, εφόσον πληρούται μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) η εκτέλεση γίνεται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος

β) η εκτέλεση έχει εγγραφεί σε φωνογράφημα προστατευόμενο κατά το παρακάτω άρθρο 5

γ) εκτέλεση μη εγγεγραμμένη σε φωνογράφημα μεταδίδεται από εκπομπή προστατευόμενη κατά το άρθρο 6.

Άρθρο 5

1. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος θα παρέχει την εθνική μεταχείριση στους παραγωγούς φωνογραφημάτων, εφόσον πληρούται μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) η παραγωγός φωνογραφημάτων είναι υπήκοος άλλου συμβαλλόμενου κράτους (κριτήριο της υπηκοότητας)

β) η πρώτη εγγραφή του ήχου πραγματοποιήθηκε σε ένα άλλο συμβαλλόμενο κράτος (κριτήριο της εγγραφής)

γ) το φωνογράφημα δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά σε ένα άλλο συμβαλλόμενο κράτος (κριτήριο της δημοσίευσης).

2. Όταν η πρώτη έκδοση έγινε μεν σε μη συμβαλλόμενο κράτος, το φωνογράφημα όμως το αργότερο μέσα σε τριάντα ημέρες από την πρώτη δημοσίευση, δημοσιεύθηκε επίσης και σε ένα συμβαλλόμενο κράτος (σύγχρονη δημοσίευση), το φωνογράφημα αυτό θα θεωρείται ότι εκδόθηκε για πρώτη φορά σε συμβαλλόμενο κράτος.

3. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος μπορεί με γνωστοποίησή του που κατατέθηκε στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών να δηλώσει ότι δεν θα εφαρμόσει είτε το κριτήριο της δημοσίευσης είτε το κριτήριο της εγγραφής. Η γνωστοποίηση αυτή μπορεί να κατατεθεί κατά τη στιγμή της κύρωσης, της αποδοχής ή της προσχώρησης, ή οποτεδήποτε άλλοτε στην τελευταία αυτήν περίπτωση δεν θα έχει ισχύ παρά μόνο μετά παρέλευση έξι μηνών από την κατάθεσή της.

Άρθρο 6

1. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος θα παρέχει την εθνική μεταχείριση στους οργανισμούς ραδιοτηλεόρασης, εφόσον πληρούνται μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Η έδρα του οργανισμού είναι εγκατεστημένη σε ένα συμβαλλόμενο κράτος

β) Η εκπομπή μεταδόθηκε από έναν πομπό εγκατεστημένο στο έδαφος ενός άλλου συμβαλλόμενου κράτους

2. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος μπορεί με γνωστοποίησή του που κατατίθεται στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών να δηλώσει ότι δεν παρέχει προστασία στις εκπομπές, παρά μόνο εφόσον η έδρα του οργανισμού ραδιοτηλεόρασης είναι εγκατεστημένη σε ένα άλλο συμβαλλόμενο κράτος και εφόσον η εκπομπή μεταδόθηκε από πομπό εγκατεστημένο στο έδαφος του ιδίου συμβαλλόμενου κράτους. Η γνωστοποίηση αυτή μπορεί να γίνει κατά τη στιγμή της κύρωσης, της αποδοχής ή της προσχώρησης ή οποτεδήποτε άλλοτε. Στην τελευταία αυτήν περίπτωση δεν θα έχει ισχύ παρά μόνο μετά παρέλευση έξι μηνών από την κατάθεσή της.

Άρθρο 7

1. Η προβλεπόμενη από την παρούσα Σύμβαση προστασία υπέρ των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών θα τους παρέχει το δικαίωμα να παρεμποδίζουν:

α) τη χωρίς τη συναίνεσή του ραδιοηλεκτρονική εκπομπή και τη μετάδοση προς το κοινό της εκτέλεσής τους, εκτός εάν η εκτέλεση που χρησιμοποιείται για τη ραδιοηλεκτρονική εκπομπή ή τη μετάδοση προς το κοινό αποτελεί ήδη εκτέλεση προοριζόμενη προς ραδιοηλεκτρονική μετάδοση ή πραγματοποιήθηκε από εγγραφή

β) τη χωρίς τη συναίνεσή τους εγγραφή επί υλικού φορέα της μη εγγεγραμμένης εκτέλεσής τους

γ) τη χωρίς τη συναίνεσή τους αναπαραγωγή της εγγραφής της εκτέλεσής τους

i) εφόσον η πρώτη εγγραφή πραγματοποιήθηκε χωρίς τη συναίνεσή τους

ii) εφόσον η αναπαραγωγή πραγματοποιήθηκε προς σκοπούς διαφορετικούς από εκείνους για τους οποίους έδωσαν τη συναίνεσή τους

iii) εφόσον η πρώτη εγγραφή πραγματοποιήθηκε κατά τις διατάξεις του άρθρου 15 και η αναπαραγωγή έγινε προς σκοπούς διαφορετικούς από τους προβλεπόμενους από τις διατάξεις αυτές.

2. (1) Εφόσον ο ερμηνευτής ή εκτελεστής καλλιτέχνης έχει συναιέσει για τη ραδιοηλεκτρονική μετάδοση, ανήκει στην εσωτερική νομοθεσία του συμβαλλόμενου Κράτους, στο έδαφος του οποίου ζητείται η προστασία, να μεριμνήσει για προστασία κατά της αναμετάδοσης, της εγγραφής προς ραδιοηλεκτρονική μετάδοση και της αναπαραγωγής μιας τέτοιας εγγραφής προς το σκοπό της ραδιοηλεκτρονικής μετάδοσης.

(2) Οι όροι που διέπουν τη χρήση από τους οργανισμούς ραδιοτηλεόρασης των εγγραφών που έγιναν προς το σκοπό ραδιοτηλεοπτικής αναμετάδοσης θα ρυθμιστούν από την εσωτερική νομοθεσία του συμβαλλόμενου κράτους, στο έδαφος του οποίου ζητείται η προστασία.

(3) Πάντως, η εσωτερική νομοθεσία, στις περιπτώσεις των εδαφίων (1) και (2) της παρούσας παραγράφου δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη στέρηση από τους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες της δυνατότητας να ρυθμίζουν με συμβάσεις τις σχέσεις τους με τους οργανισμούς ραδιοτηλεόρασης.

Άρθρο 8

Κάθε συμβαλλόμενο κράτος μπορεί, με την εσωτερική του νομοθεσία, να καθορίζει τους όρους σύμφωνα με τους οποίους οι ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες θα εκπροσωπούνται όσον αφορά την άσκηση των δικαιωμάτων τους, όταν στην ίδια εκτέλεση μετέχουν περισσότεροι απ αυτούς.

Άρθρο 9

Κάθε συμβαλλόμενο κράτος μπορεί με την εσωτερική του νομοθεσία να επεκτείνει την προστασία που προβλέπει η παρούσα σύμβαση και σε καλλιτέχνες που δεν εκτελούν φιλολογικά ή καλλιτεχνικά έργα.

Άρθρο 10

Οι παραγωγοί φωνογραφημάτων έχουν το δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την άμεση ή έμμεση αναπαραγωγή των φωνογραφημάτων τους.

Άρθρο 11

Όταν ένα συμβαλλόμενο κράτος απαιτεί σύμφωνα με την εσωτερική του νομοθεσία στον τομέα των φωνογραφημάτων την τήρηση διατυπώσεων ως προϋπόθεση της προστασίας των δικαιωμάτων είτε των παραγωγών φωνογραφημάτων είτε των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών ή και των δύο, η απαίτηση αυτή θα θεωρηθεί ότι έχει πληρωθεί εάν όλα τα διατιθέμενα στο εμπόριο αντίτυπα των δημοσιευμένων φωνογραφημάτων ή το περίβλημά τους έχουν ένδειξη με το σύμβολο P συνοδευόμενο από την αναφορά του έτους της πρώτης δημοσίευσης, τοποθετημένη κατά τρόπο που να δείχνει εμφανώς ότι η προστασία επιφυλάσσεται.

Επιπλέον, εάν τα αντίτυπα ή το περίβλημά τους δεν επιτρέπουν τη διακρίβωση του παραγωγού του φωνογραφήματος ή του δικαιούχου της άδειας που παραχώρησε ο παραγωγός (με αναφορά του ονόματος, της επωνυμίας ή κάθε άλλης κατάλληλης ένδειξης), η ένδειξη θα πρέπει να περιλαμβάνει επίσης το όνομα του δικαιούχου των δικαιωμάτων του παραγωγού του φωνογραφήματος. Τέλος εάν τα αντίτυπα ή το περίβλημά τους δεν επιτρέπουν τη διακρίβωση των βασικών ερμηνευτών ή εκτελεστών, η ένδειξη θα πρέπει να περιλαμβάνει επίσης το όνομα του προσώπου, στο οποίο ανήκουν τα δικαιώματα των καλλιτεχνών αυτών στο κράτος που έγινε η εγγραφή.

Άρθρο 12

Εφόσον ένα φωνογράφημα που έχει εκδοθεί για σκοπούς εμπορικούς ή μία αναπαραγωγή αυτού του φωνογραφήματος χρησιμοποιείται αμέσως για ραδιοτηλεοπτική εκπομπή ή για οποιαδήποτε μετάδοση προς το κοινό, θα παρέχεται από το χρήστη προς τους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες ή προς τους παραγωγούς φωνογραφημάτων ή και προς τους δύο μία εύλογη και ενιαία αμοιβή. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει συμφωνία μεταξύ αυτών, η εσωτερική νομοθεσία μπορεί να καθορίσει τους όρους κατανομής της αμοιβής αυτής.

Άρθρο 13

Οι οργανισμοί ραδιοτηλεόρασης έχουν το δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν:

- α) την αναμετάδοση των εκπομπών τους
- β) την εγγραφή των εκπομπών τους σε υλικό φορέα
- γ) την αναπαραγωγή
- ι) εγγραφών των εκπομπών τους που έχουν γίνει χωρίς τη συναίνεσή τους
- ιι) εγγράφων των εκπομπών τους που έχουν γίνει κατά τις διατάξεις του άρθρου 15, εφόσον έχουν αναπαραχθεί για σκοπούς διαφορετικούς από εκείνους που προβλέπονται από τις διατάξεις αυτές
- δ) τη μετάδοση προς το κοινό των τηλεοπτικών τους εκπομπών που πραγματοποιείται σε χώρους προσιτούς στο κοινό με καταβολή δικαιώματος εισόδου ανήκει στην εσωτερική νομοθεσία του Κράτους, όπου ζητείται η προστασία του δικαιώματος αυτού, να καθορίσει τους όρους κάτω από τους οποίους αυτό μπορεί να ασκηθεί.

Άρθρο 14

Η διάρκεια της προστασίας που παρέχεται από την παρούσα Σύμβαση δεν μπορεί να είναι κατώτερη των είκοσι ετών υπολογιζόμενη από: α) το τέλος του έτους της εγγραφής για τα φωνογραφήματα και τις εκτελέσεις που έχουν αποτυπωθεί πάνω σ' αυτά

- β) το τέλος του έτους μέσα στο οποίο έγινε η εκτέλεση για τις εκτελέσεις που δεν έχουν εγγραφεί σε φωνογραφήματα
- γ) το τέλος του έτους μέσα στο οποίο έγινε η εκπομπή για τις ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές.

Άρθρο 15

1. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος έχει την ευχέρεια να προβλέψει στην εσωτερική του νομοθεσία εξαιρέσεις από την προστασία που κατοχυρώνει η παρούσα Σύμβαση στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) εφόσον πρόκειται για ιδιωτική χρήση
- β) εφόσον πρόκειται για χρήση σύντομων αποσπασμάτων με την ευκαιρία παρουσίασης επίκαιρων γεγονότων
- γ) εφόσον πρόκειται για εφήμερες εγγραφές ενός ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού που γίνονται με δικά του μέσα και για τις δικές του εκπομπές.
- δ) εφόσον πρόκειται για χρήση αποκλειστικά προς σκοπούς εκπαιδευτικούς ή επιστημονικής έρευνας.

2. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου 1, κάθε συμβαλλόμενο κράτος όσον αφορά την προστασία των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφημάτων και των οργανισμών ραδιοτηλεόρασης έχει την ευχέρεια να προβλέπει η νομοθεσία του αυτή όσον αφορά την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας στα φιλολογικά και καλλιτεχνικά έργα. Πάντως υποχρεωτικές άδειες δεν μπορούν να θεσπισθούν παρά μόνο στο μέτρο που συμβιβάζονται με τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 16

1. Κάθε κράτος που συμβάλλεται με την παρούσα Σύμβαση αποδέχεται όλες τις υποχρεώσεις και αποκτά όλα τα πλεονεκτήματα που προβλέπει η Σύμβαση αυτή. Πάντως κάθε κράτος μπορεί

οποτεδήποτε με γνωστοποίησή του που κατατίθεται στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών να καθορίσει:

α) όσον αφορά το άρθρο 12:

i) ότι δεν θα εφαρμόσει καμία από τις διατάξεις του άρθρου αυτού

ii) ότι δεν θα εφαρμόσει τις διατάξεις του άρθρου αυτού ως προς ορισμένες χρήσεις

iii) ότι δεν θα εφαρμόσει τις διατάξεις του άρθρου αυτού σε φωνογραφήματα, των οποίων ο παραγωγός δεν είναι υπήκοος ενός των συμβαλλόμενων κρατών

iiii) ότι σχετικά με φωνογραφήματα, των οποίων ο παραγωγός είναι υπήκοος άλλου συμβαλλόμενου κράτους, θα περιορίσει την έκταση και τη διάρκεια προστασίας που προβλέπει το άρθρο αυτό στο μέτρο της προστασίας, που το τελευταίο αυτό κράτος παρέχει στα φωνογραφήματα, που έγιναν για πρώτη φορά από υπήκοο του κράτους, που προβαίνει στην παρούσα δήλωση: πάντως, όταν το συμβαλλόμενο κράτος, του οποίου ο παραγωγός είναι υπήκοος, δεν παρέχει προστασία στον ίδιο δικαιούχο ή στους ίδιους δικαιούχους με το κράτος που προβαίνει στην παρούσα γνωστοποίηση, αυτό δεν θεωρείται ότι αποτελεί διαφορά ως προς την έκταση της προστασίας

β) όσον αφορά το άρθρο 13 ότι δεν θα εφαρμόσει τις διατάξεις της παραγράφου (δ). Εφόσον ένα συμβαλλόμενο κράτος προβαίνει σε τέτοια γνωστοποίηση τα υπόλοιπα συμβαλλόμενα Κράτη δεν υποχρεούνται, να παραχωρήσουν το δικαίωμα της παραγράφου (δ) του άρθρου 13 στους οργανισμούς ραδιοτηλεόρασης, που έχουν την έδρα τους στο έδαφος του κράτους αυτού.

2. Εφόσον η γνωστοποίηση που προβλέπεται από την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου έχει υποβληθεί σε ημερομηνία μεταγενέστερη από την κατάθεση του εγγράφου της κύρωσης, της αποδοχής ή της προσχώρησης θα ισχύσει μετά παρέλευση έξι μηνών από την υποβολή της.

Άρθρο 17

Κάθε συμβαλλόμενο κράτος του οποίου η ισχύουσα κατά τις 26 Οκτωβρίου 1961 εσωτερική νομοθεσία παρέχει στους παραγωγούς φωνογραφημάτων προστασία με βάση μόνο το κριτήριο της εγγραφής, μπορεί με γνωστοποίησή του που κατατίθεται στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών συγχρόνως με την κατάθεση του εγγράφου κύρωσης, αποδοχής ή προσχώρησης να δηλώσει, ότι δεν θα εφαρμόσει παρά αυτό μόνο το κριτήριο της εγγραφής για τους σκοπούς του άρθρου 5 και το ίδιο αυτό κριτήριο της εγγραφής αντί του κριτηρίου της υπηκοότητας του παραγωγού για τους σκοπούς της παραγράφου 1 (α) περιπτώσεις (iii) και (iiii) του άρθρου 16.

Άρθρο 18

Κάθε κράτος που προβαίνει σε μία από τις γνωστοποιήσεις που προβλέπονται από τα άρθρα 5 παράγραφος 3, 6 παράγραφος 2, 16 παράγραφος 1 ή από το άρθρο 17 μπορεί με νεότερη γνωστοποίηση απευθυνόμενη προς το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών να περιορίσει την έκταση της ή να την αποσύρει.

Άρθρο 19

Παρά όλες τις λοιπές διατάξεις της παρούσας Σύμβασης, το άρθρο 7 θα παύσει να εφαρμόζεται, αφότου ένας ερμηνευτής ή εκτέλεσης καλλιτέχνης δώσει τη συγκατάθεσή του για την ενσωμάτωση της εκτέλεσής του σε μία εγγραφή εικόνων ή εικόνων και ήχων.

Άρθρο 20

1. Η παρούσα Σύμβαση δεν Θίγει δικαιώματα που αποκτήθηκαν σε ένα οποιοδήποτε συμβαλλόμενο κράτος πριν από τη θέση σε ισχύ της παρούσας Σύμβασης για το κράτος αυτό της Σύμβασης.

2. Κανένα συμβαλλόμενο κράτος δεν υποχρεούται να εφαρμόσει τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης σε εκτελέσεις ή σε ραδιοηλεκτρονικές εκπομπές, που πραγματοποιήθηκαν ή σε φωνογραφήματα που εγγράφηκαν πριν από τη θέση σε ισχύ της παρούσας Σύμβασης για το κράτος αυτό της Σύμβασης.

Άρθρο 21

Η προστασία που προβλέπεται από την παρούσα Σύμβαση δεν θίγει την προστασία, που τυχόν έχουν κατ' άλλον τρόπο οι ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες, οι παραγωγοί φωνογραφημάτων και οι ραδιοηλεκτρονικοί οργανισμοί.

Άρθρο 22

Τα συμβαλλόμενα κράτη επιφυλάσσονται του δικαιώματος να συνάπτουν μεταξύ τους ιδιαίτερες συμφωνίες, στο μέτρο που οι συμφωνίες αυτές χορηγούν στους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες, στους παραγωγούς φωνογραφημάτων και στους ραδιοηλεκτρονικούς οργανισμούς δικαιώματα ευρύτερα από εκείνα που παρέχονται από την παρούσα Σύμβαση ή που περιέχουν άλλες διατάξεις μη αντίθετες προ αυτή.

Άρθρο 23

Η παρούσα Σύμβαση θα κατατεθεί στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Θα είναι ανοικτή μέχρι την 30ή Ιουνίου 1962 προς υπογραφή από τα κράτη που προσκλήθηκαν στη διπλωματική διάσκεψη για τη διεθνή προστασία των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφημάτων και των οργανισμών ραδιοηλεκτρονικής και που είναι μέλη της Παγκόσμιας Σύμβασης Πνευματικής Ιδιοκτησίας ή μέλη της Διεθνούς Ένωσης Προστασίας Φιλολογικών και Καλλιτεχνικών Έργων.

Άρθρο 24

1. Η παρούσα Σύμβαση θα υποβληθεί σε κύρωση ή σε αποδοχή από τα υπογράφοντα κράτη.
2. Η παρούσα Σύμβαση θα είναι ανοικτή σε προσχώρηση των κρατών που προσκλήθηκαν στη Διάσκεψη που αναφέρει το άρθρο 23, καθώς και κάθε άλλου κράτους μέλους του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, υπό τον όρο ότι το κράτος που προσχωρεί θα είναι μέλος στην Παγκόσμια Σύμβαση Πνευματικής Ιδιοκτησίας ή μέλος στη Διεθνή Ένωση για την Προστασία των Φιλολογικών και Καλλιτεχνικών Έργων.
3. Η κύρωση, η αποδοχή ή η προσχώρηση θα πραγματοποιείται με την κατάθεση προς το σκοπό αυτόν ενός εγγράφου στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 25

1. Η παρούσα Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ τρεις μήνες μετά την κατάθεση του έκτου εγγράφου κύρωσης, αποδοχής ή παραχώρησης.
2. Στη συνέχεια η Σύμβαση θα τίθεται σε ισχύ για κάθε κράτος τρεις μήνες μετά την ημερομηνία κατάθεσης του εγγράφου κύρωσης, αποδοχής ή προσχώρησης.

Άρθρο 26

1. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος υποχρεούται να παίρνει κατά τις διατάξεις του συντάγματός του, τα κατάλληλα μέτρα για την εξασφάλιση της εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης.

2. Κατά τη στιγμή της κατάθεσης του εγγράφου κύρωσης, αποδοχής ή προσχώρησης κάθε κράτος οφείλει σύμφωνα με την εσωτερική του νομοθεσία να είναι σε θέση να εφαρμόσει τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 27

1. Κάθε κράτος θα μπορεί κατά τη στιγμή της κύρωσης, της αποδοχής ή της προσχώρησης ή οποτεδήποτε μεταγενέστερα να δηλώσει με γνωστοποίηση απευθυνόμενη στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ότι η παρούσα Σύμβαση θα επεκταθεί και σε όλα ή σε κάποιο από τα εδάφη των οποίων εξασφαλίζει τις διεθνείς σχέσεις, υπό τον όρο ότι η Παγκόσμια Σύμβαση Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ή η Διεθνής Σύμβαση για την Προστασία των Φιλολογικών και Καλλιτεχνικών Έργων εφαρμόζεται στα εδάφη αυτά. Η γνωστοποίηση αυτή θα ισχύει τρεις μήνες μετά τη λήψη της.

2. Οι δηλώσεις και γνωστοποιήσεις που προβλέπονται από το άρθρο 5 παράγραφος 3, το άρθρο 6 παράγραφος 2, το άρθρο 16 παράγραφος 1, το άρθρο 17 ή το άρθρο 18 μπορούν να επεκταθούν στο σύνολο ή σε κάποιο από τα εδάφη που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο. Άρθρο 28

1. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος θα έχει τη δυνατότητα να καταγγείλει την παρούσα Σύμβαση είτε στο όνομά του είτε στο όνομα ενός ή του συνόλου των εδαφών, που προβλέπει το άρθρο 27.

2. Η καταγγελία θα γίνεται με γνωστοποίηση απευθυνόμενη στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και φέρνει αποτελέσματα δώδεκα μήνες ύστερα από τη λήξη της.

3. Η δυνατότητα καταγγελίας που προβλέπεται από το παρόν άρθρο δεν μπορεί να ασκηθεί από ένα συμβαλλόμενο κράτος πριν από την παρέλευση περιόδου πέντε ετών από τη θέση σε ισχύ της Σύμβασης απέναντι στο κράτος αυτό.

4. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος παύει να αποτελεί μέρος της παρούσας Σύμβασης από τη στιγμή που δεν θα είναι μέρος ούτε στην Παγκόσμια Σύμβαση Πνευματικής Ιδιοκτησίας ούτε στη Διεθνή Ένωση Προστασίας των Φιλολογικών και Καλλιτεχνικών Έργων.

5. Η παρούσα Σύμβαση παύει να εφαρμόζεται σε κάθε έδαφος από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 27, από τη στιγμή που δεν εφαρμόζεται στο έδαφος αυτό ούτε η Παγκόσμια Σύμβαση Πνευματικής Ιδιοκτησίας ούτε η Διεθνής Σύμβαση Προστασίας των Φιλολογικών και Καλλιτεχνικών Έργων.

Άρθρο 29

1. Μετά την παρέλευση πενταετίας αφότου η παρούσα Σύμβαση τεθεί σε ισχύ, κάθε συμβαλλόμενο κράτος θα μπορεί με γνωστοποίησή του απευθυνόμενη στο Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών να ζητήσει τη σύγκληση διάσκεψης με σκοπό την αναθεώρηση της Σύμβασης. Ο Γενικός Γραμματέας θα κοινοποιήσει την αίτηση αυτή σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη. Εφόσον μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από την κοινοποίηση που απηύθυνε ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών τα μισά από τα συμβαλλόμενα κράτη του γνωστοποιήσουν τη συγκατάθεσή τους στην αίτηση αυτήν, ο Γενικός Γραμματέας θα πληροφορήσει σχετικά το Γενικό Διευθυντή του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, το Γενικό Διευθυντή της Οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών για την εκπαίδευση, την επιστήμη και τον πολιτισμό και το Διευθυντή του Γραφείου της Διεθνούς Ένωσης Προστασίας των Φιλολογικών και Καλλιτεχνικών Έργων, οι οποίοι θα συγκαλέσουν μια διάσκεψη αναθεώρησης σε συνεργασία με τη Διακυβερνητική Επιτροπή, που προβλέπεται από το άρθρο 32.

2. Κάθε αναθεώρηση της παρούσας Σύμβασης θα υιοθετείται από την πλειοψηφία των δύο τρίτων των κρατών, που θα παρίστανται στη διάσκεψη αναθεώρησης, υπό τον όρο ότι η πλειοψηφία αυτή θα περιλαμβάνει τα δύο τρίτα των κρατών, που θα είναι μέλη της παρούσας Σύμβασης κατά τη διάσκεψη αναθεώρησης.

3. Σε περίπτωση που γίνει δεκτή η νέα Σύμβαση που θα αναθεωρεί την παρούσα ολικά ή μερικά και εφόσον η νέα αυτή Σύμβαση δεν ορίζει διαφορετικά:

α) η παρούσα Σύμβαση θα παύσει να είναι ανοιχτή προς κύρωση, αποδοχή ή προσχώρηση από την ημερομηνία που θα τεθεί σε ισχύ η νέα αναθεωρημένη Σύμβαση

β) η παρούσα Σύμβαση θα παραμείνει σε ισχύ σε ό,τι αφορά τις σχέσεις των συμβαλλόμενων Κρατών, που δεν θα γίνουν μέρη στη νέα Σύμβαση.

Άρθρο 30

Κάθε διαφορά μεταξύ δύο ή περισσότερων συμβαλλόμενων Κρατών, που θα αφορά την ερμηνεία ή την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, η οποία δεν θα επιλυθεί με διαπραγματεύσεις, θα παραπέμπεται κατόπιν προσφυγής του ενός από τα μέρη, που βρίσκονται σε διένεξη στο Διεθνές Δικαστήριο, προκειμένου αυτό να αποφανθεί εκτός αν τα κράτη που έχουν τη διένεξη συμφωνήσουν για άλλο τρόπο διακανονισμού.

Άρθρο 31

Με εξαίρεση των διατάξεων του άρθρου 5 παράγραφος 3, του άρθρου 6 παράγραφος 2, του άρθρου 16 παράγραφος 1 και του άρθρου 17 δεν επιτρέπεται καμία επιφύλαξη στην παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 32

1. Συνιστάται Διακυβερνητική Επιτροπή η οποία έχει ως αποστολή:

α) να εξετάζει τα θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή και τη λειτουργία της παρούσας Σύμβασης,

β) να συγκεντρώνει προτάσεις και να προετοιμάζει τα στοιχεία, που αφορούν ενδεχόμενες αναθεωρήσεις της Σύμβασης.

2. Η Επιτροπή θα αποτελείται από αντιπροσώπους των συμβαλλόμενων Κρατών, που θα επιλέγονται με συνεκτίμηση μιας δίκαιης γεωγραφικής κατανομής. Τα μέλη της Επιτροπής θα είναι έξι, εφόσον τα συμβαλλόμενα κράτη είναι μέχρι δώδεκα, εννέα εφόσον τα συμβαλλόμενα κράτη είναι μεταξύ δεκατρία και δεκαοκτώ και δώδεκα εφόσον τα συμβαλλόμενα κράτη είναι περισσότερα των δεκαοκτώ.

3. Η Επιτροπή θα συγκροτηθεί ύστερα από δώδεκα μήνες, μετά την έναρξη ισχύος της Σύμβασης, ύστερα από ψηφοφορία μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών - τα οποία θα διαθέτουν από μία ψήφο το καθένα που θα οργανωθεί από το Γενικό Διευθυντή του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, το Γενικό Διευθυντή της Οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών για την εκπαίδευση, την επιστήμη και τον πολιτισμό και το Διευθυντή του Γραφείου της Διεθνούς Ένωσης Προστασίας των Φιλολογικών και Καλλιτεχνικών Έργων σύμφωνα με τους κανόνες, που θα εγκριθούν εκ των προτέρων από την απόλυτη πλειοψηφία των συμβαλλόμενων κρατών.

4. Η Επιτροπή θα εκλέξει τον πρόεδρο και τα μέλη του γραφείου της, θα καταρτίσει εσωτερικό κανονισμό, που θα ρυθμίζει ιδίως τη μελλοντική της λειτουργία και τον τρόπο ανανέωσής της ο κανονισμός θα πρέπει να εξασφαλίζει την εκ περιτροπής συμμετοχή των διαφόρων συμβαλλόμενων κρατών.

5. Η γραμματεία της Επιτροπής θα αποτελείται από υπαλλήλους του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, της Οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών για την εκπαίδευση, την επιστήμη και τον πολιτισμό και του Γραφείου της διεθνούς Ενώσεως Προστασίας των Φιλολογικών και Καλλιτεχνικών Έργων, διοριζόμενους αντιστοίχως από τους Γενικούς Διευθυντές και το Διευθυντή των τριών ενδιαφερόμενων οργανισμών.

6. Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής που θα συγκαλείται κάθε φορά που το κρίνει χρήσιμο η πλειοψηφία των μελών της, θα πραγματοποιούνται διαδοχικώς στις αντίστοιχες έδρες του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, της Οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών για την εκπαίδευση, την επιστήμη και τον πολιτισμό και του Γραφείου της Διεθνούς Ενώσεως Προστασίας Φιλολογικών και Καλλιτεχνικών Έργων.

7. Τα έξοδα των μελών της Επιτροπής θα είναι εις βάρος των αντίστοιχων Κυβερνήσεών τους.

Άρθρο 33

1. Η παρούσα Σύμβαση διατυπώθηκε στα γαλλικά, στα αγγλικά και στα ισπανικά και τα τρία δε αυτά κείμενα θεωρούνται αυθεντικά.

2. Πρόσθετα επίσημα κείμενα της παρούσας Σύμβασης θα διατυπωθούν στα γερμανικά, στα ιταλικά και στα πορτογαλικά.

Άρθρο 34

1. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών θα πληροφορήσει τα Κράτη που προσκλήθηκαν στη Διάσκεψη, η οποία αναφέρεται στο άρθρο 23 και κάθε κράτος-μέλος του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, καθώς και το Γενικό Διευθυντή του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, το Γενικό Διευθυντή της Οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών για την εκπαίδευση, την επιστήμη και τον πολιτισμό και το Διευθυντή της Διεθνούς Ένωσης Προστασίας των Φιλολογικών και Καλλιτεχνικών Έργων:

α) για την υποβολή οιοδήποτε εγγράφου κύρωσης, αποδοχής ή προσχώρησης

β) για την ημερομηνία που θα τεθεί σε ισχύ η παρούσα Σύμβαση

γ) για τη γνωστοποίηση, δήλωση και οποιαδήποτε άλλη ανακοίνωση που προβλέπεται από την παρούσα Σύμβαση

δ) για κάθε περίπτωση όπου θα ανακύψει μία από τις καταστάσεις που προβλέπονται από τις παραγράφους 4 και 5 του άρθρου 28.

2. Ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών θα πληροφορήσει επίσης το Γενικό Διευθυντή του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, το Γενικό Διευθυντή της Οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών για την εκπαίδευση, την επιστήμη και τον πολιτισμό και το Διευθυντή του Γραφείου της Διεθνούς Ένωσης Προστασίας Φιλολογικών και Καλλιτεχνικών Έργων για τις αιτήσεις, που θα του κοινοποιηθούν κατά τους όρους του άρθρου 29, καθώς και για κάθε ανακοίνωση που θα λάβει από συμβαλλόμενα κράτη σχετικά με την αναθεώρηση της παρούσας Σύμβασης.

Εις πίστωση των παραπάνω οι υπογεγραμμένοι εγκύρως εξουσιοδοτημένοι προς το σκοπό αυτόν υπέγραψαν την παρούσα Σύμβαση. Έγινε στη Ρώμη στις 26 Οκτωβρίου 1961 σε ένα αντίτυπο στη γαλλική, αγγλική και ισπανική. Επικυρωμένα αντίτυπα θα διαβιβασθούν από το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, σε όλα τα Κράτη που προσκλήθηκαν στη Συνδιάσκεψη, η οποία αναφέρεται στο άρθρο 23 και σε κάθε κράτος-μέλος του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, καθώς και στο Γενικό Διευθυντή του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, το Γενικό Διευθυντή της Οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών για την εκπαίδευση, την επιστήμη και τον πολιτισμό και το Διευθυντή του Γραφείου της Διεθνούς Ένωσης Προστασίας Φιλολογικών και Καλλιτεχνικών Έργων.

Άρθρο δεύτερο

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και της συμβάσεως περί της προστασίας των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφήματων και των οργανισμών ραδιοηλεκτρονικής από την ολοκλήρωση των προϋποθέσεων, που προβλέπονται στο άρθρο 25 της συμβάσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 19 Ιουνίου 1992

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΑΙΤΗΣΗ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΜΕΛΟΥΣ (ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ)

Αν είστε δημιουργός θα πρέπει τουλάχιστον μία δημιουργία σας που θα υποβάλλετε στην εταιρεία να έχει:
 α) ηχογραφηθεί με σκοπό τη μηχανική αναπαραγωγή και διάθεση των φορέων αυτών στο κοινό ή
 β) να έχει εκτελεστεί δημόσια και να περιλαμβάνεται σε πρόγραμμα δημόσιας εκτέλεσης, ραδιοφώνου, τηλεόρασης, συνομιλίας κτλ.
 γ) να έχει διατεθεί μέσω Δικτύων (Internet, κινητή τηλεφωνία, κλπ.)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ

Επωνυμο:

Όνομα:

Ημ/νία γεννήσεως: / /
 Ημέρα/Μήνας/Έτος

Όνομα Πατρός:

Όνομα Μητρός:

Ιδιότητα: Συνθέτης Στιχουργός
 Διασκευαστής Μεταφραστής

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Οδός:

Αριθμός:

Νομός:

Πόλη:

T.K.:

Τηλέφωνο:

Fax:

E-mail:

Κινητό:

Site:

Έχετε συνάψει σύμβαση με εκδότη; Όχι Ναι

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΟΥ

Τίτλος Έργου:	<input type="text"/>
Ιδιότητα σας:	☐ Συνθέτης ☐ Σπιχουργός ☐ Διασκευαστής ☐ Μεταφραστής
Ψευδώνυμο / Διαφορετική αναγραφή ονόματος :	<input type="text"/> ?
Είστε ο μοναδικός δημιουργός του έργου:	☐ Όχι ☐ Ναι
Επιλέξτε τον ή τους τρόπους χρήσης του έργου:	☐ Έχει εκδοθεί σε υλικό φορέα ☐ Έχει εκτελεστεί δημόσια ☐ Είναι ανέκδοτο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

ΑΙΤΗΣΗ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΜΕΛΟΥΣ (ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ)

Η εγγραφή σας ως μέλος προϋποθέτει την πρότερη συμπλήρωση και έγκριση από τον οργανισμό μας της [αίτησης υποψηφίου μέλους \(δημιουργός\)](#)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ (Όπως ακριβώς αναγράφονται στην ταυτότητά σας)

Επώνυμο:

Επάγγελμα:

Όνομα:

Α.Φ.Μ.:

Όνομα Πατρός:

Δ.Ο.Υ.:

Όνομα Μητρός:

Ημ/νία Γεννήσεως:

Ψευδώνυμο/α:

Τόπος Γεννήσεως:

Υπηκοότητα:

Αν δε διαθέτετε ταυτότητα πιέστε [εδώ](#) συμπληρώστε μας τα στοιχεία του διαβατηρίου σας

Διαφορετική ανα-
γραφή ονόματος:

Αρ. Ταυτότητας:

Ημ/νία Έκδοσης
Ταυτότητας:

Εκδούσα Αρχή:

Α.Μ.Κ.Α.:

Ιδιότητα: Συνθέτης Σπιχουργός
 Διασκευαστής Μεταφραστής

Ισχύων Ασφαλιστικός
Φορέας: ΙΚΑ ΑΛΛΟΣ

Υπήρξατε πρότερα ασφαλισμένος σε άλλο ασφαλιστικό φορέα;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Οδός:

Αριθμός:

Νομός:

Πόλη:

Τ.Κ.:

Τηλέφωνο:

Fax:

E-mail:

Κινητό:

Site:

Οδός:

Αριθμός:

Νομός:

Πόλη:

Τ.Κ.:

Τηλέφωνο:

Fax:

E-mail:

Κινητό:

Site:

Η φορολογική μου διεύθυνση είναι ίδια με τη διεύθυνση κατοικίας μου

Ναι

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η διεύθυνση επικοινωνίας μου είναι ίδια με τη διεύθυνση κατοικίας μου

Ναι

Οδός:

Αριθμός: T.K.: Τηλέφωνο: Fax: E-mail: Κινητό: Site:

Επιθυμώ όπως τα όποια πνευματικά δικαιώματά μου κατατίθενται σε
τραπεζικό λογαριασμό μου: ΟΧΙ ΝΑΙ

Με την ως άνω ιδιότητα δηλώνω για ποιες από τις κατηγορίες δικαιωμάτων/εξουσιών επιθυμώ να γίνω μέλος της εταιρίας σας.

- α) Το γενικό εκτελεστικό δικαίωμα
- β) Το δικαίωμα ραδιοφωνικής μετάδοσης
- γ) Το δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης των ραδιοφωνικά μεταδιδόμενων έργων
- δ) Το δικαίωμα τηλεοπτικής μετάδοσης
- ε) Το δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης τηλεοπτικά μεταδιδόμενων έργων
- στ) Το δικαίωμα κινηματογραφικής προβολής
- ζ) Το δικαίωμα μηχανικής αναπαραγωγής και διάθεσης
- η) Το δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης μηχανικά αναπαραχθέντων έργων
- θ) Το δικαίωμα κινηματογραφικής παραγωγής
- ι) Το δικαίωμα παραγωγής, αναπαραγωγής και διάθεσης υλικών φορέων εγγραφής εικόνας
- ια) Το δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης υλικών φορέων εικόνας

- ιγ) Το δικαίωμα online (μέσω Δικτύων) διαδραστικής (Interactive) χρήσης μουσικής
- ιδ) Το δικαίωμα online (μέσω Δικτύων) μη διαδραστικής (nonInteractive) χρήσης μουσικής
- ιε) Εκμίσθωση υλικών φορέων ήχου ή ήχου και εικόνας, με καταβολή εύλογης αμοιβής
- ιβ) Τα δικαιώματα από τρόπους εκμετάλλευσης που προκύπτουν από την τεχνική εξέλιξη ή από μελλοντικές νομοθετικές μεταβολές
- Όλα τα παραπάνω

Έλαβα γνώση του περιεχομένου του Ενιαίου Κωδικοποιημένου Κανονισμού καθώς και της Σύμβασης, Ανάθεσης, Διαχείρισης και Προστασίας Πνευματικών Δικαιωμάτων.